

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 27 januari 2025

Tid:

kl. 16:00-21:51

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-30

Justerat den 30 januari 2025

Anslaget den 31 januari 2025

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Wanngård

Karin Jöback
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Interpellation av Ashna Ibrahim (C) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om snödumpning
- §2 Interpellation av Petra Gardos Ek (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om mopedparkeringar
- §3 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) angående stadens företagsklimat
- §4 Bordläggning av interpellationer
- §5 Nya interpellationer
- §6 Sammanträdet ajournerades mellan kl. 16:50-17:00
- §7 Frågestund
- §8 Mötet öppnas
- §9 Närvaro
- §10 Justering
- §11 Anmälningsärenden till kommunfullmäktige år 2025
- §12 Valärenden i kommunfullmäktige
- §13 Maxtaxa 2025 – nya avgifter förskola, fritidshem och omsorg på obekvämt arbetstid
- §14 Detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:44 i stadsdelen Norra Djurgården (student- och forskarbostäder, samt lokaler, för forskning, utbildning, centrum), Dp 2021-04218
- §15 Motion om att genomföra en översyn av Stockholms äldre detaljplaner (främst fd stadsplaner) för stadens trädgårds-, villa- och småstugeområden
- §16 Motion om ökad transparens i byggsamrådsprocessen
- §17 Motion om svenskspråkiga demens- och somatiskäldreboenden

- §18 Motion om utveckla matlyftet
- §19 Motion om att utveckla Ringvägen till ett grönt alléstråk med liv och rörelse
- §20 Motion om att motverka desinformationskampanjen mot socialtjänsten
- §21 Motion om att upptäcka och åtgärda otrygghet på utsatta platser
- §22 Motion om utveckling av Kungsträdgården
- §23 Motion om att utreda behovet av en ny sporthall i Mälarhöjden
- §24 Motion om att se över och omprioritera stadens kostnader avseende medieköp och kommunikationskonsulter
- §25 Motion om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre
- §26 Motion om återinträde i Connect Sweden
- §27 Motion om att råda bot på Stockholms stads strukturella hemlöshet
- §28 Bordlagda motioner
- §29 Nyväckta motioner
- §30 Mötet avslutas

§ 1

**Interpellation av Ashna Ibrahim (C) till trafikborgarrådet
Lars Strömgren (MP) om snödumpning**

KS 2023/1386

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Ashna Ibrahim (C) har ställt en interpellation om snödumpning. Kommunfullmäktige beslutade den 11 december 2023 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Strömgren (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2

Interpellation av Petra Gardos Ek (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om mopedparkeringar

KS 2024/403

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Petra Gardos Ek (M) har ställt en interpellation om mopedparkeringar. Kommunfullmäktige beslutade den 22 april 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Strömgren (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3

**Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet
Karin Wanngård (S) angående stadens företagsklimat**

KS 2024/1093

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Nike Örbrink (KD) har ställt en interpellation om stadens företagsklimat. Kommunfullmäktige beslutade den 14 oktober 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

**§ 4
Bordläggning av interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 3-4 och 6-17 i kungörelsen.

§ 5 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Aleks Sakala (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) angående en helhetsöversyn och upprustning av utsatta områden på Norra Järva.
Rotel I. Dnr KS 2024/1383
2. Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående öppna drogscener.
Rotel IV. Dnr KS 2024/1384
3. Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskole-, barn- och fritidsborgarrådet Alexandra Mattsson (V) angående tilläggsbelopp i förskolan.
Rotel VII. Dnr KS 2024/1385
4. Interpellation av Andréa Hedin (M) till förskoleborgarrådet Alexandra Mattsson (V) om de stora barngrupperna i Stockholms förskolor.
Rotel VII. Dnr KS 2024/1386
5. Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) om att skolor i Stockholm ger ut läxor via appar.
Rotel III. Dnr KS 2024/1387

§ 6

Sammanträdet ajournerades mellan kl. 16:50-17:00

§ 7 Frågestund

Fråga 1

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om oordningen på bostadsmarknaden.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Leif Söderström (SD) ställer en fråga om hur många moskéer som borgarrådet anser att det ska byggas i Stockholm.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 3

Hanna Wistrand (L) ställer en fråga om att Stockholms hemtjänst faller i hemtjänstindex, vad gör majoriteten?

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 4

Jonas Naddebo (C) ställer en fråga om förutsättningarna för att bevara minnet av Förintelsen.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om tillgänglighetsgaranti för boende i stadens bostadsbestånd.

Borgarrådet Lindblom (V) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om otrygghetens påverkan på företagsetableringar.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Julian Kroon (SD) ställer en fråga om hur Stockholm kan bevara sin gröna särart.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 8

Åsa Nilsson-Söderström (L) ställer en fråga om sophantering på offentlig plats i Bromsten.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

§ 8
Mötet öppnas

**§ 9
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 10
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med borgarrådet Karin Wanngård (S). Justering sker den 30 januari 2025.

§ 11 Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2025

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Slutredovisning gällande AB Familjebostädernas nybyggnation av bostäder i kv. Drevvikshöjden, Farsta.

KS 2024/1440

Slutrapportering gällande Stockholm Stads Parkerings AB Hagastaden Västra Mitt.

KS 2024/1441

Anmälan av rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, kvartal 3 år 2024.

KS 2024/1442

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige under tiden 12/12 2024 – 22/1 2025

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2024-12-17 om ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige efter avgången ledamot Stian Armstad.

KS 2024/11-25

Länsstyrelsen Stockholm

Beslut (2024-12-23) gällande detaljplan för Spelbomskan 9 mfl i stadsdelen Vasastaden.

Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut i enlighet med vad som anges i 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900) PBL.

KS 2024/1219-6

Länsstyrelsen Stockholm

Beslut (2024-12-23) gällande detaljplan för Styckmästaren 1 mfl, Slakthusområdet, etapp 4 a i stadsdelen Johanneshov.

Länsstyrelsen beslutar att inte pröva kommunens antagandebeslut i
enlighet med vad som anges i 11 kap. 10 § plan- och bygglagen
(2010:900)
PBL.

KS 2024/1223-6

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2025-01-17 om avgången ersättare i
kommunfullmäktige för Centerpartiet, Markus Berensson.
KS 2025/12-1

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsens beslut 2025-01-17 om ny ersättare för ledamot i
kommunfullmäktige för Liberalerna efter avgången ersättare
Christoffer Heimbrand.
KS 2025/12-2

§ 12
Valärenden i kommunfullmäktige
Avsägelse och fyllnadsval
KS 2025/9

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 27 januari behandlas.

Förslag till beslut

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 13**Maxtaxa 2025 – nya avgifter förskola, fritidshem och omsorg på obekväm arbetstid**

KS 2024/1428

Beslut

Nya avgiftsnivåer för Stockholm stads verksamheter inom förskola, fritidshem och omsorg på obekväm arbetstid, oavsett regiform, från och med 1 februari 2025 fastställs med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Maxtaxa 2025 – nya avgifter förskola, fritidshem och omsorg på obekväm arbetstid.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 14

Detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:44 i stadsdelen Norra Djurgården (student- och forskarbostäder, samt lokaler, för forskning, utbildning, centrum), Dp 2021-04218

Hemställan från stadsbyggnadsnämnden
KS 2024/1393

Beslut

Detaljplan för Norra Djurgården 1:44 i stadsdelen Norra Djurgården (student- och forskarbostäder, samt lokaler, för forskning, utbildning, centrum) Dp 2021-04218, antas.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:44 i stadsdelen Norra Djurgården (student- och forskarbostäder, samt lokaler, för forskning, utbildning, centrum), Dp 2021-04218.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S), Maria Mustonen (V) och Martin Hansson (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Mats Johnsson (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Handlingar i ärendet

Utlåtande, KS 2024/1393

Planbestämmelser 2024-11-21, dnr KS 2024/1393-1.4

Planbeskrivning 2024-11-21, dnr KS 2024/1393-1.5

Samrådsredogörelse 2023-08-16, dnr KS 2024/1393-1.2

Granskningsutlåtande 2024-11-08, dnr KS 2024/1393-1.3

§ 15

Motion om att genomföra en översyn av Stockholms äldre detaljplaner (främst fd stadsplaner) för stadens trädgårds-, villa- och småstugeområden

Motion av Johan Nilsson (M)

KS 2023/1020

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att genomföra en översyn av Stockholms äldre detaljplaner (främst fd stadsplaner) för stadens trädgårds-, villa- och småstugeområden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulf Walther (S), Maria-Elsa Salvo (S) och Aidin Zandian (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Nilsson (M), Annika Elmlund (M) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16

Motion om ökad transparens i byggsamrådsprocessen

Motion av Gabriel Kroon (SD)

KS 2023/946

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om ökad transparens i byggsamrådsprocessen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulrika Palm (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Mats Johnsson (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17

Motion om svenskspråkiga demens- och somatiskäldreboenden

Motion av Anne-Christine Carlberg (SD)

KS 2023/945

Beslut

Motion besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om svenskspråkiga demens- och somatiskäldreboenden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Liliane Åkerlund (SD) och Leif Söderström (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Motion om utveckla matlyftet**

Motion av Anette Hellström (M)

KS 2023/1126

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om utveckla matlyftet.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulrika Palm (S) och Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Anette Hellström (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Motion om att utveckla Ringvägen till ett grönt alléstråk med liv och rörelse**

Motion av Dennis Wedin och Therese Lindström (båda M)
KS 2023/937

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att utveckla Ringvägen till ett grönt alléstråk med liv och rörelse.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M), Therese Lindström (M), Anne-Lie Elfvén (L) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Motion om att motverka desinformationskampanjen mot socialtjänsten

Motion av Andréa Hedin och Sophia Granswed Baat (båda M)

KS 2023/1216

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att motverka desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulrika Lorentzi (S) och Rashid Mohammed (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sophia Granswed Baat (M) och Isabel Smedberg-Palmqvist (L) och Claes Nyberg (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Motion om att upptäcka och åtgärda otrygghet på utsatta platser**

Motion av Annika Elmlund (M)

KS 2023/1219

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att upptäcka och åtgärda otrygghet på utsatta platser.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Ulrika Lorentzi (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Annika Elmlund (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22

Motion om utveckling av Kungsträdgården

Motion av Dennis Wedin och Kristina Lutz (båda M)

KS 2024/239

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om utveckling av Kungsträdgården.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

Motion om att utreda behovet av en ny sporthall i Mälarhöjden

Motion av Anette Hellström (M)

KS 2023/1296

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att utreda behovet av en ny sporthall i Mälarhöjden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria-Elsa Salvo (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Anette Hellström (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Hanna Wistrand (L) och Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Motion om att se över och omprioritera stadens kostnader avseende medieköp och kommunikationskonsulter**

Motion av Jan Jönsson och Isabel Smedberg-Palmqvist
(båda L)

KS 2024/258

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att se över och omprioritera stadens kostnader avseende medieköp och kommunikationskonsulter.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Isabel Smedberg-Palmqvist (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25

Motion om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre

Motion av Jan Jönsson (L)

KS 2023/1116

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Isabel Smedberg-Palmqvist (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26

Motion om återinträde i Connect Sweden

Motion av Nike Örbrink (KD)

KS 2023/956

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om återinträde i Connect Sweden.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27

Motion om att råda bot på Stockholms stads strukturella hemlöshet

Motion av Jan Jönsson m.fl. (L)

KS 2024/405

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att råda bot på Stockholms stads strukturella hemlöshet.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

André Nilsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28
Bordlagda motioner

Motionerna med nummer 35-41, 46-47 och 53-109 i kungörelsen bordläggs.

§ 29 Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 17 december 2024 till 27 januari 2025:

1. Motion av Kristin Jacobsson och Jonas Naddebo (båda C) om flyttlots för äldre som vill byta bostad.
Rotel VI Dnr KS 2024/1409
2. Motion av Annika Elmlund och Johan Nilsson (båda M) om att Stockholm ska ta fram en handlingsplan för att tillskapa fler radhus och radhusliknande bostäder för att bygga ett Stockholm för alla.
Rotel I. Dnr KS 2025/154
3. Motion av Johan Nilsson (M) om att Stockholms stads kommunala skolor ska vara låsta för obehöriga personer dygnet runt.
Rotel III. Dnr KS 2025/155
4. Motion av Annika Elmlund och Johan Nilsson (båda M) om att skapa en grönare, skönare och roligare stad.
Rotel I. Dnr KS 2025/156
5. Motion av Jonas Naddebo och Johan Kling (båda C) om att bättre rusta ungdomar för den reguljära arbetsmarknaden.
Rotel III. Dnr KS 2025/164
6. Motion av Gabriel Kroon och Linnéa Vinge (båda SD) om inget avgångsvederlag för sexualbrottslingar eller våldsbrottslingar.
Rotel I. Dnr KS 2025/165
7. Motion av Liliane Åkesson (SD) om fler tillfällen för mänskliga möten och sociala interaktioner.
Rotel VIII. Dnr KS 2025/166
8. Motion av Liliane Åkesson (SD) om kombinerad dansbana och isbana på Amfiteatern i Rålambshovsparken.
Rotel II. Dnr KS 2025/167

§ 30
Mötet avslutas

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
48	Burell, Olle	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	17:52	21:52
77	Brinck, Cecilia §§ 1-6, 8-15, 20-23		M	16:00	21:52
47	Stenudd, Sara §§7, 16-19, 24- 30		V	16:48	21:52
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	18:00	21:52
105	Ali Hassan, Shamso		V	16:51	21:52
42	Ali, Ismail		C	17:06	21:51
89	Badeli, Aida		MP	17:48	21:52
96	Bengtsson, Frida	Hansson, Curre	S	15:59	21:52
46	Bessner, Linn	Ershad Sarabi, Hamid	C	16:30	21:52
23	Bjuggren, Emilia	Ödebrink, Annika	S	17:09	21:52
8	Boucher, Torun	Zandian, Aidin	V	17:06	21:52
93	Bustos, Emil		S	17:22	21:52
58	Carlsson Hallberg, Ewa		S	16:05	21:51
94	Carlsson, Alma		S	17:17	21:52
13	Cederschiöld, Anna	Gardos Ek, Petra	M	15:59	21:52
80	Edin, Anders		SD	16:56	21:52
53	Edlund, Ingela		S	15:59	21:51
40	Elfvén, Anne-Lie		L	17:48	21:51
67	Elmlund, Annika		M	16:58	21:51
95	Finnveden, Felix		S	16:54	21:51
14	Forslund, Maurice		KD	17:52	21:51
12	Granswed Baat, Sophia		M	18:08	21:52
103	Güler, Esme		S	17:44	21:51
52	Göransson, Anders		S	15:59	21:51
51	Hansson, Martin		MP	15:59	21:51
4	Hedin, Andréa	Randquist, Theréz	M	16:06	21:52
66	Hedrup, Tom		M	17:55	21:52
61	Heinonen, Johan		S	15:59	21:52
34	Hellström, Anette		M	17:17	21:51
106	Herrström, Cecilia		V	16:03	21:52
37	Hollis, Michaela		KD	17:55	21:51
107	Holm, Jens		V	17:58	21:51
70	Hökmark, Christoffer		M	17:54	18:52
43	Ibrahim, Ashna		C	15:59	21:52
19	Jacobsson, Kristin	Kling, Johan	C	16:08	21:51
30	Jama, Hassan		V	17:45	21:35
88	Jama, Mansur		MP	17:55	21:52
39	Jonlund, Rasmus	Nilsson, André	L	17:37	21:52
79	Juntunen, Tapani		SD	17:55	21:52

Kommunfullmäktige
2025-01-27

						Sida 39 (138)
18	Jönsson, Jan	Wistrand, Hanna	L	16:47	21:52	
101	Kazinic, Elvir		S	17:17	21:51	
62	Kratz, Tina		V	17:00	21:51	
86	Kroon, Gabriel	Johnsson, Mats	SD	16:06	21:52	
81	Kroon, Julian		SD	16:26	21:51	
104	Körhan, Özlem	Karlsson, Ann	V	17:45	21:52	
36	Lennaárd, Fritz		M	17:44	21:51	
99	Lind, Andreas		S	16:00	21:52	
7	Lindblom, Clara		V	16:54	21:52	
60	Lindgren, Jimmy		S	17:16	21:51	
71	Lindström, Therese		M	16:56	21:51	
45	Linusson, Svante		C	16:01	21:52	
16	Ljung, Björn		L	17:53	21:51	
64	Ljuslin, Maria		V	17:56	21:52	
97	Lorentzi, Ulrika		S	17:49	21:51	
11	Lutz, Kristina		M	16:57	21:52	
9	Mattsson, Alexandra		V	17:01	21:52	
31	Mayr, Marre	Rooth, Rose-Marie	V	17:50	21:52	
63	Mjörnberg, Robert		V	16:08	21:52	
38	Modig, Aron	Lindgren, Destiny Zandi	KD	17:46	21:52	
28	Mohammed, Rashid		V	17:55	21:52	
29	Mustonen, Maria		V	15:59	21:52	
20	Naddebo, Jonas		C	16:00	21:51	
41	Nilsson Söderström, Åsa		L	16:09	20:33	
32	Nilsson, Johan		M	16:58	21:51	
10	Nilsson, Jonas		M	17:46	21:51	
92	Nyberg, Berit		S	17:05	21:52	
44	Nyberg, Claes		C	16:02	21:52	
87	Obermüller, Cecilia	Carlbom, Lisa	MP	16:48	21:52	
24	Ojanne, Alexander	William-Olsson, Ellen	S	17:17	21:52	
33	Paccamonti, Johan		M	17:39	21:52	
100	Palm, Ulrika		S	16:04	21:52	
91	Risberg, Eva		S	15:59	21:52	
72	Rosencrantz, Per		M	16:57	21:52	
90	Runsten, Magnus		MP	17:50	21:52	
69	Sakala, Aleks		M	16:23	21:52	
83	Salnikov, Sergej		SD	17:44	21:52	
27	Salvo, Maria-Elsa		S	16:43	21:51	
65	Sharaf Abdi, Ahmed		V	17:49	21:52	
54	Sjöberg, Ulla		S	16:19	21:52	
35	Sjölander, Henrik		M	17:31	21:51	
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	17:56	21:51	

Kommunfullmäktige
2025-01-27

					Sida 40 (138)
98	Snis Sigtryggsson, Bjarne		S	16:29	21:51
57	Stavling, Margareta		S	16:28	21:51
50	Strömgren, Lars		MP	15:59	21:52
74	Svanström, Sara	Nilsen, Robin	L	17:44	21:52
84	Söderström, Leif		SD	16:55	21:52
75	Tufvesson, Christina		L	16:21	21:51
22	Valeskog, Jan		S	16:40	21:51
26	Vikman Rindevall, Arvid		S	16:55	21:51
85	Vinge, Linnéa		SD	16:27	21:52
55	Walther, Ulf		S	17:52	21:52
21	Wanngård, Karin		S	16:03	21:51
82	Wassermann, Emelie		SD	17:40	21:52
5	Wedin, Dennis		M	16:27	21:52
68	Wejke Norberg, Lou-Ann		M	17:26	21:51
73	Werner, Hanna		M	17:54	21:52
78	Åkerlund, Liliane		SD	16:39	21:52
15	Örbrink, Nike		KD	16:04	21:51
25	Österberg, Anders	Karlsson, Oscar	S	17:08	21:52
59	Österman, Gustav		S	17:34	21:52
6	Fjellner, Christofer		M	17:56	21:52

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 27 januari 2025*§ 1 Interpellation av Ashna Ibrahim (C) till trafikborgarrådet Lars Strömngren (MP) om snödumpning*

Anförande nr 1

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Stockholm är en stad byggd kring vatten. Våra sjöar, fjärdar och kanaler är inte bara en del av stadens skönhet och identitet, utan de är också en livsnerv för oss invånare. Det är därför vi med stort allvar måste ta itu med frågan om snödumpning i våra vatten.

Jag vill börja med att tacka borgarrådet Lars Strömngren för det presenterade svaret. Jag uppfattar att vi delar meningen att snödumpningen i Stockholm måste upphöra, men – det finns förstås ett men – i svaret från borgarrådet får man intrycket att trafiknämnden redan har tagit beslut om ett pilotprojekt för att inrätta ett smältverk i Bromma. När man läste Mitt i så sent som i november fick man även där intrycket att smältverket är klart för drift i princip redan nu, men faktum är att i dag, när vi står här, är det enda som är klubbat fortfarande bara att en projektplan ska utarbetas för projektet.

Följdfrågan till borgarrådet blir helt enkelt: Hur ska borgarrådet säkerställa att projektplanen leder till konkreta åtgärder och att smältverket blir verklighet, med tanke på att det ännu inte finns ett genomförandebeslut för smältverket, som är en akut fråga?

Anförande nr 3

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag tackar för frågan.

Detta är ett angeläget ämne. Att hitta en mer hållbar och genomarbetad lösning är något som Miljöpartiet länge har haft högt upp på agendan. Därför är vi glada och stolta över att vi nu äntligen har en plan för hur frågan ska tas vidare.

Vi dumpar snö i Mälaren, och vi har dispens från länsstyrelsen för att göra detta. Det har funnits länge på agendan att göra något åt detta, och det är precis vad vi gör just nu. Under åren har man undersökt vilka tekniska möjligheter som finns att hantera snö på ett annat sätt än att dumpa den i vattnet. Trafikkontoret har också gjort en omvärldsstudie och tittat på i vilka städer och länder det finns teknik som gör att man kan hantera snö.

Projekt är nu skapat och formerat, och planen är att det ska komma på plats under det tredje tertialet 2025, inför vinter- och snösäsongen 2025/2026.

Yttranden 2025-01-27

Vi ligger långt fram i teknikutvecklingen, åtminstone när det gäller vad man gör och hittills har gjort i Sverige. Det här blir första gången som tekniken testas i Sverige. Den har redan testats i Helsingfors. Det handlar helt enkelt om ett smältverk. Som det har stått i medierna och tillkännagivits på andra ställen kommer det att ligga vid Bällstaån, som blir en tillfällig plats fram till 2032. Där ska man undersöka tekniken och utveckla den bästa arbetsmetoden för att slippa dumpa snö direkt i Mälaren.

Som sagt utvecklas tekniken. På den anläggning som finns i Helsingfors ser man att man på åtta timmar kan hantera lika mycket snö som kom under hela vintern 2023/2024. En tredjedel av den snö som tippades i Mälaren vid Holger Bloms plats vid Kungsholms torg kan hanteras på bara åtta timmar i det smältverk som planeras.

Det sker en teknikutveckling, och vi tror att tekniken kommer att utvecklas och att det kommer vara ett realistiskt, attraktivt och framtidssyftande sätt att hantera de snömängder som kommer i Stockholm på vintrarna.

Anförande nr 4

A s h n a I b r a h i m (C): Som nämns i svaret finns det en omvärldsanalys, som jag är väldigt glad för. Det är helt korrekt att Stockholm ligger efter, speciellt jämfört med våra nordiska grannländer. Man har kommit mycket längre både i Norge och i Helsingfors, och även tekniken har kommit mycket längre.

Snötippning förbjöds redan 1999. Det har utretts, men det har aldrig blivit något riktigt praktiskt resultat. Det börjar bli alltmer akut, och jag är lite rädd. Som både du och jag vet, Lars Strömgren, kräver den här typen av projekt resurser, planering och tid, men nu står vi här återigen och behöver söka dispens för snödumpning.

Samtidigt efterfrågar trafikkontoret, och nämner det som en förutsättning, att budget och finansiering fastställs. Om jag tittar i till exempel den verksamhetsplan för trafiknämnden som klubbades igenom i december ser jag att projektet förvisso nämns som en aktivitet, men jag ser ingen tydlighet kring finansieringen.

Kan du lova att vi får ett finansieringsbeslut och ett genomförandebeslut för projektet och i så fall när, så att vi kan gå från planering till handling?

Anförande nr 5

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Som sagt finns detta redan i Helsingfors. Jag var själv där strax före jul för att träffa min motsvarighet i Helsingfors, Anni Sinnemäki, och även träffa de personer som är ansvariga för smältverket i Helsingfors. De har fått det på plats, och de vill också utvidga det.

Det är fortfarande så, även i Helsingfors, att de har dispens för att tippa snö direkt i vattnet i Östersjön. Även där är tekniken i sin linda. De vill utveckla den och är väldigt glada över att kunna utbyta erfarenheter och lära sig av det vi gör i Stockholm.

Det hela kommer att finansieras, och pengar kommer att sökas från CM-medel, LÅP-pengar och så vidare. Processen har sin gång, men det vi kan göra från politiken och

Yttranden 2025-01-27

det vi har gjort, förutom att vara glada över att vi nu äntligen går från ord till handling, är att beskriva i vår budget att detta är angeläget. Hos mitt kontor trafikkontoret och alla kontor som behöver vara inblandade finns det en tydlig uppfattning på alla nivåer att detta är angeläget och viktigt och något som vi ser fram emot att få se förverkligas.

Det innebär en viss kostnad, både i investering och i drift, men vi ser att det egentligen inte finns något alternativ. Det här är något som vi behöver sätta fart med. Det är osäkert exakt hur de dispensmöjligheter som länsstyrelsen kommer att bevilja de kommande åren ser ut, men det här är efterlängtat och angeläget. Vi ser fram emot att förverkliga det. Vi ser också fram emot att bidra till att tekniken utvecklas och blir vanligare, och skalbarheten kommer förhoppningsvis att göra att fler städer testat detta.

Det här är en fråga som har funnits på agendan länge. Miljöpartiet har drivit den länge, och nu ser vi äntligen frukten av det. Vi kommer att gå från ord till handling, och vi hoppas att det här kommer att förenkla för snöröjningen och också minska den mängd snö som behöver dumpas i våra vattendrag.

Anförande nr 6

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jag håller med borgarrådet. Vi tycker i grunden att smältverket är nödvändigt. Det är precis ett sådant projekt vi vill se. Helsingforsmodellen är en väldigt fin modell som har funkat där. Tills man övergår till att helt sluta snödumpa kan den lösningen vara ett bra alternativ för att säkerställa att man klarar av snöröjningen.

Avslutningsvis vill jag verkligen trycka på något. Det jag ser och som gör mig lite rädd handlar om att vi behöver få ett genomförandebeslut för projektet. Jag hoppas verkligen att borgarrådet ser till att frågan prioriteras så att vi, som han säger, kan gå från ord till handling i projektet.

Anförande nr 7

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill egentligen bara säga att jag tycker att det är positivt att Centerpartiet lyfter upp denna fråga. Den har, som jag precis sa, funnits länge på agendan inom Miljöpartiet, och vi är glada över att vi nästa vinter kan påbörja det som vi ser som en första pilot för att testa tekniken och se hur den kan integreras i den löpande snöröjningen och hur vi annars generellt hanterar snön.

Det här är viktigt. Vi ser klimatförändringarnas effekter och att snöröjningen blir svårare att hantera eftersom temperaturen skiftar över och under nollan, och vi behöver därför vara teknikdrivande. Jag ser fram emot att vi i Stockholm kan gå i bräsch för det här sett till hela landet så att fler – kanske mindre kommuner – kan dra lärdom av våra försök och vår teknikutveckling och att det här kan bli vanligare på andra ställen.

När vi i staden gör något vill vi naturligtvis att det ska gå fort, men vi vill också att det ska skötas på ett bra sätt och att det ska finnas hållbara strukturer och arbetssätt så att

Yttranden 2025-01-27

piloter inte blir tomtebloss utan något som kan integreras i den löpande verksamheten. Vi är därför väldigt glada över att trafikkontorets experter jobbar integrerat i detta.

Jag ser fram emot att det ska testas i full skala. Förhoppningsvis kommer vi på sikt att få fler sådana anläggningar, om det faller väl ut och om det verkar vara ett lyckat sätt att hantera de stora snömängder som kommer under vintrarna.

Jag tackar för att frågan lyfts upp och för att jag fick möjlighet att berätta lite grann om hur staden jobbar med detta. Jag ser, eller hoppas åtminstone, att vi är fler här inne som ser fram emot att få se hur det fungerar i praktiken.

Yttranden 2025-01-27

§ 2 Interpellation av Petra Gardos Ek (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om mopedparkeringar

Anförande nr 8

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

P e t r a G a r d o s E k (M): Ordförande och alla åhörare! Tack så hemskt mycket för svaret, Lars Strömgren!

Det blev ju så turligt, eller oturligt, att interpellationen bordlades så många gånger att ni hann genomföra en del av det jag frågade om. Däremot gällde min fråga hela staden, inte bara Odenplan, Odengatan och där omkring. Därför undrar jag hur ni har tänkt när det gäller hela staden och även om ni har gjort någon analys av hur det ni har infört fungerar.

Anförande nr 10

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Interpellationen gäller alltså mopedparkering och i synnerhet mopeder som används kommersiellt för matbud. Det här är en fråga där jag tror vi alla har ett intresse av att det ska fungera bra.

Det som har varit utmaningen vid Odenplan har i synnerhet varit att det har stått många mopeder där under nätterna, eller åtminstone stora delar av natten. De har tagit upp plats på trottoarerna, vilket har gjort att framkomligheten för gående inte har varit tillräckligt bra. Man har också upplevt att yta tas i anspråk där man annars kanske hade velat se vanlig cykelparkering.

Det här har upplevts som ett problem av både oss inom politiken, trafikkontoret och boende i området. Den information vi har fått är att problemet har varit extra stort runt Odenplan. Exakt varför vet jag inte, men jag kan föreställa mig att det, eftersom det är en tydlig hubb för olika typer av kollektivtrafik, är en plats som är praktisk för dem som jobbar med matbud och att de därför ställer sin moped där.

Det vi har gjort är att för första gången i Sverige göra ett försök med att utforma en lokal trafikföreskrift som säger att just moped klass 2 inte får parkeras inom ett visst geografiskt område. I stället har man i dialog med företagen pekat ut två alternativa platser i närheten av Odenplan, dels en liten yta på Vegagatan, dels en yta på Spelbomskans torg bakom Stadsbiblioteket.

I dialog med trafikkontoret har vi fått en känsla av att det har fallit väl ut. Det står inga mopeder på berörda ytor. Eftersom mopeder inte har registreringsskylt, i alla fall inte moped klass 2, hade vår enda sanktionsmöjlighet varit att flytta mopederna. Det kostar en del pengar, så det vill vi undvika så långt det går. Men detta har inte behövts, utan företagen och de som kör mopederna har fått informationen och rättat sig efter de nya reglerna.

Yttranden 2025-01-27

Sedan utvärderar vi det här, och vi tittar också på om det behöver införas på fler platser. Än så länge, enligt den information som vi får från trafikkontoret, har det funkat bra på platsen. Om det skulle vara så att det är påkallat på fler platser i staden är vi öppna för och villiga att testa det även där.

Anförande nr 11

P e t r a G a r d o s E k (M): Trafikkontoret säger att det går bra, sa du, Lars Strömgren. Dock tror jag inte att de boende på Vegagatan är lika förtjusta eftersom det nu har blivit väldigt trångt och knasigt där. Därför kanske ni borde göra en större och bredare analys och också efterhöra vad de boende tycker.

Sedan undrar jag: Vad gör ni vidare? Jag vet att du sa att ni tittar på det, men vad gör ni mer globalt? Jag tror att det är viktigt att inte stanna där, för jag tror att ni har flyttat på problemet, inte löst det. Det är därför jag ställer dessa frågor.

Anförande nr 12

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Syftet med det vi har gjort runt Odenplan har varit att flytta mopederna från ytor där väldigt många rör sig till fots till platser där inte lika många rör sig till fots och där utrymmesanspråken inte är lika stora.

Det har förts en dialog med både företagen och de boende. Den information jag har fått från kontoret är att problemet har löst sig på den plats som man har fredat från mopeder och att det har fungerat på de ytor som har pekats ut. Trafikkontoret har alltså fört en dialog med både företagen och de boende, men vi följer naturligtvis upp det hela tiden.

Om du har information om att boende inte är nöjda, Petra, ska jag be kontoret att redogöra för det och exakt hur man genomför dialogen och vilken information man har. Du säger att man flyttar på problemet. På ett sätt är det vad man gör, fast man försöker minska risken för problem kopplat till fordonen. Vi kan och vill inte förbjuda dem i Stockholm.

Vi kan i den lokala trafikföreskriften inte göra skillnad på mopeder som används av privatpersoner och mopeder som används kommersiellt, utan den lokala trafikföreskriften reglerar detta fordonsslag. Det här är det första försöket i Stockholm och i Sverige att med hjälp av en sådan reglering få bort fordonen från gångstråk där många rör sig och i stället hitta andra, lämpligare platser där de kan stå.

Den information jag har fått är att man utvärderar det hela. Man för en dialog med olika intressenter kopplat till det här. Man försöker se om man har löst problemet runt Odenplan. Man ser också över om det är en påkallad åtgärd som man vill och bör testa på fler platser. Hittills har Odenplan och området däromkring varit mest prioriterat.

Sedan är det så med allt vi gör att vi testar. Vi har en hypotes om hur det kommer att funka, och så justerar vi. Det är helt rimligt. Tack vare att trafikkontoret hanterar Tyck till-appen kan man också snabbt få synpunkter och andra kommentarer och tankar från

Yttranden 2025-01-27

stockholmarna. Det är positivt, tycker jag, att man i den dialogen hela tiden kan utveckla och förbättra de saker vi genomför.

Anförande nr 13

P e t r a G a r d o s E k (M): Jag håller med borgarrådet om att det inte är lätt att skilja på moped klass 1 och moped klass 2, alltså om det är privat eller ett matleverantörsföretag. Jag är helt med på det, för varje moped som står i vägen står ju fel.

Du säger att man utvärderar, Lars, men när i tiden utvärderar man? Är det löpande, är det om två år eller är det i sommar? När är det tänkt att man ska utvärdera?

Jag älskar Tyck till-appen. Jag tycker att den är fantastisk, men jag vet inte om alla stockholmare eller de som bor på Vegagatan känner till appen på det sätt som vi kanske gör – vi som vet vad som finns och inte finns i Stockholms stad. Det kan faktiskt vara så att man inte har tyckt till fast man tycker saker, alltså att man inte har skrivit i appen.

Jag står för att jag tycker att man har flyttat på problemet, inte löst det. Det finns ett P-garage precis under Odenplan. Där kanske man skulle kunna ställa mopederna så att de inte står på gatan. Att hänvisa dem dit kan vara en lösning.

Jag hoppas som sagt att borgarrådet försöker lösa den totala problematiken och inte bara dutta. Jag tackar så mycket för svaret.

Anförande nr 14

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Bara för att förtydliga: Det går att se skillnad mellan moped klass 2 och moped klass 1, eftersom klass 1 behöver ha en registrerings skylt. Det behöver inte klass 2. Det som däremot är svårt att skilja på är om moped klass 2-fordonet används av en privatperson eller kommersiellt. Det är därför den reglering som vi tillämpar på platsen möjligen kan vara trubbig, då man inte kan skilja mellan olika moped klass 2-fordon.

Utifrån de utvärderingar vi har gjort får vi känslan att de som jobbar med dessa saker har fått informationen, antingen direkt av trafikkontoret eller via det företag de kör åt. Därför upplever vi att det har funkat bra, men som sagt utvärderar vi det löpande.

Vi använder Tyck till-appen så gott vi kan. Det är många fler än dem som sitter i denna sal som känner till den eftersom vi ju får in åtskilliga tusen synpunkter varje år, men det kan alltid informeras ännu mer så att ännu fler känner till hur Tyck till-appen fungerar. Det gör vi när vi har chansen; vi berättar att den finns och så vidare.

Sedan handlar det om att det är mycket som finns i vår stad och som vi vill ska kunna finnas i vår stad. Någon gång har jag i den här salen sagt att en lämpligare titel på mig, i stället för trafikborgarråd, hade varit yt- och flödesborgarråd, eftersom det hela tiden handlar om att göra så mycket vi kan av våra gemensamma ytor och skapa värde, trivsel och glädje av dem, samtidigt som vi säkerställer att de flöden av olika slag som behövs för att en stad ska fungera också fungerar.

Yttranden 2025-01-27

I det här fallet försöker vi göra just detta. Vi försöker säkerställa att ytorna skapar glädje för så många som möjligt, att de som rör sig till fots eller på annat sätt – med rullator, barnvagn eller liknande – på gångytorna får större, bredare och bättre ytor att röra sig på och att vi hittar ett träffsäkert sätt att styra så att fordonen parkeras på ytor och i områden som ligger i nära anslutning till Odenplan men som inte är gångstråk.

Som sagt utvärderar vi detta. Vi hoppas att de synpunkter vi får via appar och andra dialogverktyg och format ger oss en bra bild av hur det har fallit ut. Vi hoppas och tror, utifrån vad vi har hört, att det har fallit väl ut, men om det finns behov av att justera gör vi det. Där är det trafikkontoret som hela tiden följer frågan och uppdaterar reglerna.

Yttranden 2025-01-27

§ 3 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) angående stadens företagsklimat

Anförande nr 15

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

N i k e Ö r b r i n k (KD): I Stockholm finns över 75 000 företag. Det är allt från större butikskedjor till små tech startups. Det är skraddaren på Hantverkargatan, som jag har att tacka för de byxor jag har på mig i dag, och det är Rörstrandsgrillen, som jag har många sena måltider att tacka för. De skapar arbetstillfällen, och de skapar välfärd åt Stockholm.

I mätning efter mätning konstateras nu dock det smärtsamma faktumet att Stockholm tappar i rankingar av företagsklimat. Vi tappar i frågor som osund konkurrens från kommunen, kommunens upphandlingar och utsatthet för brott och otrygghet. Jag vill därför veta hur finansborgarrådet ser på detta. Finns det en krismedvetenhet? Vad gör styret för att vända utvecklingen och göra vardagen lite lättare för Stockholms alla hårt slitande företagare?

Anförande nr 17

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är intressant att se den dystra bild av Stockholms företagsklimat som Nike Örbrink vill måla upp. Hennes egen partiledare åkte hela vägen till Las Vegas för att tala om Stockholm och sa då att det är den stad i världen, efter Silicon Valley, som föder upp flest tech unicorns per capita. Det var väldigt många fina ord som väl speglar Stockholms utveckling.

Det hedrar såklart Ebba Busch att hon nämner Stockholm som ett positivt exempel. Trots fortsatt lågkonjunktur och en svår tid med många utmaningar för oss men också för våra företag ser vi nu hur Stockholms ekonomi växer, hur antalet gästnätter på hotellen ökar, hur otryggheten enligt polisen egna undersökningar minskar och hur stadens klimatarbete lyfts fram som ett internationellt föredöme.

Bara i förra veckan rapporterade Stockholms Handelskammare om en kraftigt ökad optimism i Stockholms näringsliv. Fler företag anser att utvecklingen går åt rätt håll. Det är klart att detta är ett arbete där man måste hålla i och hålla ut. Vi fortsätter arbetet med att skapa attraktiva stadsmiljöer för befintliga företag men också för nya etableringar. Bland annat handlar det om Kistas stadsutveckling, där målet är en levande stadsdel där arbetsplatser, bostäder, restauranger, parker och ett rikt kulturliv frodas tillsammans.

Staden arbetar ständigt med att utforma bättre upphandlingar där lokala leverantörer har möjlighet att lämna anbud samtidigt som de rättsliga förutsättningarna för offentlig upphandling upprätthålls. Vi värnar en sund konkurrens. Vi värnar seriösa företag,

Yttranden 2025-01-27

som vi arbetar tillsammans med för att utveckla Stockholm. Jag tycker att det är oerhört tråkigt att se hur Nike Örbrink vill svartmåla Stockholm.

Anförande nr 18

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte knyta an lite till Svenskt Näringslivs ranking. Du säger att Stockholms rasar i ett antal rankingar, Nike Örbrink. Vilka andra rankingar tänker du på? Jag har ägnat helgen åt att titta lite på detta.

Jag kan konstatera att EU-kommissionen 2019 utsåg Stockholm till den stad som har bäst konkurrenskraft i EU. Den amerikanska affärstidningen Fortune, som rankar de 500 största bolagen, lägger Stockholm på 18:e plats i Europa. Malmö hamnar på plats 42. Det är de två svenska städer som finns med på listan över de 50 bästa. I helgen kunde man läsa i Mitt i att Stockholm utsetts till Sveriges främsta idrottskommun och evenemangsstad av tidningen Sport & Affärer. Både Maria-Elsa Salvo och Karin Wanngård fick uttala sig om det.

När det gäller Silicon Valley och Stockholm lyfte Ebba Busch fram det svenska företagsklimatet, där det är alldeles uppenbart att Stockholm är en central motor. På punkt efter punkt visade hon att vi är konkurrenskraftiga. Skulle det vara alla andra som är loket i Sverige? Är det Ydre, som har 3 637 invånare och som ligger på 28:e plats?

Det finns ett bekymmer, för det här är en viktig fråga, nämligen att varje gång vi går upp och diskuterar företagsklimatet är det samma ranking som kommer upp, aldrig någon annan, åtminstone inte så länge jag har suttit i KF. Vilka andra finns det? För det är klart att det finns andra.

Jag vill gå tillbaka till de frågor som ställdes. Vi prioriterar att arbeta mot välfärdsbrottslighet. Detta har inneburit att vi på Södermalm, med KD:s gillande, ska sägas, valde att inte fortsätta med ett städbolag. Jag skulle säga att om man gör så tar man bort den osunda konkurrensen och sänder en mycket tydlig signal till bolagen att det faktiskt inte är okej att göra som de gjort.

Avslutningsvis – äldreomsorgen är ju KD:s paradområde – hade vi en gång i tiden 170, 180 eller 220 bolag i hemtjänsten. I dag är de mer än hälften så många. Är det verkligen ett sämre företagsklimat? Där tror jag att det är viktigt att vi inte går i den lätta fällan och räknar enkelt, för då kan det vara så att Stockholm är den 107:e bästa kommunen i Sverige. Men är det verkligen sanningen?

Anförande nr 19

N i k e Ö r b r i n k (KD): Det finns mycket att svara på. Jag kan nämna en annan ranking, till exempel SKR:s ranking. Jag hör Socialdemokraterna stå och prata om de stora techbolagen, som vi är tacksamma för och glada över att de finns i Sverige och som min partiledare, Sveriges vice statsminister, lyfte fram i Las Vegas.

Yttranden 2025-01-27

Det finns gott om exempel på hur Stockholm är en attraktiv huvudstad att investera i för startups och bolag som blickar ut mot världen, men medan socialdemokrater nämner blivande techjättar vill jag nämna småföretagen.

Jag tycker att min kollega Dennis Wedin förtjänstfullt har lyft fram Bashkim i Gamla stan, som tvingades flytta sin torghandel. Vi kan nämna de småföretag och små butiker som nu riskerar att få se sin verksamhet drabbas av den miljözon som styret, trots många hinder, fortsätter att trycka igenom i Stockholm. Vi kan nämna torghandlare som utsätts för trakasserier samtidigt som styret drar ned på ordningsvakter.

Vi kan absolut prata om hur Stockholm har flest unicorns per capita efter Silicon Valley, men det är småföretagen som drabbas hårdast. Det nämns hur styret arbetar med attraktiva arbetsmiljöer, men blir det attraktiva arbetsmiljöer för företag när man gör det svårare att komma fram med bilen, svårare att få fram leveranser och svårare att parkera och när man drar ned på ordningsvakter, vilket gör det svårare att uppleva trygghet där företag bedriver sin handel? Detta har jag svårt att se.

Jag skulle vilja avsluta med att ställa en tydlig fråga: Hur ser er dialog med branschen ut, Karin Wanngård? Vi kristdemokrater föreslår ett näringslivsråd där man samlar politiken, polisen och branschen så att man får till regelbundna dialoger. Hur ser er dialog med småföretagare och företag runt om i staden ut, eller tittar ni på vad Sveriges vice statsminister säger borta i Las Vegas och nöjer er med det?

Anförande nr 20

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ska ta upp det som jag inte kommenterade i mitt första inlägg och som gäller Svenskt Näringslivs rankning av företagsklimatet – en diskussion som vi har återkommande.

Man ska veta att kommunerna klassificeras i näringslivsrankningen. Det är inte förvånande att Stockholm klassificeras som en storstad tillsammans med Göteborg och Malmö, och det är klart att vi ligger etta i den jämförelselistan.

Man kan jämföra med hur det såg ut när Kristdemokraterna var med och styrde den här staden. Då låg vi ett antal placeringar längre ned på listan än vad vi gör i dagsläget. Varför ser det ut så? Jo, därför att det är företagen själva som skattar tillgången på till exempel infrastruktur eller, ännu mer specifikt, tillgången på tåg, flyg och kollektivtrafik. Företagen i Sjöflö tycker att de har bättre tillgång än vad företagen i Stockholm tycker. Då kan vi själva fundera över om det är så det ser ut. Nej, det är en uppskattning som de gör.

Jag är glad över att våra företagare kräver mycket mer, och därför är det hela tiden ett idogt arbete. Du frågade vad har vi för dialog, Nike. Vi har en ständig dialog med allt från enmansbolag till stora bolag som Ericsson. Ni efterfrågar en näringslivsdialog, men det har vi redan.

Staden har ett näringslivsbolag, Stockholm Business Region. Många av oss sitter i styrelsen där, men bolaget självt arbetar aktivt med uppsökande verksamhet. Under hela hösten var de ute i våra förorter och knackade på hos småföretagarna och pratade

Yttranden 2025-01-27

med dem för att säkerställa att deras villkor och krav på Stockholm tillgodoses. Det är ett tydligt exempel på en bra näringslivsdialog.

När det handlar om otrygghet och förutsättningar för företag är det en fråga som genomsyrar hela staden. Tack och lov sker det en positiv utveckling. Enligt polisens egna undersökningar upplever allt fler en positiv utveckling när det gäller otryggheten.

Anförande nr 21

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag skulle vilja fortsätta att tala lite om hemtjänsten. När vi bråkade om den som mest, under perioden 2014–2018, argumenterade den dåvarande gruppledaren för Kristdemokraterna, Erik Slottnér, för att vi inte skulle skriva in att man ska ha arbetskläder och omklädningsrum, därför att det kunde skapa en ojämlig konkurrenssituation. Det var ju sant, men samtidigt visade pandemin att det kanske inte var den bästa av strategier. En rimlig nivå står emellanåt i motsatsställning till mindre företag.

Ibland blir jag lite väl engagerad, så jag har tittat på vilken kommun i Stockholmsregionen som är bäst. Det är Solna. De låg länge etta, men nu ligger de femma. Jag tror att det kan bero på att de har ett socialdemokratiskt styre som har återtagit en och annan kommunal verksamhet.

Vad är det då som utmärker Solna? Ingen stad är i närheten av att ha så många statliga bolags huvudkontor, med undantag av Stockholm. Senast jag tittade var det elva statliga bolag i Solna och sexton i Stockholm. Och det är inte vilka bolag som helst, utan det är Vattenfall, Apoteket, Postnord, Telia och Akademiska Hus och därtill ett antal myndigheter samt Karolinska sjukhuset och Karolinska institutet. Där finns storsatsningar på kollektivtrafik, såsom tvärbana, tunnelbana och pendeltåg.

Den bild som kommer fram är att den mest företagsvänliga kommunen i regionen verkar vara den som är mest offentligfinansierad. Det är en ganska spännande tanke, men det visar också på problematiken med undersökningen. Frågan är vad man mäter.

När det gäller det som vi diskuterade tidigare lyfte Nike Örbrink, om jag hörde rätt, fram SKR. Finns det några andra undersökningar, eller bara deras och Svenskt Näringslivs undersökningar? Varenda gång jag har varit uppe i talarstolen och diskuterat det här har utgångspunkten varit samma rankning, där vi ligger på plats 107 i Sverige. Men är det verkligen en rimlig utgångspunkt för att diskutera företagsamhet? Det måste finnas andra saker, för du har helt rätt, Nike Örbrink, i att det finns massor som man ska göra med företagen. Man behöver som, Karin Wanngård säger, diskutera och lyssna på vad de säger. Är rankningen en bra utgångspunkt?

Som sagt är vi faktiskt lite bättre i absoluta tal än vad ni var under den förra mandatperioden. Vad kan det bero på?

Anförande nr 22

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag hörde att vi under den förra mandatperioden låg något lägre i några av mätningarna än vad vi ligger nu. Det är dock inte jättekostigt med

Yttranden 2025-01-27

tanke på att vi under mandatperioden dessförinnan, när Socialdemokraterna styrde – alltså 2014–2018, föll totalt 100 placeringar på fyra år. Det är inte jättesvår matematik att tänka att det tar ett tag att jobba upp förtroendet bland företagarna efter ett sådant otroligt tapp.

Det förvånar mig att styret inte känner mer stress över det faktum att vi nu är tillbaka i nedförsbacken i kurvan en gång till. Man tappade alltså 100 placeringar under den förra mandatperioden man styrde. Det tog oss ett antal år att jobba upp den siffran, klättra i placeringar en gång till och åter bygga upp förtroendet bland Stockholms företagare.

Sedan tog styret över, och så började man kana nedåt igen. Då lutar man sig tillbaka och börjar prata om andra kommuner och dra in vad som har sagts på en scen i Las Vegas och annat och klappar sig på axeln. Det förvånar och stressar mig att det inte känns som att krismedvetenheten riktigt finns där.

Det är trots allt så att frukten av den politik som nu bedrivs ser man först framöver. Är Stockholm en attraktiv stad att söka sig till som företagare? Är Stockholm en attraktiv stad att etablera ett småföretag i? Är Stockholm en attraktiv stad där till exempel vårdgivare vill kliva in och bidra till en god äldreomsorg för Stockholms äldre? De besluten baseras på vad man märker för trender i Stockholm just nu.

Jag vill återigen peka på verkligheten och vad det är för vardag som många företagare möter. Det är kiosker som har tjänat den här staden och dess invånare i tiotals år och som verkar under rivningshot därför att ett torg ska renoveras. Det är företag inom en stor del av Stockholms innerstad som är osäkra på om de kan fortsätta att driva sin lilla butik och om de fortsättningsvis kan få de leveranser som de är i behov av, med den miljözon som trycks igenom.

Det är också företagare utanför innerstaden som helt plötsligt inte vet om de kommer att kunna fortsätta att jobba där till följd av miljözonen. Många företagare upplever otrygghet i sin vardag. Jag tror inte att de känner sig vare sig tryggare eller nöjdare när de hör de svar som styret kommer med.

Min skarpa och sista är uppmaning är: Lita inte på att andra ska föra dialogerna, utan ha dem själva, var ute, träffa företagare, lyssna in deras perspektiv och var beredda att ompröva den politik som ni har slagit fast om det visar sig att den står i vägen för ett blomstrande företagsklimat i Stockholm!

Anförande nr 23

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det känns lite som att Kristdemokraterna är för en viss form av företagande och inte ser till helheten.

Som jag försökte säga i tidigare inlägg ser vi på allt från enmansbolag till de storskaliga internationella bolag som är etablerade i Stockholm. Detta gör att både arbetet med företagsdialoger och stadens arbete med samhällsplanering, för att säkerställa att det finns lokaler att hyra i bostadsområden i city eller ytterstaden, är väldigt komplext. Det är mer avancerat än vad Nike Örbrink vill påskina.

Yttranden 2025-01-27

Det handlar om att ha kontakter och att hela tiden se företagarnas intressen. Det är inte något konstigt att vi jobbar för att många företag ska kunna etableras i Stockholm. De företag som redan är etablerade i Stockholm får gärna, om de har möjlighet, växa och kanske hitta en ny och större lokal, och nya företag får komma in.

Detta visar i grund och botten att vi vet att företagarna är motorn i Sveriges ekonomi. Vi vet att väldigt mycket av tillväxten kommer därifrån. Många av lösningarna på klimatfrågan – hur Stockholm ska bli klimatpositivt 2030 – finns hos företagarnas utveckling och innovationer och hos viljan att förbättra samhället gemensamt. Skillnaden är tydlig: Vi jobbar med alla typer av företag.

§ 7 Frågestund

Fråga nr 1. Oordningen på bostadsmarknaden

Anförande nr 24

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! I december 2022 kunde Hem & Hyra avslöja att folk bosatt sig i skrubbar och industrilokaler, gamla cykelrum och tvättstugor som byggts om utan tillstånd. Hem & Hyra hittade 33 svartbyggen i hyresvärden Wonna I de Jongs fastigheter. Jan Valeskog uttalade sig då upprört, men nu har alltså över två år gått och jag kan konstatera att ingenting har hänt. Folk bor kvar direkt olagligt.

Varför har du inte agerat tydligare kring det här utifrån vad du först själv sa för två år sedan? Varför prioriterar inte Socialdemokraterna tydligare arbetet med att motverka sådana här svartbyggen?

Anförande nr 25

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det kan jag tydligt svara på; faktum är att det är en artikel i dag, som alla kan läsa. Om inte borgarrådet Wedin har hunnit läsa den finns svaret.

I och med att företaget har sökt bygglov åtminstone för några av de här projekten fullföljer man inte tillsynen. Tillsynen har alltså börjat, men man fullföljer den inte, för företaget måste ha möjlighet att söka sitt bygglov.

Det är dock inte slut med detta. Först ligger frågan huruvida de får bygglov eller inte, vilket är en separat process, och när det gäller tillsynen har vi ett system i Sverige vid stadsbyggnadskontor och motsvarande som innebär att man vill att fastighetsägaren ska ta rättelse. Det är inte alls samma typ av hårda tillsyn som till exempel miljöförvaltningen eller brand- och räddningstjänsten har, där det får konsekvenser direkt med böter och annat, utan syftet med den här tillsynen är att företag ska vidta rättelse. Får man då det sökta bygglovet påverkas man även i det fallet genom en sanktionsavgift i efterhand, men man har tillstånd att använda fastigheten som bostad om den uppfyller kraven, vilket naturligtvis är ett stort frågetecken i dessa fall.

Yttranden 2025-01-27

Hantering är alltså by the book, och dessutom är det så att vi i den här majoriteten har lagt till en massa extra resurser som gör att vi har betat av er gamla kö, kan man säga, på ett bra sätt. Utöver det jobbar vi ihop på ett helt annat sätt i dag. Stadsbyggnadskontoret gör tillsammans med miljöförvaltningen och brand- och räddningstjänsten tillsyn på en hel del platser där det finns helt oseriösa fastighetsägare. Det är alldeles utmärkt att vi har fått ordning på det här.

Anförande nr 26

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är som Jan Valeskog nämner i intervjun som publiceras i dag, nämligen att om det har kommit in en bygglovsansökan så kan man inte utdöma vite just då, utan man måste invänta den processen. Men det här hade man uppenbart kunnat snabbspåra. Det kanske har gått by the book, men det borde ha gått mycket snabbare, vilket Jan Valeskog också verkade utlova för över två år sedan.

Mot bakgrund av detta kan det inte ta två år att hantera en bygglovsansökan på det här sättet. Det borde gå att göra snabbare. Hade ni dessutom kört det här i snabbspår hade viten kunnat dömas ut för länge sedan. Ni borde kunna stärka tillsynen för den här typen av otillåtna bostäder, något som Jan Valeskog var inne på att ni har ökat samarbetet kring. Men uppenbarligen behövs mer uppsökande verksamhet än i dag. Det kan vi väl ändå ta i hand på.

Borgarrådet får också gärna tydliggöra att den här aktörens ansökningar gällande nyproduktion inte borde prövas innan dessa ärenden är hanterade.

Anförande nr 27

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Där det är frågan om markanvisningar har nog borgarrådet Wedin större inflytande än vad jag har, eftersom det är hos exploateringsnämnden som fastighetsägare kan söka markanvisning. Angående detta finns en policy som vi i vår majoritet arbetade efter mellan 2014 och 2018 och även nu som innebär skärpta krav på att fastighetsägare ska vara seriösa. Om det kommer in ansökningar från fastighetsägare som ni inte tycker ska få en markanvisning ska naturligtvis ni som sitter i den nämnden agera. Detta har vi dock inte sett än.

Som sagt: Tillsynen är väldigt viktig, vi har betat av kön och det är en betydligt effektivare samverkan mellan brand- och räddningstjänsten och miljöförvaltningen, så det har verkligen blivit betydligt bättre ordning på detta de senaste åren. Sedan vet ingen av oss vid vilka tidpunkter bygglov har sökts och hur långt själva tillsynsarbetet innan dess har bedrivits i de enskilda fallen. För att få den informationen måste vi nog prata med tjänstemännen.

Anförande nr 28

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Man borde agera tydligare och snabbare mot oseriösa fastighetsägare, och något som jag också tror att Jan Valeskog borde agera för är att färre ska komma i kläm i stadens byråkrati.

Yttranden 2025-01-27

Ett exempel på detta som också har uppmärksammats nyligen var ju på Hagagatan, där det visat sig att Maria och hennes sambo hade köpt en lägenhet som saknade bygglov. De fick nej till att i efterhand klassa om den till bostad, eftersom det bryter mot detaljplanen. Det var formellt rätt och riktigt att säga nej till det, men mitt medskick till stadsbyggnadsborgarrådet är att agera för mer flexibla detaljplaner. Då hade den här situationen gått att undvika, och då hade det gått att hjälpa Maria. Det skulle även underlätta för seriösa fastighetsägare att på ett korrekt sätt ställa om i sitt bestånd. Nu kläms människor i byråkrati fast det faktiskt finns rimliga ingångar när det gäller att använda fastigheter på ett bättre sätt. Kan vi ta i hand på det åtminstone?

Anförande nr 29

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Borgarrådet känner tydligen denna Maria; det gör inte jag, så jag kan inte uttala mig så mycket om det. Det blir lite konstigt att kommentera ett enskilt fall på det viset.

Rent principiellt har det blivit ett annat tempo på att få färdigt våra bygglov, och vi skyndar också på våra detaljplaner. Det som huvudfrågan handlade om var tillsynen, och det är väldigt viktigt att vi gör dessa enligt de regler som finns. Syftet är som jag sa att fastighetsägaren ska ta rättelse. Det viktigaste från stadens sida är att vi har tillräckligt många som jobbar med de här frågorna och att det blir sanktionsavgifter och annat om man inte sköter sig. Vi skulle önska att regeringen gjorde mer när det gäller lagstiftning kring oseriösa fastighetsägare, men den här regeringen vill ju inte göra någonting.

Fråga 2. Hur många moskéer anser borgarrådet att det ska byggas i Stockholm?

Anförande nr 30

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Hej, Karin! Vi sverigedemokrater är förskräckta över den öppna antisemitism som numera tillåts propageras på Stockholms gator och torg – ett utåtagerande hat uttryckt av en samlad ytterkantsvänster samt människor med rötter i Mellanöstern som inte har haft samma möjlighet att som vi som är födda här, i en sekulär demokrati, fritt välja religion och utövande. I stället har de påtvingats antisemitism genom en teokratiskt färgad skolgång, inte sällan finansierad med svenska pengar eller som en del av samhällets kulturella arv.

Min fråga är därför: Hur många moskéer anser Karin Wanngård ska byggas i Stockholm, och på vilket sätt kommer byggandet av fler moskéer att gynna kampen mot antisemitism?

Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack, Leif Söderström, för frågan!

Först och främst vill jag vara väldigt tydlig med att vi har en grundlagsskyddad religionsfrihet här i landet. Att värna om och respektera olika religiösa uttryck är ett

Yttranden 2025-01-27

sätt att säkerställa att vårt land fortfarande ska vara en plats där individens fri- och rättigheter står i centrum. Det här handlar om rätten att utöva sin tro eller rätten att inte ha någon tro och slippa mötas av diskriminering.

Vi vet att vindarna blåser åt helt motsatt håll, från högern och extrema svansar till högern, och jag är övertygad om att vi behöver bli fler som markerar mot de röster som vill måla ut religion, specifikt islam, som ett hot i sig självt. Länder och samhällssystem som till exempel river religiösa lokaler är inte ett föredöme. Det är tvärtom en väldigt farlig utveckling när man går åt ett håll där man bara accepterar en enda tro, eller där man tvingar folk att tro på en enda sak.

När det gäller just moskéer är det självklart så att det ska finnas platser där man får utöva sin tro. Antal är en helt omöjlig fråga att resonera kring, för det handlar ju om att stå upp för religionsfriheten – något som jag anser att Sverigedemokraterna inte gör.

Däremot har jag en fråga tillbaka: Hur går det tillsättningen av en utredning om finansiering av trossamfund? Har regeringen tillsatt någon sådan än?

Anförande nr 32

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Den sista frågan kan jag inte svara på; vi är inte på den nivån, så att säga.

Många människor har flytt till Sverige för att kunna leva i frihet från teokratiska dogmer och hederskultur. Men sedan migrationen dramatiskt ökat från deras hemländer har det larmats om hur den nyvunna friheten har inskränkts av moralpoliser. Inte minst har det larmats från Socialdemokraternas eget kvinnoförbund och dess tidigare ordföranden Nalin Pekgul, numera Baksi, med konsekvensen att hon tvingades bort från ordförandeskapet.

Varför står ni som parti inte upp för dem i ert parti som vill bekämpa hederskulturella normer och religiös dogmatism?

Anförande nr 33

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Den här frågestunden verkar ta en annan vändning. Vi står självklart upp för religionsfrihet. Vi är emot att man använder religion i syfte att förtrycka människor. Förtryck av kvinnor och barn ska inte ske i vårt land.

Med det sagt kan man inte peka ut just en enda religion – islam – och mena att alla muslimer är av ondo. Det finns avarter, men jag vågar nog påstå att det finns avarter bland dem som inte tror eller som tror på andra religioner också.

Det handlar om att bygga ett samhälle där man faktiskt får tro på det man vill och där man också har rätt att utöva sin tro.

Med det sagt kommer jag alltid att motarbeta förtryck.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 34

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Även vi vill bekämpa religiöst förtryck.

Borgarrådet har nyligen tagit initiativ till en kippavandring i Stockholm och har därefter proklamerat att det behöver byggas fler moskéer i Stockholm, detta för att hon säger sig hedra religionsfriheten. Min fråga blir därför återigen: Hur kommer byggandet av fler moskéer att gynna kampen mot antisemitism samt säkra religionsfrihet eller frihet från religion för de muslimer som flytt teokratier för att leva sekulärt, jämställt och fritt i ett fritt Sverige?

Anförande nr 35

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Ära den som äras bör: Det var borgarrådet Jönsson som tog initiativet till kippavandringen. Jag är väldigt tacksam över att bjudas med. Borgarrådet Jönsson är i synagogan i kväll på grund av Förintelsens minnesdag.

När man har en tro, en religiös övertygelse, ska man också få vara någonstans och utöva sin tro och sin religiösa övertygelse. Man ska inte behöva dölja det man tror på. Man ska inte behöva hålla sig undan och inte kunna träffa andra för att utöva sin tro tillsammans. Det är det här det handlar om: att vi faktiskt ska ha fastigheter – synagogor, moskéer, kyrkor – där man ska kunna samlas, till exempel som många kristna gjorde under julen genom att besöka julottan tillsammans.

Fråga 3. Stockholms hemtjänst faller i hemtjänstindex – vad gör majoriteten?

Anförande nr 36

H a n n a W i s t r a n d (L): Hemtjänstindex är ett verktyg som är utvecklat av SPF, som årligen rankar kvaliteten på hemtjänsten i Sveriges 290 kommuner. Det publicerades för första gången 2022 och bygger på fyra delområden: information, biståndshandläggning, utförande och stöd samt utveckling.

Stockholms stad har sedan starten 2022 gått från plats 34 till plats 44 2023, och nu har man tappat ytterligare och ligger på plats 62. Det är också värt att notera att det i undersökningen framkommer att det finns betydande skillnader mellan hemtjänstkvaliteten i våra olika stadsdelar.

Min fråga är därför: Vad har ni för plan för hemtjänsten för att vända den negativa utvecklingen för staden och den ojämna kvaliteten i stadens olika stadsdelar?

Anförande nr 37

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Hanna Wistrand, för frågan!

Först och främst handlar det om att våra äldre i behov av omsorg och just i den här frågan, av hemtjänst, förtjänar det bästa. Så är det. Stockholms stad ska ha en stark

Yttranden 2025-01-27

hemtjänst som våra äldre kan lita på. Det handlar om att vi ställer tuffare krav på de privata företag som utövar hemtjänst. Det handlar också om att vi säkerställer att det finns kommunal hemtjänst i alla våra stadsdelsförvaltningar. Det är också därför som vi skjuter 2 miljoner kronor i nästa års budget för inspektion av äldreomsorgen så att man verkligen uppfyller de här kraven.

Vi inför också ett, som jag tycker, bättre komplement till arbetsmiljön. Det handlar om att man ska få arbetsskor när man arbetar i hemtjänsten, för både de som arbetar i hemtjänsten och de äldre som får hemtjänst förtjänar så mycket bättre.

Hur vi ska utveckla hemtjänsten handlar bland annat om att vi inte ska detaljstyra tiden som hemtjänstpersonal är hemma hos den äldre utan i större utsträckning ska se på ramtiden. Det här är något som staden har arbetat med i många år, och det känns tryggt att det finns många i olika partier som verkligen kämpar över blockgränserna för en bättre äldreomsorg.

Jag tror att vi kan göra mycket mer. Rankningen pekar väl i en riktning; nu är jag ingen stor kramare av rankningar, om du hörde en tidigare debatt. Men det är klart att vi kan göra mer och bättre.

Anförande nr 38

Hanna Wistrand (L): Karin Wanngård var själv inne på det här med finansiering. När man tittar på äldreomsorgen i stort ser man att den går ihop på sina håll. Men när man tittar på just hemtjänsten i sig upptäcker man något mycket problematiskt, och det är att hemtjänsten går rejält back. Det finns inga tydliga tecken på åtgärder för att lösa situationen, för det går liksom ihop på helheten, har jag fått till mig, och det är ju inte acceptabelt. Antingen jobbar man på fel sätt, eller så är verksamheten underfinansierad. I värsta fall är det både och.

Våra äldre medborgare har rätt till en god och hållbar omsorg, och med en växande andel äldre i staden blir verksamhetens hållbarhet och kvalitet ännu viktigare. Har ni några planer för att lösa hemtjänstens underskott i staden, som just nu är lite dolt i det totala resultatet för äldreomsorgen?

Anförande nr 39

Borgarrådet Wanningård (S): Ordförande, fullmäktige! Det där hänger ihop med den bostadssegregation som vi har i Stockholm. Vi nycklar ju ut pengar till våra stadsdelsförvaltningar, och då finns det områden där äldre är piggare och friskare och inte har samma behov av hemtjänst som i andra områden. Det är jättesvårt att göra de här bedömningarna i nycklarna, så därför handlar det om att få ihop budgeten i dess helhet så att den inte är underfinansierad på totalen.

Det kommer nog att vara svårt att komma åt bostadssegregation med nycklarna till stadsdelsförvaltningarna, men vi kämpar både med det och med att få bukt med den bostadssegregation som vi ser i Stockholm. Det ska vara en god hemtjänst i hela staden, och det ska naturligtvis inte finnas skillnader mellan olika områden.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 40

H a n n a W i s t r a n d (L): Vi kan konstatera att vi har tappat 28 placeringar i hemtjänstindex sedan starten 2022 och att kvaliteten på hemtjänsten varierar stort mellan stadsdelarna. Hemtjänsten går med stort underskott utan en tydlig handlingsplan.

Allt det här innebär att våra äldre, personalen och samhället förlorar. Här måste vi sätta ideologin åt sidan och i stället hitta hållbara lösningar som ger våra äldre den omsorg de har rätt till och skapa förutsättningar för ett fritt och värdigt liv hela livet. Eller vad säger du, Karin?

Anförande nr 41

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det som det handlar om när det gäller äldreomsorgen, och i den här frågestunden specifikt hemtjänsten, är att hitta de hållbara lösningarna över tid. Där tycker jag nog ändå att vi är på rätt väg. Det handlar om att vi ska ha en hemtjänst som fungerar.

Det jag inte hann säga så mycket om i mitt förra inlägg var att det självklart inte ska vara skillnad mellan olika stadsdelsförvaltningar när det gäller hemtjänsten. Vi måste hela tiden arbeta med detta, och det är också därför som vi också avsätter medel för inspektion för att säkerställa att det inte ska vara skillnader i hemtjänsten.

Vi ska självklart hitta hållbara lösningar över tid, för om vi ser framåt på den demografiska utvecklingen ser vi ju att vi måste göra mycket mer på det här området.

Fråga 4. Förutsättningarna för att bevara minnet av Förintelsen

Anförande nr 42

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande och Karin! I dag uppmärksammas Förintelsens minnesdag, en dag då vi ska minnas en av de mörkaste delarna av vår mänsklig historia och påminna oss om att det aldrig får ske igen.

I morse på radion fick jag höra att föreningen Zikaron som föreläser om Förintelsen inte längre är välkommen på flera av stadens skolor. Det är tredje och fjärde generationens överlevare som berättar om sina släktingars upplevelser, ovärderliga berättelser som aldrig någonsin får tystna. Skolorna menar att de inte kan garantera föreläsarnas säkerhet, eftersom antisemitismen har ökat bland eleverna.

Min fråga till Karin Wanngård är därför hur hon ser på att skolorna inte längre känner sig tillräckligt trygga för att bjuda in till föreläsningar om Förintelsen. Om skolorna inte kan garantera föreläsarnas säkerhet, hur kan de då garantera säkerheten för judiska elever som går till skolan varje dag?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 43

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så jättemycket, Jonas Naddebo, för en välkommen fråga! Det här är verkligen någonting som berör mig väldigt djupt, också efter den tidigare debatten om religionsfrihet. Hur kan vi säkerställa att vi aldrig glömmer det fasansfulla som händer under andra världskriget och i koncentrationslägren?

I år firar vi också 250 år av judiskt liv i Sverige. Att antisemitismen har bitit sig fast vilket gör att skolorna inte alltid kan säkerställa trygghet för föreläsare är en utveckling som jag absolut vill vända. Detta måste vi med gemensamma krafter motarbeta. Vi måste bygga upp trygga miljöer. Det är helt fantastiskt när överlevare berättar om sina fasansfulla livsöden, att faktiskt föra det vidare till elever på skolor så att alla verkligen kan känna in hur det var att sitta i ett koncentrationsläger.

Stockholm ska vara en stad för alla. Vi följer upp och arbetar med de skolor som inte vågar göra detta för att förhoppningsvis på något sätt hitta ett skydd och öka tryggheten så att alla elever kan få möjlighet att höra detta.

Anförande nr 44

J o n a s N a d d e b o (C): Tack för svaret, Karin! Jag vet ju att vi delar samma oro i den här frågan, och i tider då antisemitismen är på frammarsch är det extra angeläget att vi gör allt vi kan för att bevara minnet av dessa hemska övergrepp.

I kampen för att bevara minnet spelar också Sveriges museum för Förintelsen en viktig roll. Jag kämpade under förra mandatperioden väldigt hårt för att detta museum skulle komma just till Stockholm, vår huvudstad, och sedan 2023 har museet haft en tillfällig verksamhet i tillfälliga lokaler. Det är en jättespännande verksamhet, och jag uppmanar alla som inte har varit där ännu att ta sig dit för att se utställningen. Nu gäller det dock att hitta en permanent plats för detta museum, ju snabbare desto bättre. Tullhuset på Blasieholmen har pekats ut som en möjlig plats, så jag tänkte fortsätta på min fråga: Hur långt har man kommit i att samordna med Stockholms stad, de statliga aktörerna och museet självt för att hitta en permanent plats för museet i Stockholm?

Anförande nr 45

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill verkligen också betona detta: Förintelsemuseet finns i Bonnierhuset – besök det, för det är verkligen något som är värdefull tid.

Tack, Jonas Naddebo, för att du lyfte den här frågan redan förra mandatperioden! Vi har såklart en dialog med Förintelsemuseet. Sedan är ju museer i första hand statliga med en statlig finansiering, men det är självklart så att Stockholms stad ska hjälpa till med lokalisering. Jag är väl medveten om att man från Förintelsemuseet själva har pekat ut ett antal platser som kan bli aktuella, och staden jobbar vidare med det. Jag kan inte här och nu säga att det kommer att ske just där, men det är ett arbete som pågår ihop med Förintelsemuseet. Under tiden detta arbete pågår hoppas jag verkligen att de får vara kvar i Bonnierhuset.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 46

J o n a s N a d d e b o (C): Museet är en viktig del i att bevara minnet av Förintelsen, och då är det också viktigt att de så snabbt som möjligt kan komma till en fast punkt i vår stad. Jag hoppas därför att staden gör allt man kan för att möta museets önskemål. Självklart får de finansiera sin del, men jag hoppas verkligen att staden stöttar med lokaler som kan pass.

Vi delar oron kring våra judiska elever och det faktum att inte alla skolor vågar eller är säkra när det gäller att prata om det här. Jag är glad att ni följer verksamheten och ska följa upp det, men jag ser gärna att du återkommer till oss kring vad ni gör ytterligare. Vilka åtgärder vidtar man för de här sakerna? Jag vill att vi ska vara en stad där alla kan känna sig trygga när det gäller att samtala om Förintelsen.

Anförande nr 47

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! När det gäller museifrågan handlar det om att hitta en fast plats. Jag skulle bli väldigt nöjd om den fasta platsen blir Stockholm och att det blir på en plats som kanske också har en historisk koppling. Det är det som är ingången i dialogerna mellan museet och staden. Men vi måste också naturligtvis ha en dialog med staten i dessa frågor.

När vi ser den växande antisemitismen, och vi har våra skolor som jobbar i en annan riktning, måste vi i större utsträckning också ha museet på en plats för evigt så att man kan besöka det. För närvarande uppmanar jag alla att gå till Bonnierhuset.

Fråga 5. Tillgänglighetsgaranti för boende i stadens bostadsbestånd

Anförande nr 48

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet och tack på förhand, Clara Lindblom!

De senaste dagarna har vi kunnat läsa om 88-åriga Birgitta på Söder, som bor på femte våningen i en av Stockholmshems fastigheter. Hon betalar 13 000 kronor i månaden i hyra för en tvåa, och i kontraktet står det att hon ska bo i en fastighet med hiss.

Nu är det dock så att hissen ska renoveras. För Birgitta och andra äldre i fastigheten säger det sig självt att vardagen kommer bli ganska tuff under tiden som hissen renoveras. Det är matkassar och väskor som plötsligt ska behöva kånkas flera våningar upp. Birgitta uttrycker själv att hon har ont i knäna och inte kan inte gå så många trappor.

Stockholmshem vägrar att hjälpa Birgitta och de andra äldre med evakueringsbostad och kan inte heller hjälpa till med kompensation. Hur tänker sig bostads- och fastighetsborgarrådet att en 88-årig person med nedsatt balans, som har svårt att gå och är i behov av rollator ska kunna ta sig upp under den tid som en sådan här renovering sker?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 49

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack så mycket för frågan! Som före detta äldreborgarråd har jag haft oerhört mycket kontakt med äldre i Birgittas sits, antingen för att man redan från början har bott tre trappor upp utan hiss och mer eller mindre varit fast i sin lägenhet men inte minst genom åren just i händelse av trasiga hissar och reservdelar som det tar veckor att få på plats. Det blir ju oerhört påfrestande för den som bor otillgängligt.

Min personliga uppfattning är att när det är fråga om planerade längre avbrott och det finns boende som de facto har en nedsatt funktionsförmåga, till exempel till följd av permanent funktionshinder, ålder eller något annat, så bör man ordna en evakueringsbostad. Om det handlar om ett plötsligt avbrott och hissen är trasig kan det bli problem. Det är en liten marknad, och ibland kan man behöva vänta veckor på enskilda reservdelar.

Detta är min principiella ståndpunkt vad gäller planerade renoveringar, så jag tycker helt enkelt att bolaget ska titta på frågan igen. Jag har själv tills nyligen bott nio trappor upp. När den hissen stannade och man hade foglossning och matkassar var det inte så himla roligt.

Detta är en fråga som jag tycker att bolaget ska titta på, även om jag själv inte sitter i just den styrelsen.

Anförande nr 50

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack så mycket för svaret! Det här är ett exempel på att äldreperspektivet nog kan skilja sig lite mellan de olika bostadsbolagen. I Micasa har man väldigt bra koll på tillgängligheten, medan det perspektivet kan komma bort i Stockholms hem eller andra som inte nödvändigtvis och specifikt riktar sig till äldre. Det här är ju renovering som har varit planerad på förhand, vilket också ska sägas är något som bolaget hänvisar till i sitt svar på frågan: Man menar att det här är en planerad renovering vilket ger förutsägbarhet för den äldre ifråga att på egen hand hitta en annan bostad. Man menar också att det inte finns tillgängliga evakueringsbostäder inom Stockholms hem.

Jag vill därför följa upp min fråga: Vore det möjligt att ha ett bättre samarbete mellan bolagen, alltså att man om det inte finns en tillgänglig bostad i bolag 1 skulle kunna få det i bolag 2?

Anförande nr 51

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det kan man verkligen tycka! Jag är ju ansvarigt borgarråd för alla de tre allmännyttiga bolagen och träffar Stockholms hems ledning regelbundet, dock inte på den detaljnivån som för Svenska Bostäder och Familjebostäder, där jag ju är ordförande, och detta är såklart en fråga som jag kommer att ta hem.

Jag vet inte om Birgitta lyssnar, men jag hoppas att hon är medlem i Hyresgästföreningen. Hyresreduktion i samband med den här typen av störningar är

Yttranden 2025-01-27

någonting som brukar utgå, och om ens hyresvärd inte tillgodoser det kan man använda sig av juridiskt ombud på Hyresgästföreningen.

Generellt sett håller jag med Nike Örbrink, och äldreperspektivet är någonting som vi verkligen har försökt att trycka in. När jag var äldreborgarråd gick vi med i WHO-nätverket kring äldrevänliga städer. När jag tillträdde som äldreborgarråd fanns ordet ”äldre” enbart under äldrenämndens budget men i princip inte någon annanstans. Men det här är ett perspektiv som måste genomsyra hela stadens budget – alla våra förvaltningar och även våra bostadsbolag.

Anförande nr 52

N i k e Ö r b r i n k (KD): Möjligheten till hyresreduktion är också någonting som Birgitta själv lyfter. Hon betalar alltså 13 000 kronor i månaden för en tvåa. I kontraktet står det att det ska vara en lägenhet med tillgång till hiss, och Birgitta efterfrågar nu någon typ av kompensation för detta. Jag är ingen Wallenbergare och har inte råd att betala för flera boenden, säger hon, vilket gäller de allra flesta i staden. Men även i fråga om detta menar Stockholms hem att man inte kan ge en sådan kompensation, eftersom det helt enkelt inte står i avtalet.

Därför blir väl ett sista medskick att titta på de här avtalen och se över hyresgästernas rättigheter vid planerade renoweringar. Kanske finns det möjligheter till ett bättre samarbete mellan bostadsbolagen. Om inte Stockholms hem har tillgängliga bostäder men till exempel Micasa fastigheter har det kanske man kan få möjlighet till evakueringsbostad på det sättet.

Anförande nr 53

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Verkligen – detta är en fråga som jag förutsätter att Stockholms hem kommer att titta på och som jag givetvis kommer att ta upp i den dialog som jag har med ledningen.

Jag vill bara avsluta med att säga att staden har gjort en resa från att jag började som äldreborgarråd till hit där vi är nu. Vi har arbetat med äldrevänliga städer, och vi har en helt annan medvetenhet om att vi måste ha en planering, både i det dagliga och långsiktigt, som gör det möjligt att leva ett aktivt och självständigt liv oavsett funktionsförmåga och ålder. Där har allmännyttan tagit flera stora kliv framåt. Vi har nu en kommundoktorand på Svenska Bostäder, tillsammans med KTH, som aktivt tittar på hur man stötta äldre att flytta i tid så att man inte sitter fast tre trappor upp utan hiss den dag benen inte riktigt bär. Vi jobbar också med tillgänglighetsmarkering av alla våra fastigheter så att man enkelt ska kunna åtgärda och avhjälpa hinder.

Arbetet pågår alltså hela tiden, men just i det här fallet har man inte nått så långt som man hade hoppats. Jag tar med mig frågan, helt enkelt.

Yttranden 2025-01-27

Fråga 6. Otrygghetens påverkan på företagsetableringar

Anförande nr 54

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande! Stockholm har skakats av en rad våldsdåd. Explosioner och skjutvapenvåld sprider skräck i vår stad. Det här hotar hela Stockholms framtid. Företag och talanger kommer att lämna vår stad om det här fortsätter. Stockholm blir fattigare och farligare.

Den plats där det här kanske är tydligast är nog Kista. När jag i oktober lyfte frågan om hur otryggheten där fick företag att flytta tyckte du, Karin, att jag svartmålade och framhöll i stället att Kista är vårt Silicon Valley. Men det ekar väldigt tomt i ditt Silicon Valley.

När du tillträdde var 21 procent av lokalerna i Kista tomma. Nu har KTH och företag som Coor flyttat med hänvisning till att det är ödsligt och otryggt, och nu står 36 procent av lokalerna i Kista tomma. Det finns ingen annan stadsdel i Stockholm, eller i Göteborg eller Malmö för den delen, som har så mycket tomma lokaler. Nu när Ericsson har meddelat att de lämnar 40 procent av sina lokaler kommer nästan hälften av alla lokaler i Kista att eka tomma.

Det är en katastrof. Kista är i en negativ spiral och därför undrar jag: Kan du nu erkänna problemet, och vad tänker du göra åt det?

Anförande nr 55

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Fjellners valstrategi är väldigt tydlig: att svartmåla Stockholm så mycket det bara går. Och klarar han det inte på egen hand tar han hjälp av ministrarna i regeringen och skriver debattartiklar om hur fruktansvärt dåligt det går i Stockholm.

Sanningen är tyvärr någonting helt annat. Trots fortsatt lågkonjunktur växer Stockholms ekonomi. Antalet gästnätter på hotellen ökar, otryggheten minskar enligt polisens undersökningar och stadens klimatarbete lyfts fram internationellt som ett positivt föredöme.

I Kista finns spjutspetsföretag som utvecklar allt från halvledare till nanoteknik, någonting som vi gärna vill vara självförsörjande på. Vi har sedan länge arbetat målmedvetet i Kista. Det här är ju ett arbete som grundar sig 30 år bakåt i tiden, där lyckosagan just har varit att man kan kroka arm mellan partier i Stockholm.

Men med Fjellners nya ledning för Moderaterna är det svartmålning, svartmålning, svartmålning som gäller. Är det någon som försöker köra Stockholms ekonomi i botten är det just den moderata regeringen. Mitt i brinnande lågkonjunktur sätter man Sveriges kommuner och regioner på en sväldiet, och sedan skyller man på oss för att vi måste kompensera med skattehöjningar när det är de själva som drar ned på ersättningarna till kommuner och regioner.

Yttranden 2025-01-27

Nej, koncentrera er på att arbeta hårt för företagsetableringar i stället för att prata emot det positiva arbete som sker i Stockholm!

Anförande nr 56

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det är talande att när vi debatterar det faktum att Kista har sådana problem med otrygghet att snart varannan lokal står tom väljer Karin Wanngård i sitt svar inte ens nämna Kista. Du nämnde inte ens Kista! Problemet när det gäller detta är att det inte är Stockholm som är problemet. Stockholm är fantastiskt – det är ditt styre som är problemet.

Att beskriva stockholmarnas vardag och det Stockholm som vi har i dag är inte att svartmåla. Jag tror att du, Karin, kommer att åka på en rejäl smäll om du tror att vi kan fula bort det som stockholmarna ser. Fyra av tio boende i Kista säger att de upplever otrygghet. Jag googlade ”flytta Kista” när jag förberedde det här. Det första som kom upp var SVT som berättade att KTH flyttar. Det andra var facket som berättar att det är mycket som flyttar och att det börjar bli ödsligt. Det tredje, Omni, berättar att Coor flyttar på grund av otryggheten. Det fjärde är Fastighetsnytt som säger att allt fler flyttar på grund av otryggheten, och på Reddit kan man läsa hur stockholmarna säger ’Hjälp, hur flyttar jag från Kista? Jag känner mig otrygg’.

Där har vi problemet.

Anförande nr 57

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag nämnde visst Kista, faktiskt vid ett flertal tillfällen, till exempel när det gäller hur man historiskt sett har krokat arm för att utveckla Kista i stället för att, som nu, ha ett oppositionsparti som bara svartmålar. Jag nämnde också de spjutspetsföretag som finns i Kista.

Kista är vårt tredje största stadsutvecklingsområde. Ja – lokaler ställer om. Det är nu lokaler som görs om till bostäder i Kista. I Kista äng bygger man bostäder i brinnande lågkonjunktur. Vi vet att det finns företag som är i behov av mer lokaler just i Kista.

Kista är i en utvecklingsfas, och vi ska ha bostäder, företag, idrott och kulturaktiviteter för att säkerställa att Kista blir en modernare arbetsplats. Sluta svartmåla Stockholm!

Anförande nr 58

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag krokas mer än gärna arm med dig, Karin, och alla partier här inne för att göra någonting åt otryggheten i Kista. Men det måste ju börja med att ni erkänner problemet. Jag vägrar att kroka arm med en Bagdad Bob som säger att det inte är något problem att snart 50 procent av lokalerna i Kista är tomma.

Det måste börja med någon form av gemensam probleminsikt. Men bristen på insikt, trots de allvarliga problemen och trots att Kista riskerar att hamna i en negativ spiral, är ingenting man kan kroka arm med.

Yttranden 2025-01-27

Det finns saker man kan göra i stället för att bara skylla på regeringen och säga att allt är någon annans fel och någon annans ansvar och att man själv inte kan göra någonting. Man kan ju, vilket jag tror att stockholmarna förväntar sig av oss här inne, kavla upp ärmarna och fundera på vad vi kan göra för att öka tryggheten i Stockholm och Kista.

Man kan till exempel anställda ordningsvakter. Vi vet att Ericsson har anställt ordningsvakter för att låta sin personal få känna sig trygga på vägen från kontoret till tunnelbanan när de jobbar sent. Men du har sparkat ordningsvakter. Man kan satsa på kameror. Men ingenting av detta gör du, och så länge du inte gör det vill jag inte kroka arm.

Anförande nr 59

Borgarrådet *W a n n g å r d* (S): Ordförande, fullmäktige! Som vanligt glider borgarrådet Fjellner på sanningen när det handlar om procenttal. Nu är vi uppe i 50 procent; i nästa debatt kommer det väl att vara 60–70 procent.

Det är inte jag som blandar in regeringen, Christofer Fjellner – det är du som inte klarar av att skriva egna debattartiklar utan ministrarnas hjälp. Det är ju du som lyfter in regeringen i Stockholmspolitiken, och när jag svarar på det är det mitt fel.

Det är uppenbart att ni inte har något intresse av att satsa på alla företag i Stockholm. Ni gillar inte storföretag. Ni gillar inte Bröd & Salt. Ni gillar inte att alla ska få möjlighet att etablera sig i Stockholm. Där skiljer sig vår näringslivspolitik väldigt djupt. Vi vill ha allt från enmansbolag till Ericsson i Kista och i ett växande Stockholm.

Fråga 7. Hur kan Stockholm bevara sin gröna särart?

Anförande nr 60

J u l i a n K r o o n (SD): Ordförande. Stockholm är på många sätt unikt. Det blir man särskilt påmind om när man besöker andra huvudstäder runt om i världen. Många gånger saknas de gröna oaser vi tar för givna i vår stad. Såväl regelrätta parker som mindre grönytor skapar tillsammans den helhet som utgör vår stad. Jag tror inte heller att jag behöver redogöra här i talarstolen för fördelarna med grönytor sett till livskvalitet och hälsa; detta är allmänt känt.

Jag vill därför fråga det ansvariga borgarrådet hur han själv anser att Stockholms grönska bevaras när den rådande politiken bygger bort våra grönområden. Är det inte tämligen paradoxalt att påstå sig stödja ett grönt Stockholm när grönområdena minskar?

Anförande nr 61

Borgarrådet *V a l e s k o g* (S): Stockholm är en av de grönaste storstäderna i världen, det kan jag säga direkt. Vi har också en politik som vill att den ska fortsätta att vara grön. Vi har i detta fullmäktige tagit många policydokument och beslut som

Yttranden 2025-01-27

säkerställer detta, och jag tänkte räkna upp dem eftersom jag har någon minut på mig. Flera av dem har Sverigedemokraterna röstat emot, kan jag också berätta.

Översiktsplanen är väldigt viktig. Där pekar vi ut vad som är ekologiskt och rekreativt viktigt. Vi har Grönare Stockholm, som rustar upp parker och grönområden för en bättre miljö. Vi har lokala åtgärdsprogram som inte minst tittar på det här med vattenförekomster och ser till att dessa är friska och livskraftiga över tid. Vi har en byggnadsordning – en av de saker som ni, förutom översiktsplanen, har röstat emot – där man pekar ut karaktärsbärande och viktiga områden. Samma sak med arkitekturpolicyn, och vi har också småhus- och villastrategin som är ett viktigt dokument som ni också har röstat emot. I budgeten pekas självklart varje år ut hur vi ska skydda mer natur i form av naturreservat och biotopskyddsområden och hur vi över huvud taget jobbar med strategin det närmaste året. Vi har också naturvärdesinventeringar när vi jobbar med våra planer i stadsbyggnadsnämnden.

Jag säger som brukar när jag får diskutera med dig: Jag vill uppmana dig att gå på mötena, så kommer du att lära dig mer om detta.

Anförande nr 62

J u l i a n K r o o n (SD): Att inte rösta på en socialdemokratisk budget är ju inte ett ställningstagande mot grönområden, kan vi väl börja med att konstatera, och det vet även Jan Valeskog mycket väl.

Att det är konkurrens om marken mellan olika verksamheter finns det ingen som ifrågasätter. Det som däremot ifrågasätts är huruvida den politik som förs gör Stockholm till en mer attraktiv plats att bo på både för nuvarande och framtida invånare, eller om utvecklingen i själva verket går mot fel håll. Alla människor kan inte bo i city. Det är inte heller rimligt att alla människor som bor i Stockholms län också ska bo i Stockholms stad.

Min följdfråga till borgarrådet blir därför: Vad gör majoriteten för att trycka på kranskommuner med långt mycket lägre befolkningstäthet för att de ska ta sitt proportionerliga ansvar för bostadsbyggandet? Stockholms stad kan trots allt inte ensam lösa bostadsbristen.

Anförande nr 63

Borgarrådet V a l e s k o g (S): På den punkten måste jag faktiskt hålla med Sverigedemokraterna: Det är inte bara Stockholm som kan ta ansvaret. Men jag vet också hur Sverigedemokraterna röstar i de andra kommunerna. Även där röstar ni nej till fler bostäder.

Att beteckna er som Stockholms dödgrävare stämmer därför väldigt bra. Om er politik hade gått igenom i Stockholm och andra kommuner i länet under de senaste åtta åren skulle tiotusentals människor vara bostadslösa. Tiotusentals byggnadsarbetare skulle vara utan jobb. Vi skulle vara en region i utförsbacke.

Yttranden 2025-01-27

Er trovärdighet i Stockholm och i de övriga kommunerna är därför lika med noll, för ni har samma negativa inställning till att människor ska kunna flytta till, bo och verka i den här regionen. Benämningen Stockholms dödgrävare passar bra!

Anförande nr 64

J u l i a n K r o o n (SD): Om vi börjar med listan som borgarrådet radade upp är Sverigedemokraterna tydliga med var vi står: Vi står på medborgarnas sida. Vi står på deras sida vars lokalområden blir förstörda, de som inte tycker om att fula byggnader byggs. Vi står på dessa människors sida, och en logisk konsekvens av det är att vi röstar emot era förslag. Vi kan titta på opinionsundersökningar och vad människor tycker om den arkitektur som byggs, alltså de moderna kontra de mer klassiska förslagen. Det är alldeles glasklart vad befolkningen tycker.

Jan Valeskog anser att vi är Stockholms dödgrävare. Nej – vi vill bygga i Stockholm och utveckla Stockholm. Men Stockholm måste utvecklas på ett bra sätt, och vi kommer aldrig någonsin att rösta för ett förslag som gör Stockholm till en sämre plats att bo på.

Anförande nr 65

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag kan inte släppa det här med trovärdigheten. Julian Kroon sitter själv i stadsbyggnadsnämnden men har inte deltagit på många möten eller tagit debatten och diskussionen. Vad är det för trovärdighet i att sedan gå upp här och ha en massa synpunkter på hur bostadspolitiken sköts? Ni måste i så fall vara mer aktiva.

Ni har inga egna förslag om hur Stockholm ska utvecklas och hur sjuksköterskor, poliser och lärare ska kunna få en bostad. Ni röstar ju emot hela tiden. Det är det som gör att Stockholm inte skulle kunna klara sig i konkurrensen med andra kommuner om ni fick bestämma.

Det är därför trist att se att även moderater och kristdemokrater i ökad omfattning röstar nej. En höger som har denna negativa syn på att bygga bostäder, arbetsplatser, idrottsplatser och allting som ni röstar nej till är såklart ett hot mot Stockholms tillväxt. Det är därför benämningen Stockholms dödgrävare passar.

Fråga 8. Sophantering på offentlig plats i Bromsten

Anförande nr 66

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Ordförande, kommunfullmäktige, ledamöter! Många som bor i Bromsten tar pendeln in till staden, och för att komma till gångvägen upp mot stationen måste man gå under en bred viadukt. Det är ett område som år efter år lyfts upp i de trygghetsvandringar som görs, där trafikkontoret ju deltar. Ändå händer det ingenting, och flera medborgare som jag har pratat med upplever att det har blivit sämre under det senaste året, speciellt vad gäller nedskräpningen. Det beror säkert en del på att befolkningen ökar nu när man flyttar in i nya

Yttranden 2025-01-27

Bromstensstaden, men det handlar också om att trafikkontoret av någon anledning har tagit bort en papperskorg som tidigare fanns där och dessutom bestämt att man bara ska städa två gånger om året, höst och vår.

Varför gör man så här när det är en av de otryggaste platserna i området? Vad kan borgarrådet göra för att förbättra situationen?

Anförande nr 67

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag tackar för frågan, även om det var väldigt kryptiskt vad den gällde när vi fick den i dag. Vi har försökt kontakta ledamotens kansli för att få ett förtydligande vad det handlar om. Det var oklart för oss om det gällde SVOA:s uppdrag kring återvinning eller vad det var, eftersom sophantering kan betyda olika saker. Därför har jag svårt att kommentera just det här specifika fallet.

Jag vet dock att vi jobbar med att göra staden renare och tryggare, och man kan väl kanske säga att det inte underlättar att, som ni i ert budgetförslag, skära ned 100 miljoner i budget för 2025 på städning för trafiknämnden.

Vi gör det vi kan med de pengar som vi har avsatt i budgeten. Vi utvecklar också bättre metoder och bättre uppföljning. Men städning kostar pengar, och inflationen har också gjort att pengarna inte räcker lika långt som de gjorde tidigare innan priserna ökade. Oavsett hur vi gör med de pengar som vi har till vårt förfogande skulle det ju inte bli bättre med er budget, eftersom ni har 100 miljoner mindre i trafiknämndens driftbudget för just städning.

Anförande nr 68

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Birgitta, som bor där i närheten, säger att hon och andra i hennes hus ringer till trafikkontoret flera gånger i veckan, men soporna ligger kvar. Ibland tas de bort, men efter ett par dagar är det likadant igen.

Jag tycker att det är väldigt konstigt att trafikkontoret inte lägger om rutinerna, trots att de blir kontaktade flera gånger i veckan. Det borde ju finnas något slags återkoppling mellan de som tar emot anmälningar och de som planerar städning och var papperskorgar ska vara. Hur funkar det, och hur jobbar borgarrådet för att förbättra den återkopplingen?

Anförande nr 69

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill återigen säga att det hade varit enklare att besvara frågan om vi hade vetat lite mer om vad frågan gällde.

Trafikkontoret och trafiknämnden har ansvar för renhållning. Det finns papperskorgar, och de töms. Papperskorgar i områden där det är ett väldigt hårt tryck under sommaren töms extra ofta, och det är väldigt uppskattat från trafiknämnden och trafikkontoret att medborgare använder Tyck till-appen för att berätta att det behövs extra insats.

Yttranden 2025-01-27

Jag vet inte exakt vad det är för skräp på just den här platsen. En sak som ofta kommer in via Tyck till-appen är det här med byggsäckar av olika slag. Där är utmaningen den att man inte kan flytta dem utan vidare; det är egentligen den som har ställt ut säckarna som har ansvaret.

Jag kan alltså inte kommentera just den här specifika platsen, för jag vet inte vad det är för slags skräp eller vilka synpunkter som kommer in.

Anförande nr 70

Å s a N i l s s o n S ö d e r s t r ö m (L): Jag är ledsen att frågan inte var tillräckligt tydligt ställd. Men jag föreslår i alla fall att man kan börja med att ställa tillbaka den soptunna som fanns där tidigare och se till att tömma den varje vecka och då också passa på att städa bort övriga sopor – allt från hushållssopor till kartonger, dock inga byggsäckar.

Med tanke på alla trygghetsvandringar som har gjorts och som har pekat ut platsen som problematisk borde man ta tag i hela trygghetssituationen så att fler Bromstensbor vågar promenera till stationen och lämna bilen hemma. Man kan öka belysningen, man kan måla betongen i ljusa färger och kanske plantera lite blommor – helt enkelt göra det vackrare, renare och tryggare. Det skulle vara jätteviktigt för Bromsten, för det är en stadsdel där många känner sig lite bortglömda av Stadshuset.

Anförande nr 71

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Det är jätteviktigt att vi håller Stockholm rent och snyggt. Det som handlar om nedskräpning är trafiknämndens ansvar, men när jag hör frågeställaren låter det också som om det handlar om exempelvis kartonger, vilket snarare är återvinning och något som SVOA numera har ansvar för. Frågan är alltså lite mer komplex, och om det därtill kommer byggsäckar är det ytterligare en tredje utmaning.

Trafiknämnden gör så gott den kan utifrån de medel som vi ger dem, och vi har också gett dem mer medel. Därför är det oroväckande att Liberalerna i sin budget skär ned driftsbudgeten med 100 miljoner. Det kostar pengar att hålla efter staden, och det kostar också pengar om man ska ha en särskild beredskap så att man kan ringa dit tömning när det behövs. Då behöver man ju ha upphandlat ett system för detta.

I övrigt jobbar vi alla från nämnden på att Stockholm ska bli renare, tryggare och trevligare.

Yttranden 2025-01-27

§ 8 Mötet öppnas

Minnesord

Anförande nr 72

O r d f ö r a n d e n : Det vi nyss hörde var inledningen av den judiska bönen *El Male Rachamim* som läses i samband med dödsfall. Den kan läsas vid graven och handlar om att vi ber för den dödes själ. Denna version som sjöngs så fint av en spansk kantor skrevs speciellt till minnet av Förintelsens offer.

Det är nämligen i dag, vilket vi alla vet, exakt 80 år sedan förintelselägret Auschwitz-Birkenau befriades av sovjetiska trupper som var på plats först. Många av soldaterna som gick in i lägret, eller rättare sagt det som var kvar av lägret efter att nazisterna hade rivit, sprängt och förstört så mycket de hann och sedan utrymt, har vittnat om vad de såg. Det är förfärliga berättelser. Det finns liknande vittnesmål från andra läger.

Ett vittnesmål som jag tycker griper tag har jag citerat förr här i salen, och det kommer från en sovjetisk officer som hette Grigorij Jelizavetskij. Han berättar att när de kom in i lägret och såg de kvarvarande fångarna ropade de andra sovjetiska soldaterna på ryska: 'Kamrater, ni är fria!' men fångarna förstod inget och reagerade knappt. Grigorij talade till dem på jiddisch: 'Var inte rädda, jag är överste i Röda armén och jag är jude. Vi har kommit för att befria er!' Först då, skriver han, förstod de och rusade fram, ropande för full hals och föll ner på knäna, de kysste våra överrockar och slängde sina armar om våra ben.

Det de sovjetiska soldaterna fann den 27 januari 1945 var ungefär 7 000 överlevande, utmärglade och eländiga, som var kvar i lägret; Auschwitz var ju inte ett enda läger utan ett lägerkomplex som bestod av flera anläggningar. Det här var de som inte hade tvingats med på de fasansfulla dödsmarschernas genom Europa som krävde ytterligare många tusen människors liv. De fann tusentals döda.

De fann också att nazisterna dessbättre inte helt hade lyckats förstöra all dokumentation. Kvar fanns nämligen i det som en gång hade varit ett av lägrets arbetskontor ritningar, beställningar, brevväxlingar, arbetsordrar och annat som visade på systematiken i dödandet. Det var noga planerat. Det var noga, nästan vetenskapligt, utfört. Denna dokumentation har varit oumbärlig, inte minst i samband med processerna mot nazistiska krigsförbrytare och de som arbetade i lägren.

Om man vill tränga in i det här materialet och på det sättet fördjupa sin kunskap kan man exempelvis läsa den amerikanska forskaren och diplomaten Deborah Lipstadts bok *History on Trial*, som handlar om den förtalsprocess som den brittiske förintelseförnekaren David Irving drog igång mot henne efter att hon i en bok hade beskrivit honom som just det, nämligen Förintelseförnekare. Han förlorade för övrigt processen.

Vi vet väldigt mycket om Förintelsen. Vi vet faktiskt mycket mer om Förintelsen än om många andra centrala historiska händelser även i relativ närtid. I själva verket är

Yttranden 2025-01-27

Förintelsen exceptionellt väldokumenterad, vilket gör Förintelseförnekande till ett ännu märkligare fenomen. Att veta är dock inte samma sak som att förstå, för det kommer vi aldrig att göra, och det är kanske lika bra.

Det finns inte många överlevande kvar, men det som finns kvar är deras berättelser. Vi kan och måste ta del av dem. Vi som är här i kväll kan inte delta i de minneshögtider som sker på olika ställen i kväll här i Stockholm, bland annat i stora synagogan där fullmäktiges ordförande och flera andra av oss är. Men vi gör en insats på vårt sätt, tänker jag. Vi engagerar oss och vi deltar i den demokratiska processen. Det är så vi hindrar totalitära krafter från att ta över.

Vi lyssnar på överlevande, vi lyssnar på deras berättelser, vi tar del av deras budskap. Vi måste använda de sammanhang där vi finns och är aktiva för att ständigt arbeta för det vi tror på: demokrati, frihet och allas lika värde. Vi som politiker har här ett extra stort ansvar.

Jag tycker att vi förvaltar det ansvaret väl här i salen. Visst kan debattens vågor gå höga ibland, men vi behandlar varandra med respekt både inne i salen och utanför den. Det önskar jag var fallet i andra politiska församlingar och i alla sammanhang där människor möts.

Vi har alla en plikt att göra det vi kan för att det otänkbara inte ska hända igen. Det är vi skyldiga offren, och det är vi också skyldiga de överlevande och oss själva.

Yttranden 2025-01-27

§ 14 Detaljplan för del av fastigheten Norra Djurgården 1:44 i stadsdelen Norra Djurgården (student- och forskarbostäder, samt lokaler, för forskning, utbildning, centrum), Dp 2021-04218

Anförande nr 73

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Den här planen gäller en viktig utveckling av södra Kräftriket som en del av campusområdet vid Brunnsvikens östra strand. Planen skapar tre nya byggrätter för cirka 102 student- och forskarbostäder. Ökad service tillkommer genom att centrumverksamheter tillåts i entréplan. Husen är fritt placerade och anpassade till landskap och topografi. Byggnaderna inordnar sig och kompletterar på ett mycket fint sätt den befintliga bebyggelsestrukturen. De parkeringsytor som rejält splittrar den struktur som finns i dag omvandlas till byggrätter och parkmiljö. Ett vackert sammanhängande parkrum mot vattnet kommer också att skapas. Efter samråd har förändringar skett i enlighet med nämndens beslut. Bland annat har höjden sänkts på två byggnader, och en byggnad har kortats av. Garaget har utgått.

Behovet av fler student- och forskarbostäder är stort. Det här blir ett viktigt bidrag som innebär fler boende i området, mer liv och rörelse och trygghet i anslutning till Nationalstadsparken och campusområdet, något som verkligen behövs i området. Planen innebär också en ökad trafiksäkerhet. Gång- och cykelstråk förstärks i området, och motorfordon får i framtiden köras på gåendes och cyklisters villkor.

Marken inom fastigheterna ägs av staten genom Statens fastighetsverk men förvaltas av Kungliga Djurgårdsförvaltningen. Den aktuella fastigheten som vi pratar om här är upplåten med tomträtt i Akademiska Hus, som hanterar projektet i samband med planens genomförande.

Planen är sammanfattningsvis helt i enlighet med gällande översiktsplan, Stockholms byggnadsordning och fördjupningen av översiktsplanen just gällande Nationalstadsparken. I de policydokument som är antagna av fullmäktige sägs bland annat att Djurgårdens natur- och kulturvärden är viktig att värna men också att kunna utveckla vidare. Det sägs likaså att utbyggnadsmöjligheter finns inom Vetenskapsstaden, som det kallas, med hänsyn taget till dess stora kulturvärden.

Allt detta tas väl om hand i detta förslag till detaljplan, som jag härmed yrkar bifall till.

Anförande nr 74

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! Den här detaljplanen möjliggör ungefär 100 forskar- och studentbostäder som är väldigt välbehövliga i Stockholm. Det handlar om den södra delen av Kräftriket, där man har en fantastisk tegelarkitektur, i södra delen mest från 40-talet och framåt. De här tilläggen passar väldigt bra i den här miljön. Man tar också parkeringsytor och möjliggör grönska, helt i linje med den rödgröna majoritetens ambitioner. Det är en bra balans mellan kulturvärden och anpassning av området för nya behov, och även de nya tilläggen utgår

Yttranden 2025-01-27

från områdets karaktär. Man har gjort en miljökonsekvensbeskrivning för planen, där man har tittat extra noga på silhuetten och vyerna från Brunnsviken. Planen är väl anpassad till områdets Hus i park-idé.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 75

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Även jag vill säga något om den här planen, för det är ett väldigt gott exempel på hur vi gärna ska arbeta i Stockholms stad, dels utifrån hur det faktiskt har fallit ut, som föregående talare har pratat om, utifrån att det här oerhört väl anpassat till det befintliga, dels hur det här har utvecklats processmässigt i Stockholm, från ett inledande förslag som kanske behövde bearbetas en del, vilket också har skett under resans gång, för att landa i någonting som både förhåller sig till befintligt område och dessutom faktiskt stärker det rejält.

Som tidigare har nämnts innebär projektet nya student- och forskarbostäder och lokaler för både undervisning och forskning. Det här gör också att man kan aktivera och levandegöra Kräftriket betydligt mer under hela dygnet. Det är väldigt varsamma, kloka tillägg, och det gäller också förstärkningen av parken i sig. Det lägger verkligen an på den tidigare tegelarkitekturen men såklart med en liten touch av eget tillägg.

Det är väl bearbetat både vad gäller materialval och volymerna. Även placeringen av byggnaderna har studerats väldigt noga för att de ska passa in i helheten. Sammantaget är det ett riktigt bra förslag, både utifrån hur det har landat och hur resan varit.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 76

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande! Jag vill börja med att tacka staden. Alla har ju tagit upp att ärendet har förändrats under tiden. Inledningsvis var det cirka 400 bostäder; nu har det reducerats till 100, vilket gör att det inte är lika påträngande. Förstörelsen av platsen blir mindre än vad som annars hade varit.

Vi tycker dock att även det reducerade förslaget innebär en alldeles för stor påverkan på en sån känslig miljö som i Kräftriket. Detta är en del av Nationalstadsparken, och där ska det inte byggas alls. Det har byggts, men hittills har det bara varit på hårdgjorda ytor uppe vid Fysikum till exempel, ett gammalt industriområde, eller inne på universitetscampus. Men Kräftriket står fortfarande kvar. Här har vi först ett gammalt campus först från början av 1900-talet, och sedan har det byggts på fram till 50-talet.

Intressant är också att när stadsbyggnadskontoret gjorde bedömningen av detta så de att det är en betydande miljöpåverkan. Ändå föreslår de att det ska byggas. Jag instämmer att det är en betydande miljöpåverkan, men vår slutsats är den motsatta.

Något som är intressant är också att stadsbyggnadskontoret nämner i sina underlag att det inte har inkommit några negativa synpunkter från grannarna. Det är naturligtvis beroende på vilka grannar där finns. Det finns inte många grannar. De som finns är

Yttranden 2025-01-27

universitetet, och de vill väldigt gärna bygga för de vet att annars kommer det att bli ont om fastigheter för dem i framtiden.

Vår tanke när det gäller byggnation i Kräftriket är att det är sparsamt redan nu. Många byggnader står tomma. Man kan bygga om dem och ge dem nytt liv, möjligtvis också med små tillbyggnader. Men de nya byggnaderna som föreslås är vi emot. Därför yrkar vi avslag på förslaget.

Anförande nr 77

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag är lite förvånad över att Sverigedemokraterna fortsatt landar i ett avslag efter de bearbetningar som faktiskt har skett. I er reservation, som Mats Johnsson också nämner, betonas det varsamma och att det ska vara i liten skala, och det är ju precis det som sker. Det är ovanligt hög arkitektonisk kvalitet här.

Jag är fullt medveten om att det har skett många ovarsamma tillägg i Nationalstadsparken genom åren, men det här är verkligen inte ett av dem. Det här är ju ett tillägg som faktiskt landar väl. Om ni tycker att till och med det här är dåligt, då förstår jag inte riktigt vad som skulle kunna vara bra.

Anförande nr 78

M a t s J o h n s s o n (SD): Jag förstår din fråga, Martin Hansson: Vad är i så fall bra?

Grejen är att jag inte tror att det blir några fina byggnader. Jag tror inte alls att de kommer att anpassas till de byggnader som finns där, och kommer man att anpassa dem kommer det att vara till de 50-talsbyggnader som finns på platsen. Jag åkte dit ganska nyligen och tittade, och det finns inte plats för fler byggnader. Bygger man mer förstör man campusandan.

Man brukar framföra argumentet att det är viktigt med studentbostäder. Men bygger man där blir det väldigt få studentbostäder, endast 102 lägenheter. Ska man bygga studentbostäder i området är det uppe på Alba Nova, intill Fysikum. Där finns det plats över. Där har man byggt många studentbostäder redan, och där kan man bygga fler utan att förstöra Nationalstadsparken.

Yttranden 2025-01-27

§ 15 Motion om att genomföra en översyn av Stockholms äldre detaljplaner (främst före detta stadsplaner) för stadens trädgårds-, villa- och småstugeområden

Anförande nr 79

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Stockholms trädgårds-, villa- och småstugeområden är en symbol för Stockholm på samma sätt som vi har stenstaden, naturområden, Djurgården och bevarade trähus på norra Södermalm. En storstads styrka och kvalitet är att det finns olika sorters områden med olika tidsanda, arkitektur och kvaliteter.

Därför är det med stor oro som jag ser hur våra trädgårds-, villa- och småstugeområden håller på att förändras, för många till det negativa. De som tagit lån för att förverkliga sin dröm i villaområdet ser grannens hus jämnas med marken och förtätningen ta fart. Kulturella värden försvinner när över 100 år gamla hus rivs för att ersättas av standardiserade parhus eller flerbostadshus. Naturvärden försvinner, och risken för översvämning ökar när mer ytor blir hårdgjorda.

Detta är möjligt för att vi har gamla detaljplaner, det som förr hette stadsplaner, i de här områdena, och dessa planer reglerar inte exakt hur man får bygga eftersom det inte behövdes för 70, 80 eller 100 år sedan. Men det som var självklart då är inte självklart i dag när uppfinningsrikedomen och markpriserna har stigit hand i hand.

Stockholms stad har försökt att hindra den här ovarsamma förtätningen men inte lyckats. Under förra mandatperioden tog vi fram ett strategidokument för våra småhus- och villaområden som är mycket ambitiöst skrivet, men det har tyvärr visat sig inte hålla i högre instans. Länsstyrelsen uttalade hösten 2023 i fråga om ett överklagat rivnings- och bygglov i Mälarhöjden att antagande av diverse strategier vanligtvis har en mycket begränsad effekt, eftersom det är detaljplanen som gäller tills dess att den ändras.

Mot bakgrund av detta har jag skrivit den här motionen om att Stockholms stad ska göra en översyn av sina äldsta detaljplaner i villaområdena i syfte att stärka skyddet för dessa områden. Dessvärre verkar inte intresset så jättestort hos den politiska majoriteten. I stället för att se det här konstruktiva förslaget och den enligt min subjektiva mening ganska välskrivna motionen full av tänkbara idéer och förslag som någonting intressant att försöka se över hamnar ansvarigt borgarråd i något slags försvarsställning. Men att vi har hamnat där vi är i dag är ett gemensamt problem, och jag håller inte de rödgröna partierna ansvariga för det. Om ni inte vill se problemet, om ni inte vill bevara våra natur- och kulturvärden i våra villaområden, då är ni däremot ansvariga.

Moderaterna tar det här problemet på stort allvar, och därför yrkar jag bifall till motionen.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 80

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det parti som värnar och har värnat kulturhistoriska områden och byggnader allra flitigast sedan 1970-talet hette tidigare Folkpartiet och numera Liberalerna. Det finns många, många bevis på detta.

Jag var en stor tillskyndare av vår villa- och småstugestrategi. Stadsbyggnadskontoret lade ned enormt mycket resurser på att ta fram den för att få den möjlig att använda också juridiskt. Det har visat sig att så inte riktigt är fallet, och vad det faller på är ingenting annat än en annan stark liberal grundsten, nämligen den enskilda äganderätten.

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Om man har köpt en fastighet och därmed har en byggrätt som är större eller lika stor som det befintliga huset på fastigheten, då har man alltså rätt att utnyttja den byggrätten. Med den informationen har man alltså köpt den här äganderätten som man sedan har rätt att bruka. Jag är väldigt förvånad över att Moderaterna i sin motion inte nämner att det faktiskt finns något som heter den enskilda äganderätten.

Dessutom var det så att jag redan för tio tolv år sedan anhängiggjorde denna fråga för Liberalernas räkning bland annat här i salen. Då fick jag lära mig att det här handlar om så enormt många detaljplaner som skulle hanteras att det är totalt ogörligt i Stockholms stad. Vissa saker är näst intill omöjliga att genomföra. På samma sätt vill därför jag höja ett varningens finger till dem som nu tror att vi kan genomföra en fördjupad översiktsplan för delar av den stora översiktsplanen, till exempel villaområden. Det blir ett helt onödigt sisyfosarbete, för det går inte att genomföra.

Däremot är det oerhört viktigt att vi fortsätter att försöka värna de kulturhistoriskt viktiga villaområdena på de sätt vi kan. Den här motionen visar inte fullt ut på en väg för detta. Men en liberal politik klarar detta. Med klokskap och förnuft i processen så går det.

Bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 81

A n n i k a E l m l u n d (M): Fru ordförande! Som Johan tydligt skriver i sin motion har vissa styrmedel gått förlorade när tomter har friköpts. Uttryckligen går det nu åt fel håll vad gäller förtätningen. Tomter styckas. Där det en gång stod ett hus blir det fyra. Det betyder att en bil också blir fyra bilar, och en granne kan bli åtta eller fler som går förbi, tittar in, tittar ned eller helt enkelt kommer lite för nära. Gamla fina träd måste tas ned. Små igelkottar och fåglar försvinner sakta från området. Våra gamla villaområden fungerar som Stockholms Amazonas. Vi ska vara aktsamma och rädda om dem och inte bygga sönder dem.

De exempel som tas upp här i motionen torde utgöra ett bra underlag som bör beaktas noga i översynen av stadens detaljplan. Jag yrkar därför bifall till Moderaternas förslag.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 82

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Det är en intressant motion, Johan! Den väcker en diskussion dels om hur vi vill att staden ska utvecklas, dels om hur vi ska se till att staden utvecklas så som vi önskar. Denna motion berör inte bara ett förslag på ett nytt arbetssätt för stadsbyggnadskontoret, utan den berör också flera andra frågor såsom gestaltning, miljö- och kulturvärden och en del frågor som vi inte har att göra med, såsom lagstiftning, framför allt plan- och bygglagen. Men främst är det markpolitik, vilket är något som jag går igång på – så nu blir det markpolitik här.

Motionären skriver: ”I många småstugeområden reglerades byggrätten i dåvarande tomträttsavtal. När tomterna har friköpts kan vissa styrmedel, som tidigare var reglerat i tomträttsavtalet, ha gått förlorade.” Man menar alltså att det har blivit svårare att politiskt styra utvecklingen när kommunen har avyttrat mark och att man hade större rådighet över det som byggdes när staden ägde mer villamark.

Om jag väljer att snälltolka motionären och inte se detta som en strävan efter att inte vilja bygga några flerfamiljsbostäder – eller, gud förbjude, hyresrätter i ett villaområde – kan man utläsa en trevlig slutsats. Det är vad vi i Vänsterpartiet framhåller som centralt och viktigt när det gäller markpolitik, det vill säga att stadens markägande är ett viktigt verktyg och att man ska vara väldigt noga med vad för mark man avyttrar, inte minst för framtida strategiska exploateringsfrågor som förtätning.

Visst blir man då som vänsterpartist glad när det låter som att Moderaterna har hittat rätt och börjat tycka som Vänsterpartiet i frågan om markägande. Men tyvärr är så inte fallet. I stället för man en politik i motsatt riktning och driver på för ytterligare större avyttringar av stadens mark, särskilt i just villaområden. Så sent som på ett sammanträde i november var motionärens kollega Dennis Wedin uppe här med en motion med intentionen att se mer friköp av tomträtter.

Avslutningsvis vill jag säga att stadsbyggnadsrådets svar på motionen är mycket bra och även svarar på de övriga områden som motionen berör och som jag inledningsvis pratade om. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens svar på motionen.

Anförande nr 83

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Tack, Aidin! Först måste jag säga att det citat du läste upp, som handlade om att det försvann styrmedel när tomterna friköptes, nog kom från föredragande borgarråd. Det är bara det att de exempel jag pratar om, i varje fall i 99 procent av fallen, inte är fastigheter, alltså tomter, som tidigare har varit tomträtter, utan det här har varit friköpt mark länge. Det som har förändrats är förutsättningarna på marknaden, kreativiteten hos byggaktörer och såklart markpriserna som driver upp ökad kreativitet i hur man kan bygga och inte.

Vi har fått höra vad du hade att säga, Aidin, och för att vara säker på det vill jag ställa en motfråga. Är det korrekt uppfattat att Vänsterpartiet inte tycker att förtätningen i våra villaområden är ett problem och att ni inte tycker att vi behöver göra någonting åt den?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 84

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Tack, Johan! Det jag läste upp var ett citat direkt från motionen. För att svara på frågan kan jag säga att Vänsterpartiet, till skillnad från Moderaterna, tycker att det innebär möjligheter att det går att bygga mer i just villaområden. Förtätning är något positivt, och framför allt tycker vi i Vänsterpartiet men också i hela majoriteten att man ska kunna erbjuda blandade typer av bostäder i Stockholms alla delar. Det är toppen att kunna ge möjlighet för exempelvis ett par som skiljer sig och vill bo kvar i samma område att kunna göra det eller för en ungdom som vill flytta till en studentbostad att bo kvar i samma område och ha samma kompisar. Att kunna erbjuda olika typer av bostäder i samma område är jättebra.

Anförande nr 85

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Först vill jag be fru ordföranden om ursäkt, för jag ville inleda mitt förra anförande med att rikta ett varmt tack för det fantastiskt fina tal som du inledde fullmäktige med. All heder åt dig! Det var ett mycket bra och fint tal.

Nu går jag över till att tala med Aidin, och då är jag inte lika snäll längre. Nu står du i talarstolen och säger ungefär som en kamrat till dig i Vänsterpartiet tidigare gjorde, nämligen att vi måste ha kvar möjligheten att göra exploateringar av vår mark och att vi därför ska ha kvar möjligheten att ha så många tomträtter som möjligt. Då frågar jag dig bara rakt på sak: Innebär det att ni tycker att det vore helt okej att exploatera i villaområdena, alltså att ta tomträtterna, riva hus och bygga flerfamiljshus rakt in i villaområdena, för ni har ju tomträtter som ni kan utnyttja till exploatering?

Anförande nr 86

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Det är en väldigt konstig fråga, Björn. Det jag sa var att om staden äger marken är det lättare att vara strategisk i framtida exploateringsfrågor. Det var det jag sa, och det menar jag. Jag vet inte vad jag ska säga mer.

Anförande nr 87

U l f W a l t h e r (S): Ordförande! Jag vill börja med att tacka Johan Nilsson för att han lyfter upp ett viktigt ämne, alltså det om hur vi kan utveckla eller bevara våra småhusområden. Jag vill också ge honom rätt till viss del. Småhuspolicyn blev inte särskilt tydlig. Däremot är vi inte överens om vad problemet med småhuspolicyn är. Den småhuspolicy som Moderaterna tog fram under förra mandatperioden ger bara vägledning i hur man konserverar småhusområden. Den ger ingen vägledning i hur områdena kan utvecklas. Det är som att det kapitlet plötsligt ströks ur policyn, och det är något som ni faktiskt ansvarar för och som är särskilt olyckligt nu när byggmarknaden står stilla.

Jag vill att fler människor ska kunna få njuta av våra småhusområden. De har fantastiska kvaliteter: De är lummiga, erbjuder ofta bra tillgång till parker och rekreation, har gott om bilparkeringar och ofta omtyckta förskolor och skolor. Där bor

Yttranden 2025-01-27

ofta engagerade samhällsmedborgare, och gatorna är trygga. Jag vill att fler människor ska kunna bo i våra småhusområden. Småhusområdena går att utveckla på ett genomtänkt sätt för att fler ska kunna bo där. Man kan tillåta fler bostadslägenheter i samma villabyggnad. Det går också att skapa bättre byggrätter, alltså förutsättningar att bygga ut huset för att fler ska få plats. Det går även att skapa bättre förutsättningar för att bygga och placera Attefallshus att hyra ut till ett par eller till en mindre familj. Inte alla men de flesta villaägare ser också de här möjligheterna och vill ha den valfriheten. Vi småhusägare vill inte bli detaljplanerade så att vår valfrihet tas bort från oss. I utkanten av områdena kan man genomföra ännu tydligare förtätningar med flerfamiljshus så att fler får nära till småhusområdenas kvaliteter.

Jag vill att våra småhusområden ska bli del av en levande stad. Stockholmarna vill ha tillgång till ett centrum inom 15 minuter med en riktig matbutik, en restaurang, frisör och annan service – inte bara till ett obemannat gym eller ännu en fastighetsmäklare. I många småhusområden har dock centrumen dött ut eller är på dekis. Det beror bland annat på det bristande underlaget. På många platser kan man förtäta och bygga flerfamiljshus längs centrumgatorna utan att karaktären av småhusområde i övrigt försvinner. Bara för att man bor i ett småhusområde vill man inte att det ska vara en sovstad.

Det finns ett fåtal småhusområden, trädgårdsstäder – Tallkrogen, Ängby, delar av Enskede – som i sig har ett kulturarvsvärde och som jag tycker ska lämnas oförändrade och skyddas, men den potential som finns inbyggd i våra småhusområden på andra ställen borde bättre tas om hand.

Varför ska vi då inte bifalla motionen? Jo, för att den med något undantag verkar syfta till att försvåra utvecklingen av våra småhusområden, inskränka valfriheten för småhusägarna och frysa staden i tiden. Vi bor inte i Bullerbyn, utan bostadsbristen är reell. Stockholms småhusägare har idéer om hur man kan tillgängliggöra sina områden för fler. Jag tycker att vi ska ge dem den möjligheten. Allmännyttan och andra byggare har idéer för hur man kan utveckla centrumgator eller det angränsande området. Låt dem göra det!

Gärna detaljplaner för att utveckla, alltså, men inte fler för att begränsa. Därför ska vi bifalla kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 88

Kristina Lutz (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det var mycket bra argumenterat. Det lilla dokumentet som vi pratar om heter *Varsam utveckling av småhus- och villaområden*, och det tog vi fram under förra mandatperioden. Det är ett av tre viktiga och grundläggande dokument som vi förankrade väldigt brett. Därför blir jag något förvånad när ni säger att det fattas en massa saker som ni hade velat se i dokumentet. Du var aktiv i den debatten under förra mandatperioden i stadsbyggnadsnämnden, Ulf Walther. Det jag undrar är: Om ni inte är för motionen – och jag förstår argumentationen – vad vill ni då göra med det här dokumentet? Vad är lösningen om vi inte ska, som flera här säger, ägna en massa tid åt att se över detaljplanerna och att det är omöjligt? Vad gör vi med det här dokumentet?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 89

Ulf Walther (S): Jag säger vad vi ska göra över huvud taget och inte bara med den produkten. Jag tycker att man ska se över hur man kan utveckla småhusområden. Jag säger att det finns delar som ska bevaras. Jag säger att man kan bevara mindre delar av småhusområdena och utveckla centrumgator och centrumområden. Jag säger att man kan låta byggnader vara kvar som villor men låta familjer och de som äger husen utveckla dem för att inrätta fler lägenheter. Det går att utveckla småhusområdena. Problemet är att att-satsen i motionen inte handlar om att utveckla områdena utan om att stärka skyddet. Inte heller finns det någon finansiering för det dyra arbetet att omvandla detaljplaner som motionen talar om. Om det hade funnits det i Moderaternas budget skulle det ha inneburit att Moderaterna hade tagit skattemedel för att stoppa utvecklingen av staden. Så prioriterar inte vi rödgröna när det gäller väljarnas pengar.

När det gäller vad jag var med och tog fram under förra mandatperioden tycker jag att du, Kristina, ska kika i protokollet från stadsbyggnadsnämnden och se om Socialdemokraterna var med på det här eller inte, för det tror jag inte att vi var.

Anförande nr 90

Johan Pacca Monti (M): Fru ordförande! Stockholms attraktivitet byggs av att staden har många olika delar att erbjuda. Vi är någon typ av globalt unik mix av grönt och modernt på samma gång. Vissa saker ska vi naturligtvis fokusera på att utveckla, men vissa saker måste vi också fokusera på att värna eftersom de bidrar till att göra Stockholm till det som Stockholm ska vara. Jag tycker att det är en linje som vi alla borde vara eniga om, särskilt när det sägs så mycket snällt och fint om villaområden och trädgårdsstäder här i dag. Jag tycker dessutom att det blir väldigt tydligt i anförandena men också i svaret med majoritetens motvilja mot att bedriva den här politiken. Det är svårt, det blir dyrt, det går inte – det finns många motargument, men något principiellt fanns inte riktigt i svaret, även om jag tycker att det nu under debatten har krupit fram mer.

Om vi tittar i budgeten ser vi vad man egentligen vill ha. Det pratas om att man vill utveckla våra trädgårdsstäder, och man vill utveckla våra grönområden. Jag tycker att man missar att nedmontering och utveckling inte är synonymer. Vi hörde alldeles nyss: Jag vill visst bevara, fast bara en liten del, för sedan vill jag bygga om och göra det här och det där! I trädgårdsområden, i villastäder och i småhusområden jagas dungar, grönområden, parker och gröna plättar för att det ska byggas där. Man vill inte bevara någonting. Jag tycker att man ska vara ärlig med detta. Skriv det rakt ut i stället: Vi tycker inte att man ska ha det på det här sättet. Det är ju den politik ni bedriver. Det är därför den här motionen är så viktig, alltså för att det ska vara tydligare. Om vi ska ha den här typen av områden som bygger upp Stockholms karaktär måste vi faktiskt vara mer värnande och göra det svårare att gå in och skövla och göra om i alltför stor utsträckning.

Avslutningsvis vill jag säga att det är intressant att Liberalerna tar spjörn mot den här motionen. Jag har knackat dörr ganska många gånger i ett par villaområden, och där har Liberalernas argumentation varit att man är precis som Moderaterna men vill värna

Yttranden 2025-01-27

allt vad gäller byggnationen. Det blir väl till att trycka nya flygblad efter det här. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 91

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har knackat dörr i samma områden, Johan Paccamonti. Jag kan konstatera att den här motionen strider mot vår liberala princip om den enskilda människans frihet och rätten att disponera sin äganderätt. Det tänkte ni nog inte riktigt på när ni skrev motionen. Hade ni gjort det skulle ni ha skrivit någonting om detta, vilket ni totalt har missat.

Sedan ger äganderätten i detta fall en del bekymmer, och det gör äganderätten i många sammanhang. Där brukar vi gemensamt värna äganderätten framför intrång i äganderätten. Av det skälet är jag förvånad, utöver min kunskap om hur den här frågan har behandlats de senaste 12, 14 eller 20 åren.

Anförande nr 92

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Jag tycker att det är bra med den typen av principiella invändningar. Det är klart att äganderätten väcker en hel del svåra frågor när det gäller hur man ska hantera byggsituationer. Men jag tror att vi alla har sett att den typ av reglering som finns i dag, och bara det att det finns en reglering, gör att det finns ett avsteg från att det här skulle innebära att man får göra exakt vad man vill, hur man vill och när man vill. Jag tror att den utveckling som finns i Stockholm motiverar att man behöver göra ett omtag när det gäller att få göra detta. Det är det som är motionens ambition.

Anförande nr 93

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare och stockholmare! När man läser majoritetens svar på motionen framkommer en hel del frågetecken. Jag undrar om det är majoritetens mening att vi ska ta fram olika strategier och visioner som sedan ska agera hyllvärmare. För det är vad strategin för varsam utveckling av småhus- och villaområden kommer att vara om vi inte ges möjlighet att realisera den. Det är klart att det finns utmaningar med att se över en herrans massa gamla detaljplaner, men det betyder inte att man ska strunta helt i att ta sig an det här problemområdet.

Centerpartiet vill inte se något förbud mot att tillföra fler bostäder i våra villaområden. Vi tror på utveckling, men det finns också viktiga kultur- och naturvärden som vi måste kunna värna. Många av dessa områden har ett rikt och levande naturliv. De utgör en viktig del av stadens gröna lungor, och de har egenskaper som vi ska värna.

Den ambition som fastslås i strategin om varsam utveckling av småhus- och villaområden behöver få ett ökat juridiskt stöd. Det är viktigt att man reglerar mängden hårdgjord yta för att skydda viktig biologisk mångfald och andra viktiga naturmässiga värden och att värna det centrala kulturhistoriska arvet och se över om det ska få byggas flerbostadshus mitt i villaområden, på trånga tomter, ofta med vindar eller källare som är inredda med parkett, som inte är godkända bostäder och som vid tillsyn

Yttranden 2025-01-27

kommer att få nedslag. Jag har upplevt i stadsbyggnadsnämnden att vi faktiskt har haft en ganska bred samsyn och ett motstånd mot detta, och vi har haft flera exempel där vi har försökt göra allt vi kan. Men jag upplever att den här debatten blir väldigt polariserad. Jag känner inte riktigt igen mig.

Ett första steg vore i alla fall att göra en översyn av de nu gällande detaljplanerna för att bedöma vad det är som krävs för att uppdatera dem. Men i stället för en översyn har majoriteten redan bestämt sig och vill inte ens se över möjligheterna i detta. Det tycker jag är ganska svagt. Därför yrkar vi i Centerpartiet bifall till vår reservation i kommunstyrelsen och bifall till motionen.

Anförande nr 94

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag delar uppfattningen om att det finns många platser i ytterstaden och villa- och småhusområden där fler bostäder kan byggas. Att komplettera befintliga villa- och småhusområden är nödvändigt för att lösa bostadsbristen i Stockholm och för att skapa en mer sammanhållen stad. Det går också helt i linje med målen i stadens översiktsplan.

I vissa av stadens villa- och småhusområden förekommer en spontan förtätning mot större exploatering av marken än vad som först var möjligt när detaljplanen blev gällande. Det är en effekt av de omfattande friköp av tomträtter som staden har genomfört. Det här var länge en politiskt prioriterad fråga, inte minst för Moderaterna som var drivande i frågan om friköp av tomträtter utan en riktig analys av hur det skulle kunna påverka den framtida utvecklingen av de här områdena. Resultatet blev en avreglering i den mening att de begränsningar som kunde regleras genom avtal inte längre är aktuella. I dag är det därför detaljplanerna, PBL, Boverkets bestämmelser och stadens egna framtagna styrdokument som utgör de styrande principerna när staden ska fatta beslut om hur områden får utvecklas.

Staden kan fortfarande ställa krav på hur byggrätter används, exempelvis genom krav på gestaltning, särskilt i enhetliga områden där tydliga karaktärsdrag kan definieras. Några har redan nämnts i debatten.

Hur det här kan utvecklas och skötas mer effektivt tycker jag är intressant, och det här är någonting som staden behöver fortsätta att analysera och utvärdera. Men att ta fram nya detaljplaner utan samarbete med fastighetsägare skulle bli en väldigt dyr och minst sagt komplicerad affär, särskilt för småhusområdena som har många ägare. Det skulle bli dyrt eftersom staden själv skulle behöva finansiera detaljplanarbetet, och det skulle troligtvis kosta flera miljoner kronor. Det här skulle också riskera att genomföras mot fastighetsägarnas och de boendes egen vilja, som Björn har varit inne på. Vid minskandet av byggrätter skulle även fastighetsvärdet kunna påverkas och riskera att göra staden skadeståndsskyldig.

Avslutningsvis vill jag säga att det här förslaget riskerar att bli mycket kostsamt och väldigt komplicerat, och det saknar dessutom tillräcklig finansiering i Moderaternas eget budgetförslag. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 95

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och Maria-Elsa! Jag har några frågor. Först vill jag säga som jag sa alldeles nyss att när det gäller friköpen av tomträtter, vilket Moderaterna mycket riktigt drev på hårt för under 90-talet, är det inte tillämpligt i det här fallet för att 99 procent av de fastigheter som det här handlar om inte är friköpta tomträtter av det enkla skälet att de är för små och därför inte är intressanta för byggbolagen.

När det gäller skadestånd skulle Stockholms stad inte behöva betala något skadestånd om vi gjorde om de här detaljplanerna. Även föredragande borgarråd säger att vi skulle behöva göra det, men det behöver man inte om genomförandetiden har gått ut, och genomförandetiden på en detaljplan är maximalt 15 år. Jag skriver tydligt att det här handlar om gamla detaljplaner som är 80–100 år gamla.

Min fråga till dig, Maria-Elsa, är samma som till Vänsterpartiet. Är det korrekt uppfattat att Socialdemokraterna inte tycker att det här med förtätningen i villaområdena är ett problem och att ni inte vill göra något åt det?

Anförande nr 96

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Tidigare pratade vi om hur det kan komma sig att den här debatten blir så polariserande, och det är för att vi blandar äpplen och päron. Det ena handlar om komplement i anslutning till småhus- och villaområden. Det är ett otroligt viktigt arbete för att vi ska kunna bygga bort bostadsbristen i Stockholm och för att vi ska kunna bygga bort segregationen och de fysiska barriärer som finns. Då måste vi kunna jobba med komplement och med att bygga ihop våra stadsdelar, helt enkelt. Det här är helt i enlighet med översiktsplanen och omfattas också av en demokratisk process med samråd och en ordentlig bearbetning av de förslag som tas fram och de som blir verklighet.

Det andra, som är någonting helt annat, är när man pratar om spontan förtätning till följd av bygglov som i enlighet med gällande detaljplan också handlar om myndighetsutövning. Här måste alla politiska partier i den här salen faktiskt rätta sig efter befintlig lagstiftning. Så är det.

Anförande nr 97

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Nu tänkte jag ha lite bildvisning om tekniken är med oss. Vi har hört här om äganderätten och vilken äganderätt det är som gäller. Det kan ju också vara äganderätten för grannarna runt omkring som har flyttat in, belånat och köpt, och så dyker det upp någonting helt annat på granntomten. Det kan också vara så att detaljplanen övertolkas, och det kan ju finnas en anledning till att titta på det.

Det jag ska visa är ett exempel på en fastighet och ett ärende där vi faktiskt har varit ense i stadsbyggnadsnämnden. Vi kan alltså glömma polariseringen en liten stund.

Här på bilden ser ni Rosimunda 12 i Mälarhöjden. Det är ett enfamiljshus som är drygt 100 år gammalt, nyrenoverat och fullt fungerande. På nästa bild ser vi hur det ligger

Yttranden 2025-01-27

beläget i Mälarhöjdens villaområde. Det är inte en jättetomt, utan det är ganska normalstora tomter och liknande hus runt omkring. Huset skulle säljas. Säljaren berättade att på budgivningen kom någon som påstod sig representera en barnfamilj och ville köpa huset, men vid kontraktsskrivningen skulle huset helt plötsligt skrivas på ett företag. Det visade sig att köparens avsikt var att riva huset och bygga ett flerbostadshus. I handlingarna till stadsbyggnadsnämnden står det helt plötsligt att det på tomten ska klämmas in ett hus med tio bostadsrätter.

På nästa bild ser ni hur det planerade huset ska se ut. Man kan förstå att om man bor bredvid det huset kanske det inte är jättekul när man har belånat sig och betalat för ett hus och får det här huset som granne. I detaljplanen från 1934 står det tydligt att max två våningar får byggas. Men då kommer vi till vad man får och inte får göra och någonting som jag tycker är ett problem och som vi moderater vill se över, nämligen hur man kan tänja på gränserna med vind och källare som läggs till utöver de två våningarna.

På nästa bild kan vi se huset i genomskärning, och där finns det helt plötsligt en vind och en källare som av en outgrundlig anledning, trots att det kallas för förråd, ska ha fönster, toalett, parkettgolv och golvvärme. Är det inte konstigt att ha det på vind och i källare? Det här är ett exempel på när vi tycker att detaljplanen trots allt behöver ses över eftersom det ges möjlighet att överutnyttja kapaciteten eller utbyggnaden i den. Det finns flera sådana exempel runt om i Stockholm. Det finns också exempel där tomterna fullständigt skövlas eller sprängs sönder. Det är en anledning att yrka bifall till motionen.

Anförande nr 98

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Det som är jobbigt med den här typen av förtätning eller förvanskning av villaområden är att vi inte kan göra någonting åt det. Villastrategin som den förra majoriteten tog fram är inte juridiskt bindande. Avsikten med den var att konservera de här områdena, men det är detaljplanen, eller i det här fallet stadsplanen, som styr. Det här exemplet har prövats i högre instanser, och sedan har vi fått bakläxa i stadsbyggnadsnämnden. Vi har inte fått säga nej till den här typen av förtätning oavsett vad vi vill eller inte vill.

När det gäller villastrategin lämnade både Vänsterpartiet och Socialdemokraterna in en reservation när den antogs i stadsbyggnadsnämnden under förra mandatperioden. Vi ville ha en varsam utveckling och att man skulle ha gett vägledning till att utveckla och förtäta de här områdena på ett hållbart och varsamt sätt. Det gjordes inte. Det ville inte majoriteten då, utan då ville man bara konservera områdena som de är. Villastrategin är inget bra verktyg för att förhindra den här typen av exempel som Johan tog upp.

Anförande nr 99

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Man känner verkligen av din handfallenhet i det här ärendet, Maria Mustonen. Det blir så otroligt talande när man lyssnar på ditt inlägg: Vi kan inte göra någonting, och vi vill inte göra någonting.

Yttranden 2025-01-27

Jag är inte för att vi ska konservera våra villaområden. Jag tycker att vi ska ha utveckling. Men det handlar precis om det som Johan Nilsson sa och visade på ett otroligt pedagogiskt sätt. Det var mycket bättre än det jag sa när jag började prata om vindar med parkett och sådana saker. Vi är inte emot att man förtätar i kollektivtrafiknära lägen och att man fortsätter att bygga och utveckla staden. Men här spränger man in ganska stora flerbostadshus i de här områdena, och då står ni och säger: Vi kan inte göra någonting, och överinstansen har provat.

Men politik är väl att vilja! Det är väl att påverka så att vi får en bättre utveckling i Stockholm! Det står i alla fall jag bakom, och jag hade hoppats att Vänsterpartiet hade velat göra lite mer.

Anförande nr 100

M a r i a M u s t o n e n (V): Det förvånar mig att både Moderaterna och Centerpartiet vill göra den här typen av planarbete mot ägarnas vilja. Ni säger ju att ni står upp för äganderätten, precis som Björn Ljung har framfört här. Det är jättebra, Björn, att du är ärlig i den här frågan. Men det är inte ni.

Vi genomför inte detaljplaner mot fastighetsägarnas vilja. Ni borde stå upp för och förstå att fastighetsägarna vill använda sin byggrätt.

Anförande nr 101

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Vad roligt att Vänsterpartiet gillar äganderätt! Det kom jag att tänka på här alldeles nyss.

Motionen har mottagits mycket positivt av våra medborgare som bor i de berörda trädgårds-, villa- och småhusområdena. För många som bor i villaområdena är det problem som jag lyfter en av de viktigaste lokalpolitiska frågorna just nu. Skälen är, precis som vi har pratat om, flera. Det handlar om natur och känsliga arter. Det handlar om förlorade kulturella värden, och det handlar självklart också om att karaktären och omgivningen i våra villaområden förändras väsentligt. Där kommer också äganderätten in. Den är inte ensidig, utan äganderätten gäller även den som bor granne med detta och som kanske får sin miljö, sin trädgård och sin utsikt förstörd.

Det har varit intressant att lyssna på er, kära kollegor, och vad ni har att säga. Jag tycker också att det är väldigt tydligt, vilket jag är glad för. På det sättet har vi mer som vi kan kommunicera och prata om också i debatten och i dialogen med våra medborgare. Sedan får vi hoppas att det händer något annat efter valet 2026.

Jag noterar att Vänsterpartiet tycker att det är bra att förtäta i våra villaområden och att ni gärna gör det. Ni ser inte de problem som jag lyfter fram. Det exempel som jag lyfte fram på skärmen kanske inte heller är särskilt farligt, enligt er. Det är bra; då vet vi det.

Socialdemokraterna tycker att våra villastäder är sovstäder. Det är också jättebra att veta, men det tror jag inte att de som bor där tycker. Ni vågar inte heller säga exakt

Yttranden 2025-01-27

vad ni vill, utan det är lite si och lite så. Men ni ser inte heller något problem i dag, och ni ser ingen anledning att ändra detaljplanerna.

Men jag, och säkert många andra, undrar också: Vad tycker Miljöpartiet? Har Miljöpartiet någon som helst åsikt i de här frågorna? Ni är ju ofta ute från partiets sida när det är ett hus som ska skövlas eller när det handlar om en förtättningsfråga, och då låter det oftast som att ni är emot det. Men sedan går ni till stadsbyggnadsnämnden och röstar för det. Det skulle vara intressant att veta vad Miljöpartiet tycker om motionen.

Avslutningsvis: Moderaterna tänker inte ge upp. Vi tänker fortsätta att kämpa för det här. Vi är inte emot att enskilda får bygga till eller kanske utveckla sitt småhus, kanske ett generationsboende. Men vi är emot en ovarsam förtätning i våra villastäder. Vi är emot att kulturvärden skövlas, tomter sprängs och mark hårdgörs. Vi är emot att det trycks in så mycket som möjligt, ibland också lite på gränsen till vad som egentligen avsågs i detaljplanen.

Tack för ordet, tack för debatten och bifall till motionen!

Anförande nr 102

U l f W a l t h e r (S): Jag ber om ursäkt om jag inte lyckades göra mig förstådd i talarstolen, Johan. Nej, Socialdemokraterna påstår inte att våra villaområden är sovstäder. Det jag sa i talarstolen var att många villaområden saknar tillräckligt underlag för att kunna ha ett sjyst utbud av allmän service och handel. Så är det, och det går alltmer åt det hållet. Fler och fler butiker stängs, och det är olyckligt att Moderaterna inte ser den utvecklingen.

Det är också olyckligt att du i din motion bara skriver i nattsvart om att det ska begränsas och inte utvecklas, till skillnad från vad jag uppfattade att exempelvis Centern tycker – att man också måste utveckla villaområdena. Framför allt undrar jag: Var någonstans i Stockholm menar Moderaterna att man ska bygga? Är det bara Rågsved och Tensta som ska ta ansvaret? Var någonstans i Stockholm ska det utvecklas? Varför är det bara i vissa områden och inte i andra?

Anförande nr 103

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan! Jag tror inte att mina grannar i Älvsjö, till exempel, vill att vi förtätar mitt bland husen för att rädda samhällsservicen. Det var i princip det du stod och sa: att det skulle vara lösningen för att få in fler hus där.

När det gäller din fråga om var vi kan förtäta har vi många stadsutvecklingsprojekt. Jag nämnde just Älvsjö, och där kan vi ta hela mässområdet som ett sådant område. Det är perfekt. Vi håller på och bygger på Årstafältet. Vi ska bygga Lövholmen. Det finns massor med stadsutvecklingsområden runt om i Stockholm, och det går också att bygga i anslutning till småhusområdena. Jag menar då *i anslutning* till dem. Det måste vara en upp- eller nedskalning, men det går inte att bygga mitt bland småhusen. Man kan inte riva ett enbostadshus på 100 kvadratmeter och trycka in ett fyra våningar högt

Yttranden 2025-01-27

flerbostadshus. Det förstör områdets karaktär, och det retar upp folk och är till besvär för dem som bor precis runt omkring och i området.

Anförande nr 104

M a r t i n H a n s s o n (MP): Johan efterfrågade vad Miljöpartiet tycker. Det är ingen hemlighet; vi tycker detsamma som vi alltid tycker i frågan. Det var också det vi drev när vi tog fram villastrategin. Vår inställning är helt enkelt att det kan vara klokt att identifiera vissa villaområden som man bör värna helt medan man också kan titta på andra där det eventuellt kan finnas möjlighet till vissa justeringar eller förtätning. Detta var ett arbete som gjordes för att identifiera olika delar av staden, och vi tyckte att det föll rätt bra ut.

Sedan kommer vi till de två problemen. Det ena är det som Maria lyfter: Det har tyvärr visat sig att strategin inte har haft den juridiska status som vi hade hoppats på. Det är förstås ett problem. Det andra är det som Björn så förtjänstfullt tog upp: Det är inte görligt att ge sig på att försöka ändra alla de här detaljplanerna. Vi har varken pengar eller resurser för detta. Där står vi just nu, med de här problemen, och jag håller med om att vi såklart måste lösa det här på något sätt. Men vår inställning är klar.

Anförande nr 105

J o h a n N i l s s o n (M): Tack, Martin, för svaret! Det är jättebra att veta var Miljöpartiet står, och jag tolkar det ändå som att det finns en viss positiv anda i det hela. Jag vet ju att ni ofta pratar om att vi ska värna våra villaområden av olika skäl.

Du nämner till exempel att det inte finns ekonomi för det hela. Men det finns ingenting som säger att alla de här stadsplanerna måste ses över på ett bräde, utan man skulle kunna ta ett pilotområde, ett pilotprojekt, och börja titta på det. Jag kan också se att Södertälje klarar av det och gör det av precis samma skäl som intentionen är i min motion. Södertälje kommun gör det också utan att ha fått budgettillskott för det, så det behöver inte vara omöjligt.

Anförande nr 106

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag vill påminna dig om att det var en enig nämnd som röstade mot Rosimunda. Sedan fick vi tillbaka det, och då hade vi inget val. Man kan inte göra en poäng i majoritet på det sättet.

Vi vill också bygga ihop staden och utveckla villaområden på ett hållbart och varsamt sätt. Det borde inte finnas någon motsättning här. Om man verkligen vill komma åt problematiken bör man ändra på plan- och bygglagen, och där har du mycket större inflytande än jag.

Jag har noterat att Moderaterna sällan bryr sig om ovarsamma detaljplaner i andra områden än villaområden. Varför ska just villaområdenas boende skonas från ovarsamma förtätningar?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 107

J o h a n N i l s s o n (M): Angående Rosimunda 12 på Storsvängen i Mälarhöjden sa jag när jag började visa bilderna att det var en enig nämnd och att vi kunde bryta polariseringen. Vi har varit helt överens i det fallet.

Du pekar på att det är plan- och bygglagen som behöver ändras. Men så är det ju inte! Det kanske man kan göra, men det skulle också gå att ändra detaljplanen. Varför ska vi sikta på någonting som vi inte rå över, det vill säga plan- och bygglagen, när vi i stället kan fatta beslut om någonting som vi har möjlighet att rå över, det vill säga detaljplanen? Vi behöver inte skylla på PBL, utan vi kan göra en översyn av våra detaljplaner i stället. Den här motionen handlar om våra småhus- och villaområden, men Moderaterna är för en varsam förtätning eller en varsam stadsutbyggnad och stadsutveckling över hela Stockholm.

Yttranden 2025-01-27

§ 16 Motion om ökad transparens i byggsamrådsprocessen

Anförande nr 108

U l r i k a P a l m (S): Ordförande! Gabriel Kroon tar i sin motion upp vikten av att medborgare får möjlighet att göra sina röster hörda i byggsamrådsprocessen. Han föreslår att stadsbyggnadskontoret ska få i uppdrag att stärka samrådsprocessen genom fysisk annonsering.

Det är jätte viktigt att medborgarna får möjligheter och förutsättningar att komma till tals i samrådsprocessen; det är så viktigt att det till och med regleras i PBL, plan- och bygglagen. Redan i dag har stockholmarna väldigt goda förutsättningar att komma till tals. Vi gör mer i Stockholm än vad PBL egentligen kräver. Av de svar som har kommit in från Stadsledningskontoret och stadsbyggnadsnämnden framgår att det redan pågår ett aktivt arbete med att involvera stockholmarna, och det görs utifrån hur stockholmarna själva har angett att de vill få komma till tals.

Det bedöms därför inte finnas något ytterligare behov av fysisk annonsering utöver den lokala annonsering, de direktutskick av vykort och de utställningar av samrådsförslagen som görs redan i dag. Jag är jätteglad över att SD engagerar sig i demokrati och i att göra demokratin starkare, och jag är också jätteglad över att just Gabriel Kroon vill få mer transparens i byggsamrådsprocessen. Men det här är ju inte en utveckling av byggsamhällsprocessen och inte heller någon förbättring.

Av den anledningen vill vi yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 109

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande! Tack, Ulrika, för dina synpunkter! Gabriel Kroon är inte här i dag, så jag tar detta i hans ställe.

Det byggs mycket i Stockholm nu, och det är vi positiva till. Vi är positiva så länge det får stöd av de boende som bor i det område det ska byggas i. Ulrika tycker att det finns bra processer, och jag tycker att kontoret sköter sitt arbete mycket väl. Men det finns ändå stora brister i kommunikationen mellan staden och befolkningen. När vi går omkring i områden där det planeras byggnation möter vi förtvivlade människor som anser att de inte är informerade, och de som har varit informerade säger att deras åsikter inte har fått komma fram. Det är alltså någonting som brister i processen.

Det är också tydligt att detta är en politisk fråga som verkligen berör människor. Vi som sitter i stadsbyggnadsnämnden kan ju tänka på alla dessa mejl vi får från ilskna människor som bor i områden där det ska byggas. Då ser man tydligt att detta är någonting som verkligen engagerar. Jag tycker att det uppenbart att vi behöver jobba vidare. Vi behöver säkerställa att alla berörda närboende informeras i tid om att de kan komma med synpunkter.

Som vi säger i motionen är en möjlig åtgärd att sätta upp information om samråd på fysiska anslagstavlor. En annan är att trycka upp inplastade samrådshandlingar och sätta upp dem i anslutning till platsen som ska byggas. Om man gör det kommer de

Yttranden 2025-01-27

som går förbi att se dem. Och det är ju de som är berörda. Om man inte har gått förbi är man förmodligen inte berörd. Alla dessa protestgrupper som finns – och de är många – gör ofta just detta. De sätter upp band som visar hur stort huset kommer att bli. Då inser människor vad som pågår.

Därför föreslår vi att vi bifaller motionen och ger i uppdrag till stadsbyggnadsnämnden att stärka samrådsprocessen genom fysisk annonsering.

Anförande nr 110

U l r i k a P a l m (S): En del i att vara politiker är att lyssna på *alla* medborgare och inte bara på dem som gör sin röst hörd ganska sent i processen. När vi i Socialdemokraterna är ute och knackar dörr möter jag många som är glada över att vi bygger så att deras barn också har någonstans att flytta och så att man kan bo någonstans när man separerar. Det bygger på att vi bygger i Stockholm.

Därför hoppas jag att ni inom Sverigedemokraterna också informerar om varför vi behöver bygga i Stockholm och hur bostadssituationen ser ut. Jag hoppas att ni berättar för dem som är upprörda och har missat alla de möjligheter som finns för stockholmare att uttrycka sin åsikt hur man kan göra detta och komma in tidigare i processen. Mer förståelse kanske också gör att upprördheten minskar. Jag skulle vilja veta hur ni funderar kring detta.

Anförande nr 111

M a t s J o h n s s o n (SD): Vi har funderat mycket på detta, Ulrika, och jag håller inte riktigt med dig. Det är en sak att vi måste bygga i Stockholm, men det gäller att bygga där människor vill att det ska byggas. Vi har flera stora utvecklingsområden där vi kommer att bygga många lägenheter, och där kan man också tåla en förtätning.

Men när det gäller de områden där det redan finns människor som bor har ju dessa människor flyttat dit på grund av hur det var på platsen när de valde den. Om man nu bygger ett hus precis utanför deras vardagsrumsfönster förstör man deras privata liv. Det är därför vi gör som vi gör.

Yttranden 2025-01-27

§ 17 Motion om svenskspråkiga demens- och somatiskäldreboenden

Anförande nr 112

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Fru ordförande! I dag finns möjligheten att välja äldreboende med särskild språk- och kulturprofil. Ett exempel är La Casa, som är ett spansktalande äldreboende i Midsommarkransen med spansk profil. Medarbetarna talar spanska och har förståelse för den latinamerikanska kulturen. Med mat, traditionella fester, musik och språk skapas en hemmiljö för dem med rötter i den spansktalande världen. På La Casa kan den äldre kommunicera på sitt modersmål och umgås med andra som talar samma språk och delar den kulturen. Bejtona är ett annat exempel. Det är ett äldreboende med inriktning på arabisk kultur och språk.

För svenskspråkiga äldre som önskar ett äldreboende med svensktalande personal och svenska traditioner finns inte denna möjlighet. Många äldre med nedsatt hörsel har svårt att förstå en otydlig svenska. De har även svårt att göra sig förstådda när de talar med en person med begränsade svenskkunskaper. En anställning som vårdare av äldre är många gånger en inkörsport för en nyanländ till det svenska samhället och till att lära sig svenska. Det är en god tanke, men våra äldre måste ges rätt till vård på det svenska språket så att de kan känna sig förstådda. Det ska vara en självklarhet att kunna välja ett äldreboende där vårdpersonalen talar svenska och där man i övrigt följer landets traditioner och kultur. Därför behöver kommunfullmäktige arbeta för att inrätta svenska som profil för demens- och somatikboenden.

Våra äldre, som har varit med och byggt upp vårt välfärdssamhälle, bör kunna luta sig tillbaka på ålderns höst. Att känna sig förstådd och kunna förstå, att känna tillhörighet och att fortsätta uppleva traditioner samt att känna sig trygg i sin omgivning – det är inte mycket begärt, särskilt när andra grupper i samhället ges den möjligheten.

Bifall till motionen i sin helhet!

Anförande nr 113

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Motionärerna vill i sin motion inrätta vård- och omsorgsboenden med en svenskspråkig profil. Jag vill börja med att konstatera att remissinstanserna lyfter samma saker som jag kommer att lyfta i den här debatten.

Stockholms äldreomsorg vilar på och utgår ifrån det svenska språket i dag. Man firar svenska högtider på stadens boenden och så vidare. De krav som ni lyfter i er motion finns redan i de krav som staden ställer på utförarna. Jag vänder mig mot bilden att det inte skulle finnas någon svensk profil på stadens vård- och omsorgsboenden. Det är själva grunden. Ni nämner också i er motion språk- och arbetsmarknadspolitiska teman, och det är såklart viktiga aspekter. I synnerhet språk är en utmaning; det vet vi. Vi agerar varje år på flera olika plan. Äldreförvaltningen lyfter ett arbete med språkstödande arbete på arbetsplatserna, och exemplen är fler.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 114

L i l i a n e Å k e r l u n d (SD): Har ni ens ställt frågan till de äldre om vad de själva vill och vad de själva tycker? Känner ni till deras önskemål?

Min erfarenhet som undersköterska på sjukhus är att de äldre inte är nöjda just med att det brister i det svenska språket på äldreboenden eller i hemtjänst, och det fortsätter att vara så. När man kommer utanför boendet törs man kanske öppna sig lite mer och berätta hur det verkligen känns och hur man upplever det. De äldre säger att de har det bra, men till mig säger de att det inte är bra. Det gäller till exempel det här med julbelysningar, som man tog bort för de äldre för att spara på elen. Det var också ett nedvärderande av de äldre under deras sista tid i livet.

Anförande nr 115

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Jag tycker att budskapet från er, Liliane, är tydligt. Men det blir också lite av ett slag i tomma luften, för det ni försöker måla upp som en vision är redan verkligheten. Man skulle rent av kunna misstänka, om man är på det humöret, att ni försöker underblåsa falska motsättningar som inte finns.

Kraven på språkkunskaper hos utförare är i dag svenska 1 motsvarande årskurs 9 eller svenska som andraspråk på grundläggande nivå. Språkraven som ställs inom ramen för skyddad yrkestitel för undersköterskor är svenska 2 på gymnasienivå. Jag tycker att ni ska kika lite närmare på alla de remissvar som er motion har genererat, för det finns mycket klokt i dem. Inom norra innerstaden, till exempel, berättar man hur processen går till när man anställer inom äldreomsorgen. Man lyfter arbetet med språkombud, och man jobbar med språkkompetens i dokumentation på ett stärkande sätt.

Anförande nr 116

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Jag har läst svaret på motionen, som fullständigt bekräftar det problem som motionen avser att lösa. Svaret beskriver hur viktigt det är att äldre på vård- och omsorgsboenden på ett tillfredsställande sätt kan förstå och kommunicera med personalen.

Svaret bekräftar att det finns ett behov av att stärka personalens språkkunskaper i svenska. Svaret bekräftar att hundratals människor som jobbar inom den beskrivna omsorgen i egen regi år efter år behöver vidareutbildning i det svenska språket. Svaret bekräftar att samma problematik finns inom den privata omsorgen. Sist men inte minst bekräftar svaret att svenska språket och den svenska kulturen är den norm som äldreomsorgens uppdragsbeskrivning utgår ifrån. Men uppenbarligen är det så att normen inte uppfylls. Därför behöver årligen hundratals anställda inom omsorgen utbildas i svenska. Under tiden jobbar de i omsorgen med bristfälliga språkkunskaper, vilket är ett verkligt problem för de äldre med nedsatt perception.

I veckan kunde vi läsa i Mitt i-tidningen hur Stockholms stads hemtjänst har blivit sämre. Det beskrivs som ett dramatiskt fall på bara två år, och sämst är staden på det

Yttranden 2025-01-27

som betyder allra mest för de äldre: själva utförandet. Därför behövs också där utbildning i svenska språket, demensvård och geriatrik, enligt ansvarigt borgarråd.

Bifall till motionen!

Yttranden 2025-01-27

§ 18 Motion om att utveckla Matlyftet

Anförande nr 117

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! I Sverige svälter vi ut de äldre, inte på grund av illvilja utan på grund av bristande kompetens. Näringsbristen tas inte på allvar. Sedan 2019 har Stockholms stad genomfört satsningen Matlyftet för att förebygga undernäring och ofrivillig ensamhet hos äldre personer.

Men i dag finns det fortfarande en ojämn kunskap bland de anställda vad gäller näringslära, allra mest inom hemtjänsten. Det kan finnas en okunskap i exempelvis hur maten ska serveras och hur ofta. Socialstyrelsen, till exempel, rekommenderar att de äldre serveras sex små måltider per dag. Genom att utbilda personalen inom näringslära kan Matlyftet fortsätta att utvecklas för en bättre tillvaro för våra äldre. Personalen kan både ge den äldre en bättre måltidsupplevelse och ge förslag på näringsrik mat vid alla måltider.

Det är också viktigt att hitta de äldres barndomsreferenser när det gäller maten. Det behövs både fysiska utbildningar och webbutbildningar. Fysiska utbildningar behövs för att man konkret ska lära sig hur man tillreder och serverar maten, och det här gör att man tillgodogör sig utbildningen bättre. Det man fysiskt gör kommer man ihåg bättre. I klartext: Det räcker inte med webbutbildningar.

Regeringen agerar kraftfullt i denna fråga, och det bör staden också göra. Jag säger därför till Robert: Visa nu att Stockholm är ett föredöme! Visa lite action! Ni säger att omsorgsfrågorna är viktiga, men ni visar inte att ni satsar någonting extra.

Bifall till motionen!

Anförande nr 118

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Äntligen får vi diskutera Matlyftet, Anette – tjoho! Jag vill tacka er för er motion, för den belyser ett väldigt viktigt och centralt ämne som är av allra högsta prioritet för stadens äldre. Vi i Vänsterpartiet har debatterat och analyserat Matlyftet ur flera perspektiv de senaste sex åren. Jag tror att du vet att frågan är lika viktig för oss som den är för dig.

Vi tycker, precis som ni lyfter i motionen, att kosten måste få stå i första rummet. Jag känner mig trygg i att vi som politiska partier faktiskt har en rätt likartad syn på frågan. Vi avsätter medel i budgeten för att vidareutveckla och kompetenshöja personalen inom till exempel hemtjänsten, som också Torun lyfter i sitt sina synpunkter. Staden har anställda dietister i alla stadsdelar som har i uppdrag att vidareutveckla just nutritionsfrågorna. Vi har också webbutbildningen, som kommer att komma under 2025. Vi hoppas att den kommer att sätta viktig och bra fart på verksamheten. Summa summarum: Motionen är jättebra. Och vi gör redan mycket av det ni vill.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 119

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Det är jättebra att ni har utbildningar, men som jag sa räcker det inte med webbutbildningar. Man kan fuska sig fram med webbutbildningar. Vad har du för kommentar till det?

Anförande nr 120

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ja, det kan man säkert göra. Men jag tycker ändå att vi har en gemensam syn när vi pratar med varandra i de här frågorna.

Jag vill lyfta en sak, och det kanske är lite fullt av mig eftersom jag inte svarar på din fråga: Men vi är inte överens om allting. Jag hade önskat att ni skulle titta lite närmare på det som skrivs från olika fackförbund, till exempel, när det kommer till frågan om kost. Det räcker inte med att bara stimulera till matlust, utan man också måste se till att maten hamnar i magen på dem som behöver den. Den här biten är svår att angripa med en utbildning.

Jag tror egentligen inte att debatten blir bättre av att vi står och diskuterar våra olika vägar dit, utan vi måste titta på vad som behövs för att stärka personalens villkor och förutsättningar. Jag må låta som en skiva på repeat ibland, men: Rätt till heltid och rätt till bemanning, goda arbetsvillkor och utbildning!

Anförande nr 121

J o h a n K l i n g (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Centerpartiet är positivt till förslaget att utveckla Matlyftet. God och nyttig vällagad mat stimulerar flera av våra sinnen och skänker också många människor glädje och gemenskap – detta oavsett ålder.

Det är förstås ytterst viktigt att våra äldre inte drabbas av näringsbrist, men jag kan inte heller undgå att tycka att om det är några som förtjänar en extra guldkant i vardagen är det just Stockholms äldre, särskilt när det handlar om vad vi lägger på deras tallrik. Därför är det för oss i Centerpartiet självklart att staden borde välkomna förslaget om kompetensutveckling för personalen inom äldreomsorgen på det här området.

Vi ställer oss dock ytterst tveksamma till den tilltänkta webbutbildningen som vi har hört om här i talarstolen. Matlagning är i allra högsta grad en praktisk syssla. Torrträning är kanske någonting som skidskyttar kan ägna sig åt på skjutbanan när man står och torrklickar. Men ska vi ha virtuella kryddmått med svartpeppar? Nej, jag tror inte att det här kommer att funka för kockarna. Jag tror inte att den digitala utbildningen kan ersätta praktisk övning i hur man tillreder och serverar god mat. Vi ser också från Centerpartiets sida en farhåga i att webbutbildningarna tenderar att bli någonting som man hastigt klickar sig igenom för att få godkänt.

Jag tycker att Stockholms äldre förtjänar bättre än så, precis som personalen inom äldreomsorgen. Den som bereds inspiration och utvecklingsmöjligheter på arbetsplatsen kommer också att göra ett bättre arbete, utvecklas och stanna längre. I det här fallet blir det också ett plus i och med bättre mat för våra äldre.

Yttranden 2025-01-27

Jag tror inte det har undgått någon i den här salen att Centerpartiet länge har drivit på för att Stockholms stad ska servera mer närproducerat i verksamheten. Vi tycker att Stockholm ska visa vägen och upphandla hundra procent svenska råvaror där det är möjligt. Det skulle inte bara vara en vinst för klimatet, utan det skulle också vara en vinst för våra svenska lantbrukare. Dessutom skulle det kunna öka vår självförsörjningsgrad, vilket i händelse av kris skulle vara helt avgörande för att vi ska kunna ställa mat på bordet i våra verksamheter.

Föga förvånande vill Centerpartiet också se mer viltkött på menyerna, i synnerhet vilt som vildsvin och gäss, som ställer till stora kostnader och skador för Sveriges lantbrukare. Gässen fortsätter att öka i Sverige. Om vi skulle kunna få till en ökad efterfrågan skulle fler gäss fällas. Samtidigt som fler gäss fälls fredas våra grödor, vilket skulle öka vår självförsörjningsgrad på mer än ett sätt. En annan bonus är minskade problem vid våra badplatser. Centerpartiet föreslår därför att framtidens utbildningsinsatser inom äldreomsorgen kompletteras med kunskap i hur man tillagar viltkött. På så sätt kan Matlyftet också bli ett viltlyft.

Anförande nr 122

U l r i k a P a l m (S): Ordförande! Robert har redan föredömligt lyft två saker: för det första att vi tycker att Matlyftet är väldigt bra och för det andra vad som finns i kompetensutveckling när det gäller Matlyftet.

Det jag skulle vilja lyfta ytterligare är att jag inte tror att de anställda som arbetar med äldre vill klicka och fuska sig igenom utbildningen, utan jag tror att de är intresserade av att göra ett gott arbete. Många av dem som jobbar med de äldre i Stockholm har en undersköterskeutbildning, och i den har man fått kompetens genom kurser som man har läst när det gäller nutrition och kost för äldre. Jag tror därför att det här blir ett bra komplement och en påminnelse.

Precis som Robert beskrev tror vi också att det som gör att man tar till sig en kompetensutveckling är att man har trygga arbetsvillkor, att man tas på allvar i sitt arbete och att man har goda förutsättningar att genomföra sitt arbete och omsätta de kunskaper man har fått – en kompetensutveckling i praktiken. Det är någonting som vi jobbar med: att stärka villkoren för dem som arbetar med äldre i Stockholm.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag, då vi anser att motionen är besvarad.

Yttranden 2025-01-27

§ 19 Motion om att utveckla Ringvägen till ett grönt alléstråk med liv och rörelse

Anförande nr 123

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det här är en riktigt bra motion från Moderaterna. Ringvägen är en av alla dessa överdimensionerade vägar vi har i den här staden. Här skulle man kunna göra massor för att skapa ett bättre stadsrum. Kanske kan man också skapa möjligheter för att bättre ta hand om skyfall. Det finns helt enkelt alldeles för mycket hårdgjord yta och för lite grönska.

Nu medger borgarrådet att motionären har rätt, att området ska omvandlas till en levande stadsmiljö och att det arbetas med ett visionsprogram för Ringvägen. Finns det en tidsplan för detta arbete, eller får vi bara vänta och se? Jag tittar på borgarrådet, men jag får ingen reaktion. Men jag kanske får det i den fortsatta debatten.

När nu trafikkontoret ändå arbetar med det här visionsarbetet vill vi påminna om ett riktigt bra initiativ, nämligen Zinkens stadsskog. Det är ett ambitiöst och spännande medborgarförslag som presenterades för Södermalms stadsdelsnämnd för två år sedan. Förslaget handlar om den del av Ringvägen som ligger norr om Hornsgatan. Är ni med mig nu – förstår ni var jag menar? Norr om Hornsgatan finns det en liten stump av Ringvägen, och där vill man bygga en så kallad mikroskog. Man vill bygga växthusliknande paviljonger för gemenskap och odling, och man vill skapa mer plats för serveringar och torghandel.

Vi i Centerpartiet föreslog att medborgarförslaget skulle överföras till trafikinämnden för vidare hantering och att de olika delförslagen skyndsamt skulle utredas vidare. Vi ville att man skulle ta fram konkreta åtgärdsförslag och återrapportera detta till Södermalms stadsdelsnämnd. Och ibland kan man i opposition få igenom sina saker! Majoritetspartierna stödde detta förslag, och det blev alltså nämndens beslut. Men någon återrapportering till Södermalms stadsdelsnämnd har inte skett. Vi förutsätter därför att Zinkens stadsskog ingår i visionsarbetet för Ringvägen, som föredragande borgarråd hänvisar till, och ser fram emot en presentation av åtgärdsförslagen inom en snar framtid. Kom ihåg Zinkens stadsskog!

Anförande nr 124

T h e r e s e L i n d s t r ö m (M): Ordförande! 2,8 kilometer lång är Ringvägen. Det är som en pulsåder på Södermalm. Tänk er en 2,8 kilometer lång potential av denna väg! Om man tittar på Ringvägen i dag ser man att den inte är jätterolig. Det finns absolut potential där. Detta vill vi råda bot på, och det är därför vi har skrivit motionen. Vi vill lyfta och utveckla Södermalm och just Ringvägen. Tänk er att den kan vara grönare och roligare! Det kan finnas ängsblommor längs med trädalléerna. Vi skulle kunna ha parkbänkar där. Vi vill helt enkelt se långa, fina gröna gångstråk längs med Ringvägen i stället för jord, grus och nedtrampat gräs, som finns på stora delar av vägen i dag.

Yttranden 2025-01-27

Som Jonas nämnde tidigare är det jättefint att man håller på och arbetar med visionsprogrammet. Men hur är det med tidsplanen? När ska det hela vara igång? Finns det något uppdrag att ta detta vidare? Det gör ju inte det, och det är därför vi har skrivit den här motionen. Vi tycker att det är viktigt att komma igång.

Bifall till motionen!

Anförande nr 125

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack, ni som lyfter Ringvägen som ett urbant stråk i Stockholm! I budgeten för 2024 för trafiknämnden står det att vi vill skapa en tryggare, trevligare och mer levande stad med större plats för människor. Gator, torg och kajer ska i högre grad fyllas av folkliv, kulturinslag, träd och grönska. Den biologiska mångfalden ska stärkas.

Ringvägen är en boulevard som är en del av Lindhagenplanen från 1866. Det är en del av Södermalm som på ett tydligt sätt visar hur en stadsgata också kan bidra med grönska och vara en levande och folkfylld gata. Det ligger alltså helt i linje med översiktsplanen att vi ska utveckla Ringvägen. Vi vill också att fler funktioner ska kunna samsas på Ringvägen, och trafiknämnden har därför fattat beslut om att rusta upp de cykelbanor som finns längs Ringvägen. Det är ett arbete som initierades under den här mandatperioden. Det fattades inriktningsbeslut. Nu ser jag att Jonas Naddebo tittar i papperen. Men hur som helst fattades det beslut nyligen i trafiknämnden, och arbetet ska påbörjas och genomföras under 2026.

Det vi vill göra är att tillgängliggöra grönskan och träden och även skapa en trygg och trevlig miljö för dem som rör sig och cyklar i området. Det finns också tydliga mål och visioner från trafiknämnden i vår budget om att vi ska jobba med gatutråd. Vi har tillsatt mer pengar för att träden ska må bra på våra gator och längs våra gator. Gatan ska bli grönare, helt enkelt.

Det här är en positiv motion på det sättet att den påminner oss om det vi ändå har för avsikt att genomföra. Vi kommer i samband med cykelärendet att se över de träd som finns i området och säkerställa att de mår bra. Utöver det ser vi hela tiden över hur Ringvägen som en del av vårt gatunätverk från den här tiden, mitten av 1800-talet, i ännu större utsträckning kan bidra med just det som Strindberg skrev om i *Esplanadsystemet*. Han skrev: "Här rivs för att få luft och ljus; är kanske inte det tillräckligt?" Jo, det är möjligen tillräckligt, men utöver det vill vi också bidra med grönska, trivsel och stadsliv. På det sättet jobbar vi i den här staden nu och framgent.

Anförande nr 126

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Vi är nog ganska överens, Lars, om vad vi vill se på Ringvägen. Men jag frågade dig om tidsplanen. När kan vi få se en sådan här vision så att vi kan ta oss vidare i arbetet? Jag hörde dig inte heller nämna någonting om Zinkens stadsskog. Det var alltså en majoritet som beslutade i Södermalms stadsdelsnämnd att skicka detta till trafiknämnden. Har ni över huvud taget tagit hand om det här medborgarförslaget? Är det någonting som ingår i visionsarbetet? Det

Yttranden 2025-01-27

handlar alltså om det som finns norr om Hornsgatan på Ringvägen. Det skulle vara väldigt spännande att höra om det här är något som kan tas med, för jag tror att både du och jag går igång på såväl mikroskogar som ökad torghandel, fler serveringar och gemensam odling.

Anförande nr 127

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Arbetet som handlar om att rusta upp cykelstråket ska genomföras under 2026. Vad gäller Zinkens stadsskog satt jag faktiskt i Södermalms stadsdelsnämnd när ärendet kom in. Jag vet inte exakt hur det har hanterats sedan dess, men jag ska undersöka detta och återkomma med svar i frågan.

Anförande nr 128

M a t s J o h n s s o n (SD): Ordförande! Jag talar nästan inte som politiker nu, utan snarare som brukare som inte har blivit tillfrågad. Jag kör ofta bil på Ringvägen. En gång i tiden var det en riktigt trevlig gata med lite trafik, men inte jättemycket. Det finns redan goda cykelbanor och många som promenerar där, men också mycket grönska. Och visst, vi ser gärna mycket mer av det.

Men för några år sedan var det ju på grund av er man gjorde om vägen så att det nu bara finns en fil för bussar och en fil för bilar, vilket betyder att det är kö hela eftermiddagen från Skanstull förbi Sös eller från Skanstull ned till Renstiernas gata. Ni har alltså skapat en trafiksituation som inte fanns tidigare, för det har aldrig tidigare varit något problem för bussarna eller bilarna att ta sig fram. Då uppstår frågan: Vart ska trafiken ta vägen? Det är mycket trafik där, och nu tar vi bort utrymme från den största vägen. Var ska trafiken vara i stället?

Anförande nr 129

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): För att Stockholm ska fungera behöver vi kunna transportera oss, och för att många ska kunna transportera sig samtidigt behöver vi satsa på trafikslag som är yteffektiva, kapacitetsstarka, hållbara och gärna också hälsosamma.

Ingen stad i världen har lyckats bygga bort köerna genom att addera ett körfält till. Det har man provat i Miami, och det har man provat i Los Angeles. Det funkar aldrig. Man gjorde det utanför London när man byggde ytterligare en ring. Men det fylls på, och det kallas inducerad trafik. Det vi behöver jobba med är att försöka göra alternativen till att sitta ensam i sina egen bil så attraktiva att så många som möjligt använder dem. Sedan kommer det alltid finnas att en roll för bilen, även i framtidens Stockholm. Men vi vill jobba för att alternativen till bilen blir så attraktiva som möjligt. Om alla de som sitter i en buss på Ringvägen hade suttit i varsin bil i stället hade det varit en kilometerlång kö.

Anförande nr 130

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande och åhörare! Det är mycket riktigt så som motionärerna skriver: Ringvägen är en pulsåder som sträcker sig från Zinken till

Yttranden 2025-01-27

Vitabergsparken. Jag har nu suttit i några mandatperioder i stadsdelsnämnden på Södermalm, och jag kan vittna om att Ringvägen har varit uppe för diskussion. Det gäller hela Ringvägen men också delar av Ringvägen. Det är också en fråga som engagerar väldigt många medborgare, och det har kommit en rad olika förslag. Det är klart att Ringvägen skulle kunna bli så mycket mer. Det är därför väldigt intressant att få höra om det visionsprogram som nu ska påbörjas.

Det kan ju också bli mer än gröna alléer och gröna gångstråk. Ringvägen skulle verkligen må bra av att bli mer levande, till exempel med fler uteserveringar. Det är någonting som motionärerna nämner. Ringvägen kan absolut bli mer än en genomfartsled.

Liberalerna yrkar därför bifall till motionen.

Anförande nr 131

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Grönska, blommor, parkbänkar och uteserveringar är trevligt; det vill ju alla ha. Det man yrkar på i motionen är lite av allting åt alla. Motionärerna säger också att det inte är så roligt på Ringvägen i dag. Men det beror ju på en sak: bilar. Det är parkerade bilar på sidogatorna, och det är många filer där bilarna kör ganska fort. När man tänker på Moderaternas politik i stort ser man att den är väldigt bilvänlig. När man ska tillföra något, de här roliga sakerna, måste man ta bort sådant som är mindre roligt – alltså bilarna. Det är parkerade bilar och bilar som kör fort som gör att Ringvägen utgör en barriär.

Min fråga till Moderaterna är därför: Är ni villiga att ta bort parkeringsplatser eller bilfiler? Då skulle man kunna få mer utrymme för de här trevliga sakerna som alla vill ha. Det brukar ni inte vara så villiga att göra. Ni brukar alltid motsätta er att ta bort parkeringsplatser eller bilfiler.

Anförande nr 132

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det blir lätt patetiskt när vi skriver en motion som du först säger att alla håller med om, Maria. Du pratar om att vi ska ha mer grönt, mer liv, mer rörelse, blommor och parkbänkar. Allt sådant går att göra med bilen. Den första delen av ditt inlägg gäller alltså sådant som är möjligt att göra samtidigt som vi säkerställer att människor med bil kan ta sig fram i den här staden och på den plats vi pratar om. Sedan försöker du säga att det inte går och att vi måste ta bort bilen för att vi ska ha in sådant som du värnar.

Något som är ironiskt är att dina partikollegor sitter och försämrar framkomligheten för dem som inte tar bilen genom färre bussavgångar på den här platsen. Hur försvarar du det?

Anförande nr 133

M a r i a M u s t o n e n (V): Om man ska omfördela gatuutrymmet måste man ta bort någonting. På Ringvägen är det bilarna som gör gatan mindre attraktiv. Men Moderaterna vill aldrig ta bort bilar, eller hur?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 134

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag tänkte prata lite om vad som faktiskt har skett och varit på gång. Möjligtvis kan man säga att jag ska försöka komplettera vad Lars Strömgren sa. Jag är inte säker på att vi är överens om alla saker, men jag tyckte att han höll ett bra anförande när han berättade om vad som är på gång.

Om man börjar borta i Vita bergen ser man att där finns precis det som Maria Mustonen lyfter: en parkeringsplats som blockerar entrén just upp till Vita bergen. Där skulle man kunna göra någonting. Fortsätter man kommer man sedan till Lilla Blecktornsparken, som stadsdelen rustade upp rejält för sju åtta år sedan. Man såg till att Bleck blev en mycket uppskattad restaurang – en uteservering som vi har pratat om. Vägen leder vidare fram till Skanstull. Här ska jag säga att Socialdemokraterna var ensamma kvar om att tycka att det var ett bra förslag. Det fanns en tanke om att bygga ett vård- och omsorgsboende som en fortsättning. Det skulle koppla ihop hotellet och BP-macken – för dem som kan den lokala delen. Det skulle kunna skapa en servering på baksidan och ett bättre möte med gatan. Jag vet att Blomsterfonden har resonerat kring att de skulle kunna sluta kvarteren just mot Ringvägen, de som nu är öppna. Men de har inte vågat göra det. Det hade också kunnat skapa en helt annan miljö.

Fortsätter vi vidare kommer vi till MTG-huset. Det är ett tillägg som lämnar en del övrigt att önska, men det har en del poänger. Tidigare, runt 2010-talet, utreddes det att överdäcka spåret. Jag har en dotter som har tittat på spåret där, och jag tycker att man ska avstå – och inte bara av det skälet. Överdäckning är svårt att göra. Men det hade kunnat vara något.

Där finns också en annan dimension. Ringvägen är – det ser man om man tittar ordentligt på bebyggelsen – i väldigt mycket faktiskt skillnaden mellan ytterstaden och staden. Det var där gränsen gick innan den drogs i vattnet och sedan längre ut. Det finns en mycket viktig koppling som vi inte riktigt har fått till. Det är den från Årsta och hela vägen in. Faktum är att Folkungagatan är Södermalmsallén och Tantogatan. Det är samma gata, även om det ibland känns som att jag är den enda som vet det. Detta är ett stadsbyggnadsmisslyckande.

Sedan har vi modulbostäderna i Tanto. Jag är oerhört glad att den stadsdelsmajoritet som jag var med i såg till att faktiskt bygga dem. Där kan det finnas en möjlighet att göra någonting på parkeringen och samtidigt förstärka entréerna till Tantogatan. Det finns massor med saker som har varit på gång och som är på gång. Ringvägen är en fantastisk fin gata. Vi ska utveckla den tillsammans, och så får vi se om det blir en Zinkens stadsskog.

Anförande nr 135

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Södermalm är en av Stockholms äldsta stadsdelar, och det är underbart att höra engagemanget i rummet kring Södermalm och kring den här platsen. Det finns kulturminnen med hundratals år på nacken och kvarter som påminner om att Stockholm utvecklas och förändras och har blivit en stad för allt fler. Det här är en av anledningarna till att Södermalm är en av Stockholms mest uppskattade och besökta stadsdelar. Här kombinerar vi stadsliv för både boende och

Yttranden 2025-01-27

besökare med lokalhistoria, vilket vi borde göra i ännu högre grad. Vi kombinerar grönytor och underbara Stockholmsvyer.

Moderaterna vill förstärka just detta – det bästa med Södermalm. Då måste vi se till vilka platser som just nu har mest potential, och vi tror att Ringvägen är en sådan plats. Vi måste då säkerställa att vi stärker de befintliga grönytorerna. Det är bra att det har diskuterats tidigare här i debatten och att fler håller med. Låt oss då gå till handling och sluta jiddra om detta!

Gröna stadsmiljöer har viktiga funktioner då de har en positiv inverkan på människors hälsa och välbefinnande. Det är väl också därför många väljer att flytta till och besöka just Södermalm. Det är glädjande att planerna för att utveckla Ringvägen till ett grönare stråk är igång och att många av remissinstanserna har ställt sig positiva till vår motion. Ringvägen har helt enkelt en stor potential att vara betydligt mer än bara en transportsträcka för bilarna och för bussen. Den kan bli ett inbjudande stråk med liv och rörelse för stockholmarna.

När man besöker platsen slås man just av potentialen. När jag kollar på området slås jag av att det är uppenbart att det i början, närmade Zinkensdamm, finns ytor som inte används. Det är mitt på vägen, och det är liksom en markerad yta. Där kan staden möjliggöra grönska på ett sätt som skulle funka med nuvarande biltrafik. Man ska inte kapa någonting och skapa mer köer utan snarare få in mer grönska på en yta som i dag inte används tillräckligt.

Jag tänker också på det ställe där Hornsgatan och Ringvägen möts. Där finns Hornsgatan Kvarterskrog. Jag var på besök där, och de pekade ut en grön plätt för mig som stadsdelen ansvarar för. Det är en plätt som egentligen inte är så grön, utan det är mer av en grusplätt precis vid vägen. Där har krogen försökt få tillstånd för en uteservering, en satellituteservering på några meter precis intill den uteservering de har i dag. Men stadsdelsnämnden har sagt nej med hänvisning till biologisk mångfald. Krogen fick alltså inte ha några bänkar och stolar på den här platsen, där stockholmarna skulle kunna sitta och roa sig och träffas. Så ska vi inte jobba!

Vi ska hitta potential och skapa liv och rörelse på en plats där man faktiskt förtjänar att ha det. Det är anmärkningsvärt att man pratar om framkomlighet här när det är under de rödgröna partiernas styre man drar ned på busslinjerna. Just i det här fallet är det färre bussar som går på platsen. Det är tråkigt. Vi ska använda Ringvägen och stärka potentialen. Vi ska stärka Ringvägen både som ett grönt stråk och som en plats för stadsliv.

Bifall till den här fantastiska motionen!

Anförande nr 136

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag fördröjer debatten, men jag glömde att yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen och bifall till motionen och gör det härmed.

Yttranden 2025-01-27

§ 20 Motion om att motverka desinformationskampanjen mot socialtjänsten

Anförande nr 137

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! I flera år har desinformationskampanjen om svensk socialtjänst, som går ut på att man omhändertar barn utan rättsligt stöd, fortgått, och det finns inget som tyder på att kampanjen kommer att upphöra i närtid. I slutändan riskerar dessa desinformationskampanjer att leda till att barn som far illa i hemmet undanhålls från socialtjänsten och att socialsekreterare utsätts för hot och våld. Arbetsmiljön för våra socialsekreterare i Stockholm måste fredas, och det ska vara tydligt att hela staden står bakom vår socialtjänst i deras yrkesroller och mot den skadliga desinformationskampanj som pågår.

I november kunde vi läsa i Mitt i att socialsekreterare allt oftare utsätts för trakasserier. Deras arbete filmas, och filmerna delas på sociala medier. Detta skapar såklart en otrygg arbetsmiljö och försvårar för dem att utföra sitt jobb. Det sker oftast i samband med omhändertagande av barn och beslut om ekonomiskt bistånd. Det händer till och med att personer dyker upp utanför socialsekreterarnas hem. Man skyddar då personalen genom att erbjuda annat boende, taxiresor till och från jobbet och larm. Jag vågar nog påstå att situationen för socialtjänsten aldrig har varit så utsatt som just nu, och detta måste vi ta på största allvar.

Det pågår ett efterlängtat arbete på regeringsnivå med att bland annat skydda offentligt anställdas och deras närståendes personuppgifter. Sedan den 1 januari 2024 kan vi också ha ordningsvakter inne i socialtjänstens lokaler.

Men vad vill vi då med den här motionen? Jo, det handlar för det första om att säkra arbetsmiljön för våra anställda inom socialtjänsten. De rapporter vi har sett visar att det arbete som sker i dag inte är tillräckligt. Det handlar också om att vända bilden av socialtjänsten och öka förtroendet för offentliga myndigheter. Majoriteten går som vanligt bara halvvägs när man inte vill peka ut konkreta, effektiva arbetssätt för att komma till rätta med det här.

Vi vet att vi inte arbetar likvärdigt över hela staden. Det vet vi som sitter i stadsdelsnämnderna. Detta är också ett problem. Vi vill att vi också ska involvera de fristående aktörerna, både förskolor och skolor, för desinformationskampanjerna sker även där. Därför föreslår vi att socialtjänsten regelbundet ska besöka både förskolor och skolor vid föräldramöten.

Det finns några skrivelser i majoritetens budget, men det är inte tillräckligt. Jag yrkar bifall till vår motion.

Anförande nr 138

M a g n u s R u n s t e n (MP): Jag ville först bara säga tack, Sophia Granswed Baat, för att du lyfter den här frågan. Jag tycker att det är en väldigt angelägen och viktig fråga, och som du också säger tycker jag ändå att vi i majoriteten jobbar med

Yttranden 2025-01-27

den här frågan på olika sätt och lyfter den i budgeten, bland annat. Det ska vara nolltolerans när det gäller att bli utsatt för detta.

Detta är ett problem både på samhällsnivå – det handlar om tilliten till socialtjänsten och det offentliga – och för de enskilda som drabbas. Där behöver vi göra allt vi kan från stadens håll.

Sedan finns det andra saker i er politik som är problematiska, kan jag tycka, och som jag tror också bidrar till att undergräva tilliten till socialtjänsten, till exempel. Jag tänker till exempel på angiveripliktslagen – det finns saker som är problematiska där. Nu stoppades kanske detta med ett undantag, efter en mobilisering från civilsamhället.

Anförande nr 139

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Precis som jag sa tidigare finns det vissa skrivningar i er budget som tar upp detta, men vi anser inte att det är tillräckligt. Vi vet också att den här majoriteten inte är för fristående aktörer, och det innebär att ni inte involverar dem i det här arbetet. Det måste vi göra, för desinformationskampanjerna sker även bland de familjer som har sina barn på förskolor och skolor som drivs av fristående aktörer.

Vi föreslår också i den här motionen att vi borde utreda att ha förskolesociala team på våra förskolor. Det har man testat i Göteborg.

Anförande nr 140

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Vi delar motionärernas oro över desinformationskampanjens negativa effekter och ser det som prioriterat att skydda både barn och våra socialsekreterare. Socialtjänstens arbete syftar dock redan i dag till att stärka tryggheten för personal och barn, och vi välkomnar möjligheten att ytterligare förstärka detta arbete.

Socialtjänsten arbetar aktivt för att stärka relationerna med både föräldrar och utbildningsinstitutioner genom regelbunden dialog och gemensamma insatser. Redan i dag pågår arbete för att säkerställa att vårdnadshavare får korrekt information om socialtjänstens uppdrag och arbetssätt, och denna samverkan förstärks kontinuerligt. När det gäller de som har insatser från socialtjänsten är det oerhört viktigt att socialtjänstens närvaro vid föräldramöten i skolor och förskolor är en naturlig del av det pågående arbetet för att öka förståelsen för och tilliten till socialtjänsten. Samtidigt bidrar detta till att sänka tröskeln för vårdnadshavare när det gäller att söka stöd och vägledning.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 141

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Du, Rashid Mohammed, nämner vissa delar när det gäller hur ni jobbar med denna otroligt viktiga fråga, men min fråga till dig och majoriteten är: Hur ska ni säkerställa att informationen går fram

Yttranden 2025-01-27

även till barn och familjer i de fristående förskolorna och skolorna? Såvitt jag vet har ni inte, fram till i dag, involverat dem i det här arbetet.

Jag undrar också hur ni ställer er till att testa att ha skolsociala team även i förskolorna.

Anförande nr 142

R a s h i d M o h a m m e d (V): Tack, Sophia Granswed Baat, för frågan! Vi jobbar både med civilsamhället och med polisen. Det hålls dialogmöten med civilsamhället, och det lämnas information från polisen och socialtjänsten till civilsamhället och till vårdnadshavare. Vi har också föreningar som bjuder in polisen och socialtjänsten för att informera medlemmarna. Detta är viktigt även när det gäller friskolor. Vi är för att informera. I Järva har vi redan börjat involvera friskolorna för att samarbeta när det gäller socialtjänsten och desinformationskampanjen. Från majoritetens sida tycker vi alltså att det pågår ganska mycket bra jobb.

Vi har också startat första linjens socialtjänst, där vårdnadshavare kan komma och få information utan att det handlar om biståndsinsatser.

Anförande nr 143

U l r i k a L o r e n t z i (S): Ordförande! Tack, Sophia, för en motion om ett jätte viktigt ämne. Detta är ju något oerhört allvarligt, och i valrörelsen var det verkligen ett problem man mötte hela tiden – den desinformation som finns ute på gator och torg i dag. Det är också ett av skälen till att Säpo höjde terrorhotnivån i Sverige. Desinformationskampanjen är alltså absolut något som majoriteten tar på stort allvar och som vi jobbar aktivt med.

Precis som du säger handlar detta om att barn inte får det stöd de behöver om människor inte vågar kontakta socialtjänsten. Det blir också svårt att rekrytera människor som vill arbeta inom socialtjänsten.

Vi har haft med den här frågan ända sedan vi kom till makten, och vi ser att man faktiskt har tagit fram och identifierat arbetssätt som ger bra effekt. Det har vi möjlighet att prata om här och nu, och det finns också i underlaget, om man vill läsa på. Socialtjänsten arbetar nu till exempel närmare förskola och skola än man gjorde tidigare. Det finns föräldrastödjare som deltar på föräldramöten, och det finns samverkansöverenskommelser. Detta diskuterar flera av stadsdelsnämnderna i utlåtandet, och de tycker inte riktigt att det är vi som ska bestämma hur ofta de träffas. Men det är bra att det sker.

Hembesök tillsammans med BVC har också varit en jätte viktig fråga för att öka förtroendet och för att människor ska våga kontakta socialtjänsten. I budgeten för 2025 ger vi ett uppdrag som handlar om ett närmare samarbete mellan föräldrastödjarna och skola och förskola. Vi får se vad det ger, men du har rätt i att man verkligen behöver jobba med detta.

Ett annat uppdrag är att utreda om det finns intresse och förutsättningar i stadsdelarna för att inrätta något som kallas dialogsocionomer. Dialogsocionomer är erfarna

Yttranden 2025-01-27

medarbetare inom socialtjänsten som, som en del av sin tjänst, har samtal med civilsamhälle och invånare för att bidra till en korrekt bild av socialtjänsten och fånga upp behov av förbättringar. Detta är något man har jobbat med i Malmö och fått väldigt goda resultat.

Det är alltså absolut värt att titta på fler sätt att jobba på. Men vi har förtroende för att det är de som jobbar i stadsdelsnämnderna och i socialtjänsten som är bäst på att identifiera vad som passar här.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag om att motionen ska anses besvarad.

Anförande nr 144

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Tack, Ulrika Lorentzi, för din redogörelse! Det du berättar är bra, men det är uppenbart inte tillräckligt. De rapporter vi kunde läsa under hösten visar att det inte är tillräckligt, utan vi behöver göra mer.

Ett stort problem som jag ser är att vi jobbar olika i våra elva stadsdelsnämnder. Nu fick vi höra från Vänsterpartiet hur man jobbar i Järva, men hur jobbar man i alla andra stadsdelsnämnder? Det finns absolut vissa stadsdelar som är mer utsatta än andra, men det borde finnas något slags handlingsprogram som griper över hela staden så att man jobbar mer likvärdigt.

Jag vill också passa på att fråga dig: Är det verkligen så att ni involverar de fristående förskolorna och skolorna i det här arbetet? Det hävdade i alla fall Vänsterpartiet att ni faktiskt gör.

Anförande nr 145

U l r i k a L o r e n t z i (S): Det är en fråga som vi får kolla upp, men såvitt jag vet gör man det. Socialtjänsten måste naturligtvis jobba mot alla skolor. Detta är något som sker i hela samhället.

Vi har ett antal policyer och gemensamma överenskommelser som vi jobbar utifrån. Stadsdelarna känner till sina stadsdelar bäst, så de kan utforma sin verksamhet bättre än vi skulle kunna här i fullmäktige. Men att det sker ett utbyte och att man lär sig av varandra tror jag är jätteviktigt.

Anförande nr 146

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Socialtjänsten utgör en central del av samhällets stöd till människor som befinner sig i utsatthet, inte minst barn och unga som behöver tidiga insatser. Detta kräver att människor upplever sig trygga nog att vända sig till socialtjänsten i ett tidigt skede. Destabiliserande desinformation står i dag ofta i vägen för det.

Ett led i att långsiktigt motverka detta är att tidigt ge korrekt information och etablera förtroende hos unga och deras föräldrar. Där är skolan en av de få plattformar där

Yttranden 2025-01-27

samhället och staden möter alla dessa individer – även förskolan möter de allra flesta – oavsett vilken bakgrund de har och vilken kontext de nu lever i. Endast genom att skapa mer hållbara relationer kan den desinformation som vi sett under de senaste åren motas i grind.

Det görs många goda insatser – ni har beskrivit en del. Men strukturen behöver bli starkare, och ett mer enhetligt arbetssätt behöver komma på plats i alla stadsdelar. Vi får återkoppling om att detta inte sker. Att metodiskt öka både synligheten och möjligheten till direkta möten mellan socialtjänst och elever med familjer är en viktig väg framåt. Att ställa krav på att detta sker tidigare och mer likvärdigt förhindrar att det främst blir avhängigt av individuella initiativ mellan skolledning och vissa stadsdelar; det är uppenbart att det är så i dag. Givetvis behövs en del lokala anpassningar.

Parallellt måste fler nya metoder också prövas, och de som fungerar måste snabbt utvärderas och implementeras på fler skolor, där detta har förutsättningar att ge effekt. Vi märker att även detta brister. De goda exemplen blir inte fler.

Jag är alltså lite förbryllad. Majoriteten svarar på denna motion med ganska konkreta förslag. Man kan tycka si eller så om enskilda förslag – då kan man svara på dem. Majoriteten svarar som man brukar göra den här mandatperioden: Arbete pågår, och vi ser ingen anledning att ta fler initiativ. Med tanke på att vi inte ser en positiv utveckling är detta en rätt passiv hållning som vi i Centerpartiet inte riktigt kan acceptera. Centerpartiet yrkar därför i enlighet med vår gemensamma reservation på att motionen bifalls.

Anförande nr 147

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Jag behöver ingen replik, för jag tycker att Claes faktiskt var otroligt nyanserad och sa väldigt mycket som jag skulle kunna hålla med om.

Detta är en väldigt viktig fråga. Den stadsdel där jag är ordförande, Enskede-Årsta-Vantör, har drabbats av det här ganska mycket. Det skedde i samband med valet, vilket lett till att vi har en hel del barn som ska gå i förskolan men som i dag inte gör det. Detta har vi fått jobba med under längre tid, och vi har faktiskt börjat nå fram till de här föräldrarna. Vi har gjort lite olika saker när det till exempel gäller vad förskolan jobbar med. Det som spreds var nämligen att om man lämnar sina barn i förskolan kan de bli omhändertagna – det är den här LVU-kampanjen.

Sophia Granswed Baat försöker kritisera oss för att vi inte når ut till de privata förskolorna. Det gör vi, men vår första uppgift är att nå ut till våra egna; det är vårt uppdrag. Skolsociala team, som du tar upp, jobbar mest med att försöka locka hemmasittare; det är deras uppdrag.

Men detta handlar inte om att vi försöker politisera den här frågan. Det här är en jätteviktig framtidsfråga för oss, där vi behöver hitta en lösning. Desinformationen har verkligen haft en påverkan på så sätt att våra socialsekreterare i dag kan ha en otroligt

Yttranden 2025-01-27

jobbig och hemsk arbetsmiljö. Det finns, som du nämnde, vissa organisationer som bland annat lämnar ut uppgifter och som har kommit till vår stadsdel och filmat och så vidare, så vi behöver verkligen ha ett arbetssätt.

Alla stadsdelar har lite olika förutsättningar; alla är inte drabbade. Järva och Enskede-Årsta-Vantör är lite mer drabbade än vissa andra, så de behöver hitta ett visst arbetssätt för att nå ut.

Men majoriteten tar detta på allvar och har jobbat med den här frågan under en längre tid. Man skulle behöva nyansera lite och säga att det är ett jätteviktigt, långsiktigt arbete att motverka desinformation mot vår socialtjänst i stället för att försöka få det till att vi är emot privata och bara gynnar våra egna. Detta är en större fråga än så, Sophia.

Anförande nr 148

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Det låter som att vi är relativt överens. Det som är bra med den här motionen, om jag får säga det själv, är att vi har ganska konkreta att-satser som man faktiskt bara kan jobba efter: att stadsdelsförvaltningarna i samverkan med grundskolorna i området ansvarar för att vårdnadshavare till skolpliktiga barn ska få kunskap om socialtjänstens uppdrag och arbetssätt, att socialtjänsten regelbundet ska närvara på föräldramöten i kommunala skolor, att stadsdelsförvaltning i samråd med kommunala skolor i stadsdelen kan bestämma att socialtjänsten ska närvara på föräldramöten, att man också ska kunna erbjuda närvaro på föräldramöten i fristående förskolor och fristående skolor. Och sist men inte minst: att förskolesociala team utreds och testas som en pilot – det skulle kunna vara i Skärholmen. Vad tycker du om dessa förslag?

Anförande nr 149

H a s s a n J a m a (V): Jättebra förslag! Jag tror säkert att vi kan jobba med en hel del av de här frågorna, om det inte görs redan i dag. Sedan tycker jag fortfarande att det handlar om lite olika lokala förutsättningar. Du nämner Skärholmen, som säkert också har ett behov av detta, och jag nämnde två andra stadsdelar. Det behöver alltså formos på ett lokalt sätt. Men jag skulle inte vara emot något av dessa förslag, och vi jobbar med detta.

Anförande nr 150

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Ja, Hassan, jag tror också att vi är överens om det mesta när det gäller vad vi vill åstadkomma. Jag tycker att den största poängen med den här motionen, om man inte vill ge sig in på de enskilda punkterna, är att den pekar ut avsaknaden av likvärdig systematik i alla stadsdelar. Att man sedan måste göra lokala anpassningar finns det en massa skäl till. Vi är generellt överens om att vi också ger lite olika resursmängd till stadsdelarna beroende på social kontext och allt möjligt. Det tror jag är ganska okontroversiellt.

Men det som saknas är just systematik – att snabbt ha metoder som fungerar för fler av dem. Det handlar om att vi får återkoppling om att det är ganska täta skott mellan

Yttranden 2025-01-27

stadsdelar och att man ibland övertolkar möjligheterna och begränsningarna. Och detta är egentligen min fråga: När vi vet att det finns en sådan brist, varför tar ni inte tag i systematiken? Det är bra med ett lokalt exempel som det du gav, men det tycker jag snarare är symtom. Du pekar ut en stadsdel.

Anförande nr 151

H a s s a n J a m a (V): Som sagt, Claes, jag höll faktiskt med dig. Det du pratar om är en handlingsplan som vi skulle ha för att sedan anpassa den efter stadsdelen. Jag vet inte om vi i dag har det eller inte – någon annan kanske kan svara – men det låter faktiskt bra. Det du säger är bättre. Det är lite svårare att som Sophia lägga in att-satser i motioner. En handlingsplan låter lite bättre, och sedan får man utforma den lokalt. Jag är helt med på ditt förslag. Det är inget problem – jag skulle kunna säga ja. Jag kan kolla om vi har en handlingsplan i pipeline eller inte. Detta är ett otroligt viktigt arbete; vi behöver motverka detta för att stärka vår socialtjänst.

Anförande nr 152

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Man har nämnt socialtjänstens viktiga roll. Att skydda och stödja individer och arbeta med att bygga tillit till socialtjänsten är högprioriterat. För att möta de utmaningar som desinformationskampanjen mot socialtjänsten skapar har medel avsatts i stadens budget för att motverka dessa skadliga narrativ. Socialförvaltningen arbetar också för att stärka stadsdelsnämndernas kapacitet att hantera desinformation och bemöta felaktiga påståenden med fakta och källkritik.

Vi vill dock betona att socialtjänstens befintliga arbete redan är på god väg att uppnå många av de mål som motionärerna sätter upp, genom en kontinuerlig utveckling och samverkan med skolor och förskolor och genom att bygga vidare på det vi redan är bra på. Genom tydliga informationsinsatser och samverkan mellan stadsdelsförvaltningar och skolor är vi väl positionerade att bemöta den desinformationskampanj som bedrivs.

Anförande nr 153

P e t r a G a r d o s E k (M): Fru ordförande! Jag tänkte bara höra med dig, Rashid Mohammed, om du håller med din kollega Hassan Jama, som säger att vårt främsta ansvar är de kommunala skolorna och de kommunala förskolorna. Är inte vårt gemensamma ansvar våra barn, oavsett om de går i en kommunal skola eller förskola eller vad det än må vara?

Anförande nr 154

R a s h i d M o h a m m e d (V): Det är en bra fråga. Det är klart att vi tänker på våra barn – alla barn är våra barn. Och det är klart att man ska ha olika sätt att samarbeta med privata och kommunala skolor. Detta har vi, som jag har sagt tidigare, startat i Järva. Det handlar alltid om att starta pilotprojekt som man kan sprida till hela staden, och det är detta som socialnämnden och socialförvaltningen arbetar för: att sprida

Yttranden 2025-01-27

kompetens och kunskap om hur man skulle kunna jobba när det gäller skolor och förskolor som är fristående.

Anförande nr 155

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag tycker naturligtvis att den här motionen väcker en jätteviktig fråga, och det tror jag att vi alla är överens om här i rådssalen. Men det bekymrar mig oerhört när ni gör skillnad på barnen i Stockholm –att det inte är självklart att en sådan här reform också skulle omfatta fristående förskolor eller skolor.

Vi har skolsociala team i våra grundskolor. Jag tycker att det är ett väldigt bra initiativ att titta på att göra motsvarande på förskolorna. Alla vet att mycket av problematiken börjar redan på förskolan, och för att få till stånd det stora förtroende som jag tror att man behöver ha för att känna sig trygg med socialtjänsten måste insatserna börja väldigt tidigt – på förskolan.

Detta är alltså en utmärkt motion, tycker jag, som vi i Liberalerna står bakom. Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Liberalerna, Centerpartiet och Moderaterna.

Anförande nr 156

R a s h i d M o h a m m e d (V): När det gäller fristående förskolor och skolor arbetar de tillsammans med socialtjänsten, och anmälningsplikten gäller även friskolor och fristående förskolor. Där har vi kommit in, i Järva till exempel, när det gäller att samarbeta. Det är friskolorna som kontaktar socialtjänsten och vill ha stöd. Där har man också börjat titta på hur man skulle kunna hjälpa barn som har svårigheter och hur man skulle kunna samarbeta med deras föräldrar. Detta är ett arbete som pågår.

Yttranden 2025-01-27

§ 21 Motion om att upptäcka och åtgärda otrygghet på utsatta platser

Anförande nr 157

A n n i k a E l m l u n d (M): Fru ordförande! Som kvinna upplever jag Stockholm som en otrygg stad – inte överallt, men på en del platser. När jag går hit från Centralen via Vasagatan behöver jag passera under Centralbron. Det är en mörk plats som är dåligt upplyst. Av den anledningen är det få som går där. Man vet helt enkelt inte vem eller vad man ska stöta på.

Ett annat exempel är när jag besöker en leverantör som har adressen Regeringsgatan 77, samma hus som länsstyrelsen. Det snabbaste sättet för mig att ta mig dit är via trapporna från Kungsgatan. Den platsen används inte bara som sovplats utan också som offentlig toalett. Om inte dagligen så i alla fall varannan dag får stadens städpatrull rycka ut här. Jag beundrar faktiskt dem; det är ett jobb jag inte önskar någon. Ofta undrar jag vad detta kostar staden.

Det finns en massa sådana här platser: tunneln som leder från David Bagares gata till Sveavägen, som inte upplevs som helt fräsch, och trappan som leder till Regeringsgatan från Snickarbacken, där man inte heller vill gå när mörkret har infallit. För att citera en tidigare partiledare på vänsterkanten: Jag tänker på alla ensamma kvinnor.

Det skulle vara lätt att med enkla medel få bukt med detta: en växtvägg, belysning, musik som sätter igång som när någon passerar. Säkert skulle näringslivet och fastighetsägarna vara beredda att haka på och samarbeta med staden i ett sådant projekt.

Det är nu dags för Stockholms stad att identifiera de här otrygga platserna och ta fram en plan för hur vi gör dem säkrare för dem som passerar både på dagen och på kvällen. Jag föreslår kommunfullmäktige att bifalla min motion.

Anförande nr 158

M a g n u s R u n s t e n (MP): Detta är också en intressant motion. Jag tycker att det du, Annika Elmlund, beskriver är lätt att hålla med om: att det finns otrygga platser och att vi borde jobba systematiskt med att kartlägga detta, inventera vad vi kan göra och så vidare. Men jag tycker att detta trots allt är en väldigt väsentlig del av stadens trygghetsarbete här och nu. Det är så vi jobbar, tycker jag. Vi jobbar med platsinventeringar och trygghetsvandringar lokalt i olika områden och gör de här insatserna. Jag tycker alltså inte att detta är fel i sak, man jag skulle vilja påstå att det arbete som du beskriver är det som bedrivs just nu.

Anförande nr 159

A n n i k a E l m l u n d (M): Då får ni nog snabba på lite, för polisens trygghetsmätning från 2024 visar att mer än var tredje person undviker ganska många platser i Stockholm på grund av att man känner sig otrygg. Stockholm tillhör

Yttranden 2025-01-27

stockholmarna och inte dem som vandaliserar, skapar otrygghet eller använder stadens offentliga rum som toalett.

Anförande nr 160

U l r i k a L o r e n t z i (S): Fru ordförande! Tack, Annika Elmlund, för en motion på ytterligare ett väldigt viktigt område! Det finns otrygga platser i Stockholm – det är verkligen ett problem. Detta är något som vi, precis som Magnus nämnde, jobbar med och behöver fortsätta arbeta med.

Lite handlar detta om en verklighetsbild. Det låter lite på dig som att staden inte gör något, och du upplever att det inte gjorts något där du bor. På många andra platser har man gjort trygghetsvandringar, installerat ljus där det behövs och målat väggar för att göra saker trevligare. Detta sker runt om i vår stad, och det behöver man fortsätta med. Identifiering av otrygga platser är oerhört viktigt.

Polisens trygghetsmätning, som du hänvisade till, visade faktiskt glädjande nog att tryggheten ökar i alla stadsdelar i Stockholm utom en och att förtroendet för stadens insatser ökar. Men vi ska inte vara nöjda för det. Det är klart att vi måste göra ännu mer. Men när det gäller de förslag som finns i motionen handlar det om arbete som verkligen redan pågår.

När det gäller åtgärder som vi gör kan man nämna trygghetsinvesteringarna. Flera stadsdelar har god koll på vilka otrygga miljöer som finns, och det görs insatser för att öka tryggheten. Vi har också finansierat detta. Platssamverkan är en viktig del som du nämnde i motionen – att civilsamhälle och lokala näringsidkare ska involveras. Det sker just genom platssamverkan, där man tillsammans försöker trygga och förbättra ett område. Det sker trygghetsvandringar. Vi har trygghetsdialoger i stadsdelarna. Allt detta pågår, och det är ett jätteviktigt arbete. Det är inte någon lätt quickfix, men arbetet med det behöver fortsätta. Vi stöttar också polisens möjlighet att sätta upp trygghetskameror, och det finns ett samarbete med polisen med operativa lägesbilder veckovis.

Men vi har samtidigt en stor otrygghet som vi jobbar mot. Det är klart att det här inte har lösts på en gång, men det är jättemycket som görs. Vi satsar också på förebyggande arbete för att minska sociala problem, och det har lett till att vi har färre öppna drogscener i dag, till exempel – fem färre hittills under den här mandatperioden.

Jag tycker även när det gäller den här frågan att det är bra att vi pratar om detta och att vi betonar att det är viktiga saker som pågår och att mer behöver göras. Men jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag att anse denna motion besvarad, för det finns väldigt mycket intressant som faktiskt görs, som beskrivs i underlaget.

Anförande nr 161

A n n i k a E l m l u n d (M): Det där är inte riktigt sant. Pengar från trygghetsutskottet följs inte upp ordentligt, och ni kan inte vara nöjda med att en tredjedel av stockholmarna ändå känner sig otrygga. När det gäller att ni har satt upp

Yttranden 2025-01-27

kameror har ni gjort det för att den moderatledda regeringen har gett polisen resurser att göra det. Det var inget som hände under de åtta år ni satt vid makten.

Anförande nr 162

U l r i k a L o r e n t z i (S): Jag håller helt med. Vi är absolut inte nöjda med den otrygghet som finns i Stockholm i dag; det behöver göras mycket mer. Bland annat skulle vi behöva ha fler poliser i Stockholm, något som den regering där bland annat Moderaterna sitter skulle kunna bidra med mer pengar till. Det behöver göras mer, men det som beskrivs i motionen görs redan. Det är ett långsiktigt arbete, och vi hoppas verkligen att tryggheten kommer att öka i Stockholm.

Anförande nr 163

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Tack till motionärerna för en jätteviktig motion! Väldigt mycket har redan sagts av mina kollegor före mig, men det som lyfts i motionen är det vi gör. Vi jobbar jättemycket med stark samverkan, både med näringslivet och med det lokala föreningslivet. Vi jobbar också väldigt tätt med polisen i lokal platssamverkan och stärker tryggheten. Det syns också i de mätningar som görs att tryggheten har ökat i Stockholm, trots den oerhört tuffa utmaning vi har. Vi vet att många är oroliga för det som händer när det gäller sprängningar och skjutningar etcetera.

Det vi framför allt gör är också det här med det lokala näringslivet. Även föreningslivet betyder väldigt mycket för många – att skapa trygga och positiva sammanhang, vara ute, förebygga ensamhet, bygga proaktiva sammanhang etcetera. I min stadsdel Hägersten-Älvsjö, till exempel, har vi ett starkt stöd till föreningslivet för att just fånga upp fler unga och vara ute i området med trygga vuxna, men också för att stärka seniorhälsan och föreningslivet för äldre.

Allt detta bygger trygghet, och vi skapar också fler plattformar där man kan mötas så att man kan lära känna varandra. Det är också ett sätt att bygga trygghet, så vi jobbar väldigt aktivt med detta, förutom med allt som nämnts som svar på motionen. Det känns alltså lite grann som att man slår in öppna dörrar.

Men det är en viktig motion, och det är bra att vi styr här i staden. Sedan får man jättegärna även från regeringens håll titta på hur man kan stödja kommunerna för att de ska kunna ta ett ytterligare stort ansvar när det gäller det brottsförebyggande arbetet.

Anförande nr 164

A n n i k a E l m l u n d (M): Det har varit så mycket snack om vad som görs. Jag skulle vilja se en handlingsplan med tidsplan. Vad är det vi ska göra, och hur och när betar vi av det?

Anförande nr 165

M a r i a L j u s l i n (V): Då skulle jag verkligen vilja att du ser vad som faktiskt görs. Jag rekommenderar dig att gå in och titta på alla stadsdelar och även på de svar

Yttranden 2025-01-27

ni har fått på motionen, där samtliga remissinstanser beskriver exakt vad som görs. Det finns både tidsplaner och handlingsplaner, och samverkan är god. Titta på det i stället, så kan ni känna er trygga med det arbete som görs.

Yttranden 2025-01-27

§ 22 Motion om utveckling av Kungsträdgården

Anförande nr 166

Borgarrådet *W e d i n* (M): Ordförande! Kungsträdgården är en av Stockholms vackraste och mest besökta parker, men den uppfyller inte sin fulla potential. Den används alldeles för lite. Vi måste stärka Kungsträdgården som trädgård, med fler träd, blommor och buskar, och säkerställa fler aktiviteter – att vi använder ytan på ett mycket bättre sätt. Och vi måste givetvis också släppa fram uteserveringar; det är det stockholmarna faktiskt vill ha.

Många stockholmare har en relation till Kungsträdgården. Det kan handla om körsbärsblomningen under våren eller skridskoåkningen vid jul – inte för mig personligen; jag skulle förmodligen ramla och slå mig. Många har också minnen från sportevenemang, när vi jublar över att vi har vunnit någon form av evenemang, tävling eller liknande.

För att Kungsträdgården ska stärkas som central och välbesökt samlingsplats i Stockholm måste vi ta ett helhetsgrepp om den här parken, mer än vi gjort i dag. I dag är det ett uppdelat torg – det borde vara en mer sammanhållen trädgård, som ger just den känslan. Vi borde öppna Kungsträdgården upp mot Hamngatan, rusta upp de asfalterade ytorna och ta inspiration från tidigare gestaltningar av Kungsträdgården så att den kan återfå mer av den historiska trädgårdskänsla den en gång hade. Grönare verkar ju vara något blocköverskridande som vi alla i den här församlingen gillar. Låt oss slå fast just det!

För att olika arrangemang ska kunna släppas fram mer tycker vi att man skulle kunna kolla mer på hur man gör i andra städer när det gäller just detta. Vi borde kunna ha fler miniaktiviteter för att se till att ytan används mer, få till stånd ett mer gestaltningsmässigt enhetligt intryck och givetvis blanda in de ansvariga nämnderna i detta så att ingen känner sig utanför. Har vi den politiska viljan är detta fullt möjligt.

Utformningen måste säkerställas i dialog med stockholmarna och med fastighetsägare. Flera har mejlat mig och är entusiastiska över hur kul det skulle vara om man gjorde ett nytt häv kring den här platsen. Även företagare i området tycker att det skulle vara en stark signal från staden att visa att detta är en prioriterad plats, samtidigt som man kanske är oroad över miljözonen, som ligger i närheten. Många företagare är bekymrade över den, så det vore, tycker jag, en signal från styret att visa att vi nog tror att man skulle kunna samla upp mer ambition och potential här.

Så se möjligheten i detta, inte bara hindren! Det här kan bli en trivsamt och mycket vackrare stadspark, som fyller fler viktiga funktioner och roller för en växande och förändrad stad. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 167

Borgarrådet *S t r ö m g r e n* (MP): Ordförande! Kungsträdgården är verkligen en grön oas mitt i city. Den besöks av väldigt många, både stockholmare och turister. Kungsträdgården har också flera årsringar. Ursprungligen var det en slottspark till

Yttranden 2025-01-27

slottet Makalös. Sedan finns Molins fontän från Stockholmsutställningen 1866. Man har scenen, där, som Dennis Wedin nämnde, stora sportevenemang har firats. Jag har själv förmånen att få stå där på vintrarna när vi tänder julbelysningen. Det är alltså många som besöker den här platsen, och det är en plats som används till väldigt mycket.

Det har diskuterats ganska länge att rusta upp Kungsträdgården. Det har också skett i olika omgångar genom åren. Detta är en fråga som berör många förvaltningar, och det är ett arbete som har påbörjats. Men det här är också en känslig plats på så sätt att den både ska vara en grön plats och en plats som tål ett hårt slitage eftersom de stora mängder människor som befinner sig där i samband med evenemang sliter på de grönytor som finns. Skulle man göra fler grönytor som belastas av människor skulle detta också slita väldigt mycket.

Vi känner alla till almupproret 1971. Då fanns det planer på att ta bort almarna, och det fanns också planer från Stockholms dåvarande trädgårdsmästare Holger Blom på att lägga plastgräs i Kungsträdgården. Jag vet inte om detta är något som någon skulle vilja i dag, men Kungsträdgårdens stora och olika behov har diskuterats under många år.

Trafikkontoret och kulturförvaltningen har nyligen återupptagit ett samverkansarbete. Där diskuterar man i en arbetsgrupp behoven och kostnaderna för det man vill göra. Det har också redan inletts en hel del åtgärder. Just nu ser man över de träd som finns och kompletterar nu under den här säsongen med fler träd. Man beskär träd av säkerhetsskäl, och man kronstabiliserar de almar som står i Kungsträdgården för att få dem att stå ännu längre trots almsjuka som finns runt om i staden.

Det pågår ett arbete, helt enkelt, men man behöver hela tiden hitta en balans mellan det hårda slitaget och den efterfrågade grönskan. Jag tror att Kungsträdgården kommer att vara en plats som vi många gånger nu och framgent kommer att behöva se över och underhålla. Men jag är glad över att det arbetet är påbörjat, och det sker mellan flera olika berörda förvaltningar.

Anförande nr 168

K r i s t i n a L u t z (M): Fru ordförande och Lars! Jag tror faktiskt att detta är första gången jag begär replik på dig – det här blir kul! Som sagt, Kungsträdgården engagerar väldigt mycket. Vi får många mejl. Jag har suttit i stadsbyggnadsnämnden och kulturnämnden i lite drygt tio år nu, och frågan har legat på båda nämnderna. Som du säger är det många förvaltningar och fastighetsägare som är med i detta.

Men det är något som jag lite grann saknar, som jag skulle vilja fråga dig om, för du och jag har aldrig diskuterat detta. Vi har alla olika visioner. Jag har min vision om Kungsträdgården, för jag kommer från landet. När jag flyttade till Stockholm var Kungsträdgården det här mytomspunna, häftiga stället. Sedan har det hänt en massa saker, men det har varit lite grann som ett pussel – man har lappat och lagat och hållit på lite i kanterna. Jag har min vision för Kungsträdgården, och jag är lite nyfiken. Vad är din vision, Lars?

Yttranden 2025-01-27

Det andra är att jag absolut förstår att det kommer att ta tid, men jag börjar bli lite rastlös. Så jag undrar vad du har för tidsperspektiv när det gäller det här arbetet mellan trafikkontoret och kulturförvaltningen.

Anförande nr 169

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande! Jag håller med om att Kungsträdgården har lappats och lagats, som du säger – det finns olika delar av Kungsträdgården. Jag tror att det kanske delvis måste fortsätta att vara så. Du har en karaktär runt Tehuset vid Karl XII, och så har du Molins fontän och så Karl XIII med skridskobanan, scenen och så vidare. Det kommer nog alltså att vara en plats som är en helhet men också består av delar.

Eventuell ny bebyggelse och större omgestaltning av Kungsträdgården är något för flera förvaltningar, förutom min. Men jag kan svara för det som trafikkontoret jobbar med. Det handlar mycket om att se hur vi kan utveckla scenens funktion, utveckla de träd som finns och se till att de mår bra och också möjliggöra att så mycket som möjligt händer i Kungsträdgården så att man både tillgängliggör scenen och synkar stadens arbete mellan trafikkontoret och kulturförvaltningen. Kungsträdgården ska präglas av mycket aktiviteter och välmående träd. Ska man gestalta om hela Kungsträdgården blir det ett arbete som fler förvaltningar än bara kulturförvaltningen och trafikkontoret är med i.

Anförande nr 170

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Vad kul att Moderaterna engagerar sig i platsen där Vänsterpartiet har sitt förstamajfirande, där Sveriges största förstamajtåg landar varje vår! Men allvarligt: Detta är en viktig plats för Stockholm. Från att ha varit en stängd kunglig trädgård som allmänheten inte har haft tillgång till är det nu en plats för alla stockholmare – oavsett politisk färg, såklart.

Det är viktigt att denna plats utvecklas. Trafikborgarrådet har redan varit inne på det arbete som pågår, så jag upprepar inte detta. Men det finns en detaljplan som säger att det är viktigt att platsens parkkaraktär bevaras och värnas. Det vill vi självklart göra.

Något som Dennis Wedin inte tog upp i sitt anförande var det lite tramsiga förslaget om restaurangbyggnaden på Sju Sekel 1. Du vet ju själv, Dennis, att det är väldigt svårt att riva denna byggnad eftersom det handlar om befintlig tomträtt. Det gjorde ni inte heller när ni styrde den här staden, så vi kanske kan skipa den diskussionen.

Med detta sagt – bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 171

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Jag tycker ändå att det verkar finnas ett blocköverskridande engagemang för Kungsträdgården och för att vi kan bättre än så här – bra, i så fall! Jag vill ändå skicka med en viss skepticism när det gäller det arbete som man har dragit igång nu. Det finns sådant som är bra, men det är inte det

Yttranden 2025-01-27

helhetsgrepp som vi från Moderaterna efterfrågar. Vi kan se över mycket mer än det som har signalerats från styret.

Något som trafikborgarrådet nämnde som jag tyckte lät intressant är att man resonerar kring scenen och att använda den på ett bättre sätt – det är bra. Det vore intressant om detta även skulle inkludera att kanske flytta scenen på något vis, vilket skulle kunna innebära att hela Kungsträdgården blev mer sammanhållen. Om det är ett besked att detta är uppe på bordet får man gärna klargöra det, för det skulle vara intressant. Vi borde ha upp allt på ytan när det gäller hur vi ser till att den här platsen används bättre. Scenen är ett exempel på något som ändå oftast står tomt, och det är tråkigt när det rör sig om en så central plats.

En annan del som vi har varit inne på är att vi i stadsbyggnadsprocesser skulle kunna vara mer alerta när vi har möjligheter. Det hade varit väldigt klokt om staden hade inlett en förhandling med tomträttsinnehavaren till Sju Sekel – det som i folkmun kallades Thank God It's Friday-byggnaden – innan de gick i konkurs. När man skulle byta hyresgäst fanns en möjlighet att prata med den aktören, hitta olika lösningar och utnyttja möjligheten att fråga stockholmarna om vad de vill ha på platsen. När medierna gjorde det utifrån den här motionen var det många inspel som kom in. Så fort man gör det till en förhandlingsfråga finns det fastighetsägare i området som ser möjligheter. Om den här platsen blir mer attraktiv kommer ännu fler stockholmare och besökare dit, och fastighetsägarna inser att detta skulle stärka även deras verksamhet.

Vi borde mer aktivt initiera processer och dialoger för att säkerställa att vi lyfter på stenar som vi annars inte lyfter på i den dagliga nämndhanteringen. Här hade vi möjligheten, och nu är det svårare att agera kring just den fastigheten. Men för att Kungsträdgården åter ska bli en mer välbesökt samlingsplats kan vi ta det här helhetsgreppet.

Jag tror också att en sak som hade varit rimlig är att se över hur driften fungerar och ta fram förslag på åtgärder samt på organisation av evenemangsverksamheten med avsikt att säkerställa Kungsträdgårdens roll som betydelsefull mötesplats för alla åldrar, året runt. Vi märker nämligen att många stockholmare inte riktigt känner sig välkomna till den här platsen, om det inte handlar om att fira ett sportevenemang, åka på isrinken eller, för den delen, ta bilder med träden.

Yttranden 2025-01-27

§ 23 Motion om att utreda behovet av en ny sporthall i Mälarhöjden

Anförande nr 172

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Fullmäktige! Detta är en viktig fråga i mitt närområde. Den absolut största utmaningen för idrotten och när det gäller möjligheten till rörelse och motion för stockholmarna är bristen på idrottsanläggningar. Vi har barn som står i kö för att börja med sin favoritsport, men våra föreningar har inte möjlighet att ta emot fler medlemmar på grund av bristen på tider. Därför missar man ett av våra huvudmål: att få till fler tider och platser för idrott och rörelse. Stockholm växer, och behovet av idrottshallar är stort. Det byggs nya områden med skolor, och det bör även planeras in möjlighet till idrott i deras närområde.

Före valet lovade majoriteten att ösa pengar över idrotten i Stockholm. Nu har 1,3 miljarder försvunnit – något som de idrotter som samarbetar kring anläggningsfrågan i Stockholm ifrågasätter starkt. Det handlar om nio idrottsförbund som representerar cirka 80 procent av idrottsaktiviteterna i Stockholms stad. Vi moderater håller med. Vart har satsningarna tagit vägen? De som är besvikna är Stockholms Fotbollförbund, Stockholms Ishockeyförbund, Stockholm Innebandy, Stockholms Basketbollförbund, Stockholms Konståkningsförbund, Stockholms Simförbund, friidrottsförbundet, handbollsförbundet och gymnastikförbundet.

Jag vill avsluta med ett förtydligande. Enligt motionens att-sats ska berörda nämnder utreda behovet i området runt Mälarhöjden eller dess närhet. Det kan innebära till exempel Örnbergs industriområde, det nya området Mälaräng eller andra platser i närheten.

Bifall till motionen!

Anförande nr 173

M a r i a L j u s l i n (V): Ordförande! Tack, Anette, för motionen! Du har redan korrigerat vad att-satsen innebär, för det är problematiskt med just Mälarhöjden. Där finns redan väldigt mycket, och det byggs redan en idrottshall där. Precis som stadsdelen också har svarat behöver detta område också ha kvar mycket parkmark och grönområden som inte är bebyggda, och därför är det så viktigt att värna själva Mälarhöjdsområdet, även med omnejd.

Det är dock jätteviktigt med idrott, och jag tänker att du kommer att få bra svar här när det gäller vad som egentligen görs och varför det inte saknas medel. Man försöker satsa på detta.

Anförande nr 174

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Jag vill bara säga att jag inte har korrigerat något. Den här att-satsen stod i motionen, så jag har inte förtydligat eller korrigerat något. Detta stod med från början.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 175

M a r t i n H a n s s o n (MP): Tack så mycket, Anette, för en angelägen motion, såklart! Du var inne på investeringsbudgeten för idrottsanläggningar och de nio förbunden. Du säger att ni håller med de nio förbunden – vi har såklart också träffat dem. Jag skulle nog säga att ni inte gör det budgetmässigt. Ni har lagt fram en lägre investeringsbudget på idrottsområdet än vad vi i majoriteten gjorde. Faktum är att det enda parti här inne som har lagt fram en större budget är Centerpartiet. Men ni i Moderaterna har inte backat upp detta med några pengar. Jag vill ändå förtydliga detta.

Anförande nr 176

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Jag är väldigt nyfiken på att höra vad det ska bli av investeringarna och satsningarna och vad tidsplanen för detta är. Det ser jag fram emot.

Anförande nr 177

H a n n a W i s t r a n d (L): Varje anläggning behövs i vår anläggningsfattiga stad, särskilt i söderort. Man måste dock noga analysera var de ska ligga, så att så många som möjligt får en idrottshall så nära som möjligt. I övrigt yrkar jag bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 178

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Jag vill inleda med att uppmärksamma salen på att Stockholm har blivit utsett till Sveriges främsta idrottsstad. I motiveringen nämns stadens satsningar på barn och unga och våra insatser i socioekonomiskt utsatta områden. Jag hoppas att alla här inne känner sig stolta över vilket arbete staden och föreningslivet i Stockholm gör för att möjliggöra idrott för fler unga.

Vi är stolta, men vi är inte helt nöjda. Precis som motionären skriver råder det hallbrist i Stockholm, och det är en av idrottens största utmaningar. Bristen på anläggningar leder precis som Anette beskrev till att föreningar tvingas tacka nej till nya medlemmar och att barn och unga på många ställen i Stockholm får köa väldigt länge innan de erbjuds plats i sin lokala idrottsförening.

Bakgrunden till den här bristen på hallar är att idrotten inte har prioriterats tillräckligt i stadsbyggnadsprocesserna. För lite pengar har gått till idrotten, och när idrottsytor byggts bort har man tummat på ersättningsprincipen i Stockholm. Lyckligtvis har den här utvecklingen vänt. I dag är idrotten en del av stadsbyggnadspolitiken, och investeringstakten är hög. Bara i söderort planeras det för en mängd nya idrottsprojekt.

Jag ska ta några exempel. I höstas invigdes den nya ishallen på Mälarhöjdens IP, den första på över tio år, anpassad till hockey, konståkning och parasport. På Sättra IP finns sedan tidigare en friidrottshall och en fullstor idrottshall. Inom en snar framtid kommer det också att finnas två helt nya ishallar på den här platsen. För några veckor sedan invigde finansborgarrådet Tellusborgshallarna, tre fullstora hallar i Midsommarkransen som beräknas tillföra 15 000 idrottstimmar per år till skola och

Yttranden 2025-01-27

föreningsliv. Utöver de här projekten fortsätter arbetet med en ersättning för Västertorps sim- och idrottshall och renoveringen av Brännkyrkahallen.

Det här är bara några projekt som är på gång i söderort. Då har jag inte ens nämnt vårt arbete med skolidrottshallarna; vi har tagit historiska kliv framåt för att nu tillgängliggöra dem för föreningslivet. Staden kommer att arbeta vidare med behovsanalysen, som antogs 2022 och som är ett viktigt verktyg för att bygga bort hallbristen. Sammantaget kommer alla de här planerade idrottsprojekten att tillgodose de behov som finns i söderort. Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 179

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Det är jättebra att vi får priser, Maria-Elsa Salvo, och jag förstår att du väljer att visa upp detta. Det är klart att vi ska vara glada över det som vi gjorde under vår mandatperiod och också delvis över det som ni fortsatt genomför.

Men vi kan inte bortse från att det har minskat med 1,3 miljarder i investeringsramen och att de nio idrottsförbunden är ganska upprörda. De känner att dialogen och möjligheten att få vara med och prioritera har minskat och att Socialdemokraternas ideologiska prioriteringar får stå före idrottsförbundens önskemål och prioriteringar.

Vi har inte ställt oss bakom den här motionen, för vi anser att det här inte är det som idrottsrörelsen behöver och prioriterar utan att det finns andra platser som skulle kunna behöva de här investeringarna bättre.

Jag tycker att det är kul att du väljer att lyfta fram Tellusborgshallarna, som faktiskt är ett privat initiativ som vi fick till under förra mandatperioden. Det är glädjande att ni uppskattar att det kommer mer idrottsyta till våra barn och unga.

Ordförande! Jag skulle vilja yrka bifall till den gemensamma reservationen från Centerpartiet och Liberalerna.

Anförande nr 180

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Jag uppfattade inte riktigt någon fråga från Centerpartiets Jonas Naddebo. Men jag kan förtydliga – vilket jag också gjort tidigare när jag stått här i talarstolen – att vi sköt till 1 miljard extra i idrottsinvesteringar när vi tog över makten här i Stadshuset. Det är tack vare den miljarden som vi har kunnat sätta igång så pass många nya projekt som vi gjort i den här staden. Jag nämnde några av dem i mitt anförande – visserligen endast projekt i söderort, men det finns många fler också. Man kan förlänga listan över vilka nya projekt som har tillkommit. Vi har bland annat Akallahallen, nya Husbybadet och nya Husbyhallen, som vi ska jobba med inom ramen för Fokus Järva, så det händer otroligt mycket. Därför är jag väldigt glad, men kanske inte superförvånad, över att vi får den här fina utmärkelsen som Sveriges bästa idrottsstad.

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 181

A n e t t e H e l l s t r ö m (M): Det var jätteintressant att höra vad som är på gång, Maria-Elsa Salvo. Men det finns fortfarande en hel del oklarheter, tycker jag. Först och främst vill jag fråga om Västertorp. Det projektet har skjutits upp hur länge som helst. När kommer det att hända någonting där?

Sedan undrar jag om Mälaräng. Det är ett jättestort område som ska bebyggas med bostäder och skola men ingen idrottshall. Hur tänker ni där?

Anförande nr 182

M a r i a - E l s a S a l v o (S): När det gäller Västertorps sim- och idrottshall är det fråga om en anläggning som ska ersättas med en ny. Planen är att den ska inrymma två fullstora hallar i stället för dagens hallar: en fullstor hall och en mindre hall. Exakt hur tidsplanen ser ut för det projektet just nu har jag inte i huvudet. Men det är ingen som ligger på latsidan vare sig på fastighetskontoret eller i idrottsförvaltningen. Vi jobbar på med de projekt som ligger i plan. Vi har inte gjort någonting för att det inte ska rulla på så fort som det bara går.

När det gäller försörjningen, planeringen och prioriteringar av hallar över hela staden har vi en behovsanalys som man har tagit fram tillsammans med specialidrottsförbunden, Anette Hellström. De specialidrottsförbund som du nämner har varit med i arbetet med framtagandet av anläggningsstrategin, där vi har en behovsanalys som täcker hela stadens olika stadsdelar. Det är den prioriteringen och den behovsanalysen som man jobbar efter.

Yttranden 2025-01-27

§ 24 Motion om att se över och omprioritera stadens kostnader avseende medieköp och kommunikationskonsulter

Anförande nr 183

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! När man skriver budget uppmärksammar man naturligtvis ekonomin mer än någonsin. Vi var väl alla bekymrade när vi skrev budgeten för 2023, när den nuvarande majoriteten hade tagit över makten. Vi försökte liksom alla rotlar leta reda på pengar, och vi försökte dammsuga staden för att se hur vi kan säkerställa att skolan får så mycket pengar som den behöver för att bedriva undervisning av den kvalitet som vi önskar i Stockholm. Då ställde vi fullt rimliga krav på stadens prioriteringar, bland annat att stadsledningskontoret skulle genomföra en fördjupad kartläggning av stadens kostnader avseende kommunikationskonsulter och medieköp och dessutom se över riktlinjerna för mutor och representation. Inte minst föreslog vi att de pengar som vi kunde få tillbaka på det här sättet skulle gå till utbildningsförvaltningen.

Men det här var ett tag sedan, och däremellan höjde ni skatten; då behöver man ju inte se över sina kostnader på samma sätt, för då har man pengar till mycket mer. Det känns som att det här inte blev så aktuellt för er, utan ni anser att motionen är besvarad. Jag säger då att jag tycker att det är rimligt att ändå yrka bifall till den.

Anförande nr 184

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag tackar så mycket för motionen. Att man vill dra ned på kommunikationskostnaderna är en återkommande fråga, som ständigt kommer från något oppositionsparti oavsett vilka som styr den här staden. Det är väl inte så jättekostigt, eftersom staden kommunicerar det som styret vill med staden.

Det som är oerhört positivt i den här motionen – det vill jag verkligen lyfta fram – är att Liberalerna delar uppfattningen att man ska räkna upp de statliga stöden, både de generella och de specifika statsstöden. Det är oerhört skönt att ha det på papper från Liberalernas sida. Det är ju därför vi måste justera skatten – för att vi inte får uppräknade statsstöd. Då måste vi i större utsträckning ta de kostnaderna själva.

Med det sagt är det inte så att man inte behöver se över verksamheter eller titta igenom att varenda skattekrona går till nödvändigheter. Men man måste också kunna göra fler saker samtidigt. Man måste kunna kommunicera väldigt mycket om vad som händer i staden. Skolan är en viktig del. Jag har själv en dotter som ska söka till gymnasiet, och man blir lite förvånad över hur mycket reklam man kan få från de privata alternativen jämfört med de kommunala gymnasieskolorna. Jag kan nog dela uppfattningen att vi i större utsträckning behöver göra utskick och kommunicera om alla våra fantastiska kommunala gymnasieskolor, men med det sagt ska vi inte dra ned på kommunikationen på andra områden.

Det är svårt att kommunicera. Oavsett om man själv tycker att man kommunicerar mycket eller lite kommer alltid någon mottagare att uppfatta det på ett annat sätt eller

Yttranden 2025-01-27

inte uppfatta det alls för att man varit i fel forum. Det här är en knivig fråga. Jag har inga problem med att vi ska ha kommunikation. Att man tar in konsulter ibland har jag inte heller något problem med. Det jag har problem med är när man över tid använder samma personer som konsulter med en regelbundenhet som motsvarar heltid. Då bör man i stället anställa dem själv.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 185

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det är bra att vi är överens, Karin Wanngård. Det händer inte alltid, men ganska ofta. Jag tycker som du: Visst ska vi ha kommunikation. Och visst kan man verkligen bli förundrad över hur mycket reklam man får när man ska börja gymnasiet. Det är helt orimligt. Men vi ansvarar för den kommunala verksamheten.

Jag tycker ändå att det finns anledning att se över kommunikationskostnaderna. Vi känner exempelvis till den kritik som riktades till trafikkontoret. Det finns anledning att se över vissa delar av det här. Detta handlar om en process där vi dammsög efter pengar för att inte skolan skulle bli lidande av den svåra ekonomiska situation som vi hade i Stockholm. Det handlar i mycket om det.

Med det sagt tror jag att vi är överens om att man alltid måste se över sina konsultkostnader. Det tror jag att det är viktigt att vi gör oavsett vem som sitter i majoritet.

Anförande nr 186

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag har inte så mycket att tillägga. Man ska alltid säkerställa att skattemedel går till rätt saker och inte förslösas. De ska naturligtvis användas på rätt sätt. Då gäller det för oss att alltid se över våra policyer och riktlinjer. Det står också i en del remissvar från förvaltningen att det inte finns någon oro för att se över policyer och riktlinjer; det kan man visst göra. Man måste samtidigt göra sina prioriteringar. Jag tycker nog i mångt och mycket att kommunikationen i vissa delar kan bli bättre, men i andra delar kommunicerar vi kanske för mycket.

Yttranden 2025-01-27

§ 25 Motion om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre

Anförande nr 187

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag vill framför allt yrka bifall till motionen. Jag vill också kort säga att det handlar om att vi väcker frågan om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre. År 2040 kommer vi att ha dubbelt så många 80-åringar som vi har i dag i Stockholm. Det betyder att vi kommer att ha ett oerhört stort tryck på äldreomsorgen.

Det finns naturligtvis olika boendeformer. Vi tycker att det borde finnas möjlighet till valfrihet mellan dem. Vi tror att vi måste ha en mångfald där vi också kan ha biståndsbedömda seniorboenden, som ni i majoriteten kallar det för. Vi kallar det för trygghetsboenden, men det är ungefär samma sak.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi har ett helt pärlband av idéer om hur vi ska kunna klara äldreomsorgen i Stockholm. Det här är en fråga som vi måste ha som högsta prioritet framöver. Där tror jag att man ska lyfta på varje sten och våga se alla de idéer som skulle kunna göra att vi får fler äldreboenden i Stockholm.

Anförande nr 188

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande och ledamöter! Det är helt riktigt att staden genomgår en demografisk utveckling. Andelen äldre kommer att öka dramatiskt de kommande åren. Kring detta råder det i princip politisk enighet. Vi har samma mål: bra boenden för Stockholms framtida och nutida äldre.

Vad som delar oppositionen från majoriteten och stora delar av remissinstanserna är synen på om det är fler biståndsbedömda eller icke biståndsbedömda mellanboenden som behöver byggas. Vi landar i att det är icke biståndsbedömda boenden som bör vara den prioriterade formen, det vill säga bland annat seniorboenden. Dessa har såklart många olika former, storlekar och lägen, och det är av största vikt att vi kan erbjuda dem i hela staden. Seniorboenden ligger helt i linje med vad som föreslås i den nya socialtjänstlagen, i synnerhet utifrån aspekten att det är fråga om tidiga insatser som inte är biståndsbedömda. Grundtanken är att dessa ska nå individer snabbare och enklare. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 189

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! I huvudsak instämmer jag naturligtvis i vad Robert Mjörnberg säger. Jag tror att vi har precis samma problembild och ser samma möjligheter och samma utmaningar.

Vi har sagt detta om biståndsbedömningar för att det kommer att bli supersvårt att klara av det som ni säger, Robert Mjörnberg: att det ska finnas ett erbjudande till alla över 65 år att få ett seniorboende. Det låter som en drömvärld, men jag tror inte att det kommer att vara möjligt. Jag tror att man måste göra en palett av olika alternativ, och jag tror att biståndsbedömda seniorboenden kommer att behövas. I glappet mellan 65

Yttranden 2025-01-27

och 80 års ålder är behoven otroligt olika. Jag tror att man måste ha flexibla lösningar. Därför har vi väckt denna motion.

Anförande nr 190

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): En sak som är säker är att vi har mycket framför oss.

Jag är ingen expert på den nya socialtjänstlagen, Isabel Smedberg-Palmqvist. Den kan nog dina partikamrater och du mycket bättre i nuläget. Men grundidén i den är att betona det förebyggande arbetet. Redan i dag är det förebyggande arbetet centralt. Det kommer att lyftas ännu mer och bli en grundplatta. Det handlar om att möta äldres behov av anpassade boenden, tillgång till gemensamheter i form av mat och dryck tillsammans med andra och så vidare. Där kommer kommunerna att ha en utökad och ännu mer bärande roll. Tidiga insatser kommer att bli långt mycket mer centrala än i dag, och det är viktigt med sänkta trösklar. Därför håller vi fast vid icke biståndsbedömda mellanboenden.

Yttranden 2025-01-27

§ 26 Motion om återinträde i Connect Sweden

Anförande nr 191

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande och fullmäktige! Jag vill prata om Stockholms relation till världen, närmare bestämt om flyget. Vi är ett litet land i den norra utkanten av världen. Huruvida det är lätt att ta sig hit och lätt att ta sig ut i världen härifrån är en viktig parameter för vilken typ av huvudstad vi ska vara, inte minst för näringslivets förutsättningar. Dystert kan jag dock konstatera att vi blir omflugna. Kastrup har 28 direktflyglinjer utanför Europa, Arlanda drygt 18. Majoriteten av våra går till destinationer i Afrika och Mellanöstern med fokus på turism och migrantresor. Majoriteten av Köpenhamns går till destinationer i Nordamerika och Asien med fokus på affärsresor. Såväl Norge som Danmark ligger högre upp på listan över tillgänglighet. Stockholm och Sverige måste bli mer tillgängliga.

Connect Sweden är en organisation som arbetar med att främja Sveriges flygförbindelser men som styret dessvärre valde att lämna kort efter sitt tillträde 2022. Företrädare för majoriteten sa vid ett tillfälle att de lämnade Connect Sweden för att de inte vill främja Stockholm som flygdestination. Det är mer eller mindre som att säga att vi ska sluta oss från vår omvärld och skärma av oss, våra invånare och vårt näringsliv från vår omgivning. Det är beklagligt.

Vi kristdemokrater vill se något annat. Vi vill öka andelen direktflyg till och från Stockholm. Vi vill knyta samman Stockholm med andra länder. Vi vill flytta andra länder och världen närmare vårt lilla land i den norra utkanten av Europa och vår huvudstad. Ett bra första steg är att återansluta oss till Connect Sweden. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas motion.

Anförande nr 192

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Frågan om flygets utveckling är viktig ur klimatsynpunkt. Det är viktigt att flyget ställer om till både elflyg och bättre klimatsmartare alternativ för flygbränsle. Då är det smartare att satsa på *en* flygplats än att hålla två flygplatser igång. Det blir lite lustigt att ha den här diskussionen i dag, när Kristdemokraterna i regeringsställning kramar om Bromma flygplats, där det näst intill inte flyger någonting alls.

Varför hör då det här ihop? Jo, för att det kostar pengar att hålla en flygplats öppen som ingen använder. Swedavia har varit ganska tydligt; dess vd har varit ute och sagt att Bromma flygplats blöder pengar, vilket naturligtvis påverkar andra flygplatser runt om i landet negativt. Det är fråga om mångmiljonbelopp för att krama sönder en flygplats där det inte flygs några flygplan. Det är resursslöseri. Det gör att man inte kan gå den väg som man borde gå med Arlanda.

Jag tror att Nike Örbrink har en liten övertro på just Connect Sweden. Vi har fått direktfligheter även nu när vi inte längre deltar i Connect Swedens arbete. Man kan ju tycka att saker och ting löser sig själva. Nej, det gör de inte. Det är klart att det är fråga om ett idogt arbete. Men om man tror att vi ska ta andelar från Köpenhamn när SAS

Yttranden 2025-01-27

och andra stora flygbolag är lokaliserade där är det nog en liten övertro. Ni vill dock hellre krama sönder en flygplats där det inte går några flyg över huvud taget. Det sker på bekostnad av dels Stockholms skattebetalare, dels och framför allt Swedavias möjligheter att göra det som ni faktiskt är ute efter. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 193

N i k e Ö r b r i n k (KD): Karin Wanngård! Det här är inte en debatt om Bromma flygplats. Ni kan inte få den här frågan om Stockholms tillgänglighet till sin omvärld att handla om Bromma flygplats. Vi har minskat mer i tillgänglighet än jämförbara regioner i Europa. Det har minskat med 25 procent mellan 2018 och 2023. Sverige ligger på plats 30 av 32 i rankningen. Det kan jämföras med Danmark, som ligger på plats 14, och Norge, som ligger på plats 15. Det är det som den här debatten handlar om, inte Bromma flygplats.

Vad gör du på dagarna för att främja Stockholm som flygdestination? Eller delar du Miljöpartiets åsikt att vi inte ska främja Stockholm som flygdestination?

Jag har fortfarande inte hört ett enda argument för varför ni lämnade Connect Sweden.

Anförande nr 194

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Den här debatten handlar om flyget. Den här debatten handlar mycket väl om att ni drar undan förutsättningarna för Swedavia när det gäller att ställa om flygets möjlighet till både elflyg och bättre flygbränsle. Om man som Kristdemokraterna i den här flygdebatten inte ser att det slösas bort miljontals kronor på en flygplats där det knappt flyger några flyg och inte kopplar ihop det med vad som händer på Arlanda eller de övriga flygplatserna runt om i Sverige är man så tunnelseende att man kanske inte riktigt har greppat politikens storlek. Det gäller att hålla flera bollar i luften samtidigt. Självklart handlar det om att Swedavias ekonomiska muskler i dagsläget inte räcker till.

Anförande nr 195

J e n s H o l m (V): Fru ordförande! Den här debatten handlar om klimatet, men den handlar också om pengar. Jag tycker att det är lite intressant när vi pratar om pengar att den här motionen kommer från högersidan. Där brukar man alltid säga sig vilja värna om skattebetalarnas pengar, och man är emot offentliga bidrag. Men när det gäller flyget, som är det mest subventionerade av alla transportslag, verkar det inte finnas några som helst gränser. Flygets bränslen subventioneras – flyget betalar ingen som helst skatt på sitt bränsle. Utrikesflyget är helt och hållet momsbefriat, medan alla andra transportslag betalar moms. Vi har massiva subventioner till flygplatser runt om i vårt avlånga land. Jag kan förstå att man kanske behöver spotta in lite extra pengar till en flygplats långt uppe i Norrland. Men Bromma flygplats – varför ska den flygplatsen hållas öppen? Varför ska skattebetalarna betala miljoner efter miljoner för den varje år?

Yttranden 2025-01-27

Och sedan har vi utsläppen. Hade flygindustrin varit ett land hade flyget varit världens sjunde största utsläppare. Vi svenskar tillhör faktiskt värstingarna. Vi tillhör dem som flyger mest i världen tillsammans med norrmännen. Sedan 1990 har svenskarnas utsläpp från flygandet ökat med hela 60 procent.

Vi befinner oss i en klimatkris, och alla måste ta sitt ansvar, även de som flyger. Då tycker jag att det är ganska självklart att Stockholms stad inte ska vara med i något lobbyorgan för ökat flygande. Men det tycker uppenbarligen Kristdemokraterna att vi ska vara. Därför vill jag fråga Nike Örbrink: Vilken av de här subventionerna till flyget kan Kristdemokraterna tycka att det är rimligt att man tar bort? Finns det någon flygsubvention som ni vill ta bort? Varför ska vi vara med i ett lobbyorgan för ökat flygande?

Anförande nr 196

N i k e Ö r b r i n k (KD): Det korta svaret på frågan är att vi är beredda att betala den medlemsavgift som det kostar att ingå i Connect Sweden. Vi tycker att det är en investering som är väl värd pengarna sett till det vi vill främja: ett livskraftigt näringsliv. Vi vill att Stockholm ska fortsätta att vara en huvudstad som företag vill etablera sig i och som kan locka investerare. Det kommer på sikt också att gynna tillväxten, skatteintäkterna och välfärden i den här staden.

Jag vill än en gång påminna om att den här debatten inte handlar om flygplatser på andra ställen i Sverige och inte heller om Bromma flygplats. Den handlar om varför styret valde att lämna en organisation som arbetar med att främja Sveriges förbindelser med vår omvärld.

Jag tycker mig höra en ganska stor skillnad i hur man låter från det här styret. Karin Wanngård verkar i alla fall vilja ge sken av att ha någon typ av omsorg för Arlanda. Den verkar dock inte rimma jätteväl med inriktningen från Vänsterpartiet, som vill minska flygandet. Jag kan bara ana vad Miljöpartiet tycker i frågan.

Säg bara som det är! Det här handlar inte om att ni vill fokusera på Arlanda. Det här handlar om att ni inte vill att människor ska flyga till och från Stockholm. Jag kan tala om för styret att vad som flyger till och från Stockholm även är företag, investeringar och pengar. Ni väljer att stänga den gaten. Det beklagar jag.

Anförande nr 197

J e n s H o l m (V): Fru ordförande! Nike Örbrink hade tre minuter på sig att besvara en fråga, nämligen om det fanns någon subvention till flyget som Kristdemokraterna kunde tänka sig att avskaffa. Men jag fick inget som helst svar på det, trots att det fanns talartid över. Jag ställde den frågan och tog upp klimatfrågan därför att jag inte tycker att vi kan prata om flyget utan att beröra de enorma subventionerna och Stockholms stads ansvar. Vi tar nu ansvar i och med att vi inte vill vara med i ett lobbyorgan för ökat flygande. Även när det gäller de stora utsläppen från flygindustrin behöver alla ta sitt ansvar, och det försöker vi nu göra i Stockholm.

Yttranden 2025-01-27

Men vad gör Kristdemokraterna? Tycker Kristdemokraterna att vi kan hålla på och flyga precis hur mycket som helst?

Anförande nr 198

N i k e Ö r b r i n k (KD): Frågan om olika statliga subventioner är det helt onödigt att jag står och diskuterar här, eftersom vi har inte rådighet över dem i den här salen, till skillnad från det som motionen handlar om, det vill säga medlemskap i Connect Sweden.

Jag kan upplysa Vänsterpartiet om en sak: Det är inte så att människor slutar flyga för att ni inte vill att folk ska flyga till Stockholm. Ni vill inte främja Stockholm som flygdestination. Det enda det innebär är att människor kommer att mellanlanda i Oslo eller på Kastrup och sedan flyga till Stockholm. Jag kan garantera att klimatet inte räddas av att människor mellanlandar på fler platser och att vi får fler starter och avgångar runt om i världen. Jag ska rätta det jag sa tidigare: När ni stänger gaten i Stockholm öppnas den på Kastrup.

Yttranden 2025-01-27

§ 27 Motion om att råda bot på Stockholms stads strukturella hemlöshet

Anförande nr 199

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare som söker en trygg bostad! Jag vill börja med att säga att jag och Centerpartiet välkomnar att fler partier ser och vill ta sig an problemet med den strukturella hemlösheten. Det är en viktig och väldigt angelägen fråga om man vill vara med och utveckla Stockholm till en socialt sammanhållen stad. Bostadsmarknaden gynnar med sina höga trösklar och sina raka kösystem dem som redan är etablerade på den och utestänger samtidigt effektivt många från att ta sig in och kunna skaffa sig en bostad och starta sitt liv i Stockholm.

Det är faktiskt lite beklämmande att föredragande borgarråd inte verkar förstå skillnaden mellan akut hemlöshet och strukturell hemlöshet. De som befinner sig i strukturell hemlöshet behöver inte vara socialt och ekonomiskt utsatta, som de i akut hemlöshet är. Det kan vara familjer som flyttar runt på osäkra andrahandskontrakt och tredjehandskontrakt. Det kan vara kvinnor som efter separation måste bo inneboende. Det kan vara vårdpersonal som inte finner boende inom rimligt avstånd från sin arbetsplats i Stockholm. Det kan också vara familjer som är trångbodda och där barnen har svårt att hitta en lugn vrå för att göra sina läxor.

Motionärerna föreslår att staden ska utreda och kartlägga den samhällsekonomiska kostnad som kommunen får beroende på att människor befinner sig i strukturell hemlöshet. Det tycker vi är en självklarhet. Den enda anledningen till att man inte vill stödja förslaget måste grunda sig i en ovilja att erkänna problemets omfattning.

Till skillnad från den styrande majoriteten, som tycks nöjd med det nuvarande systemet, har vi i Centerpartiet i stället utarbetat en egen plan för att skapa en mer rättvis bostadsmarknad och minska den strukturella bostadslösheten. Vi har hämtat inspiration från grannländer med bostadsmarknader som fungerar så bra att både strukturell och akut hemlöshet knappt existerar. Om majoriteten inte vill lyssna på oss hoppas vi att man åtminstone vågar lyfta blicken och se till de goda exemplen i vår omvärld.

Med de orden vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen och bifall till motionen.

Anförande nr 200

A n d r é N i l s s o n (L): Man brukar kunna säga att det som mäts också blir gjort – what gets measured gets done. Den här motionen från Liberalerna, som handlar om att vi behöver mäta och ta fram en plan för att motverka den strukturella hemlösheten, handlar just om det.

Man kan generellt säga att vi under de senaste tio åren har sett en rätt negativ och oroande trend i hela Europa. Hemlösheten har ökat, liksom den sociala utsattheten – det finns flera sammanlänkade problem. I Stockholm sticker det här ut särskilt mycket, för Stockholm är den stad i Sverige där det är flest som är hemlösa, flest som riskerar

Yttranden 2025-01-27

att hamna i hemlöshet, flest som har en väldigt osäker boendesituation, flest som hoppar mellan osäkra boendeformer och flest som befinner sig i det som kallas för strukturell hemlöshet.

Det kan vara värt att påpeka skillnaden mellan strukturell hemlöshet och akut hemlöshet. Det finns rätt mycket positivt som görs mot den akuta hemlösheten. Under den förra mandatperioden lyckades vi faktiskt under Jan Jönssons ledning se till att vi vände den trend som hade rått i Stockholm länge: att det år för år blev fler som var akut hemlösa. Nu är det faktiskt färre och färre, och det har fortsatt att minska. Men gruppen strukturellt hemlösa bryter mot den här nya trenden. Där ser vi inte alls att det blir färre; det är snarare så att det är fler som riskerar att hamna i strukturell hemlöshet.

Rätten till bostad är skyddad i grundlagen. Det är ingen rättighet av samma typ som rätten till sjukvård – man är inte garanterad att få en bostad för att man har rätt till den – utan det är en så kallad programmatisk rättighet. Det betyder att vi som är politiker har en skyldighet att se till att systemen funkar och att strukturerna funkar, så att människor faktiskt kan få tag på en bostad.

Jag skulle säga att det som är problemet i Stockholm ofta är just att strukturerna inte funkar. Det görs mycket, men inte speciellt mycket för att se till att alla ska ha möjlighet att få en bostad. Vi har SHIS, som fungerar bra på väldigt många sätt, men där får man inget stöd ifall man är strukturellt hemlös. Inte heller vårt förturssystem hjälper den som är strukturellt hemlös. Vi skulle behöva se över helheten. Det handlar om hur vi jobbar med vår markpolitik. I dag har vi inte någon möjlighet att se till att man på riktigt använder vår mark på ett sätt som säkerställer att vi kan minska antalet människor som riskerar att hamna i hemlöshet.

Innan jag gick upp i talarstolen passade jag på att läsa Stadsmissionens senaste rapport om hemlösheten. De sammanfattade det här rätt så bra. Det är mycket som det snackas om, men det verkar saknas vilja att gå hela vägen, och det är väl det som är problemet. Vi lyfter många av de förslag som Stadsmissionen lyfter. Det handlar om hur man använder marken, och det handlar om att göra om hur man jobbar med förtur. Det är därför det är så viktigt att börja mäta det här och ta fram en plan. Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 201

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Det pratas ofta om våra nordiska grannar som föredömen. Jag har tittat lite på siffrorna när det gäller Helsingfors, som ofta lyfts fram som oerhört bra, och så har jag jämfört dem med Stockholms. Sedan 1990 har Stockholm vuxit med 47 procent, Helsingfors med 31 procent. För varje tioårsperiod som vi jämför har Stockholm byggt mer och vuxit mer. Samtidigt har efterfrågan varit större här. Staden är i viss mån begränsad ändå. När vi diskuterar de här frågorna finns det en risk att vi hela tiden hittar något exempel och tar det vi gillar ur de siffrorna. Ska man jämföra ska man jämföra hela vägen. Då måste man också fundera på de absoluta siffrorna, och det tycker jag att man inte gör i den här debatten.

Yttranden 2025-01-27

Det andra jag vill säga handlar om att vi har som mål att få bort hemlösheten. Vi har ett antal strategier för det. Vi kan konstatera att SHIS är ett alldeles utmärkt exempel, med 3 700 bostäder. Det var fråga om 500 bostäder i samband med kriget i Ukraina och 2 000 bostäder, moduler och andra, vid flyktingkrisen 2015. Det finns ett antal olika verktyg att jobba med. Det kan vara värt att säga att poängen med SHIS är att man bor där ett antal år – fem, i vissa fall sju – för att kvalificera sig till den ordinarie bostadsmarknaden. Det är ett principiellt val som Stockholm har gjort och som skiljer Stockholm från andra. Det är faktiskt unikt i Sverige. Dessutom har man jobbat med studentlägenheter. Man har också jobbat med bostäder för kvinnor som behöver komma från relationer med män som betar sig på ett sätt som man inte borde göra och så vidare.

Sedan har vi Stockholmshusen, någonting som den förra majoriteten inte ville fortsätta att jobba med. Genom att bygga mer standardiserat ser vi där tydligt till att vi kan få ned hyrorna. Stockholmshusen är ibland på ett visst sätt en fristående fortsättning på något som man kan ha mycket synpunkter på i övrigt. Tage Erlander blev en gång svaret skyldig när han fick frågan vad en ung familj som ville skaffa sig en bostad där det inte fanns några skulle göra. Då genomförde vi i socialdemokratin ett miljonprogram. Vi byggde bort bostadskrisen. Socialdemokratin är faktiskt den enda rörelse i den här salen som har gjort det.

Anförande nr 202

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Vi har tittat på många delar av det som Helsingfors har gjort. Till exempel har 20 av de 30 största fastighetsaktörerna hyresrätter som en stor del av sin verksamhet. I Socialdemokraternas Stockholm kommer man bara att förlita sig på att allmännyttan ska bygga alla hyresrätter. Vi tror att vi kan ha fri hyressättning för privata aktörer i 70 procent av beståndet, medan vi ska kunna fördela 30 procent av beståndet till dem som har behov. Då säger ni att den privata hyressättningen kommer att bli jättehög, Anders Göransson. Men i Finland är det mellan 14 och 16 procents skillnad mellan allmännyttan och de privata hyresvärdarna. Det är jättebra att ni vill bygga mer. Men just nu, Anders, byggs det väldigt lite i Stockholm. Vill man göra någonting på riktigt måste man våga ta av sig de där politiska skyggglapparna som du har på och verkligen titta på vad vi kan göra med det ordinarie beståndet. Det är det vi har föreslagit från Centerpartiet.

Anförande nr 203

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Jag utgår då från att ni även tittade på skillnaden i efterfrågan mellan Helsingfors och Stockholm och det faktum att vi faktiskt har byggt mer än vad Helsingfors har gjort – mycket mer, Jonas Naddebo. Vi har faktiskt ordnat det, och en bostad är trots allt en bostad. Jämför man på det sättet är Stockholm, hur vi än räknar, mycket mer framgångsrikt i både relativa tal och absoluta tal. Jag tycker väl att det på sätt och vis talar för sig självt. Sedan måste vi göra mer. Men att jämföra med en modell där efterfrågan inte finns på det sätt som den finns här är lite konstigt. Vi lyckas ju prestera mer än vad de gör. Gör vi inte det?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 204

A n d r é N i l s s o n (L): Anders Göransson! Du säger att man behöver kolla på fakta och att man ska ta fram siffrorna. Varför kan ni då inte göra det? Våra egna förvaltningar svarar precis det här – att det inte finns någon statistik över dem som befinner sig i strukturell hemlöshet. Det finns varken regionala eller kommunala siffror. Varför kan vi inte ta fram dem, så att vi faktiskt kan belysa problemet och se över vilka som har det absolut svårast på bostadsmarknaden och som riskerar att hamna utanför? Det tycker jag att vi borde kunna göra tillsammans.

Sedan vill jag också poängtera att vi inte alls slutade med Stockholmshusen. Det byggdes flera stycken sådana under föregående mandatperiod också, och det är ett projekt som Liberalerna har stått bakom hela vägen. Men Stockholmshusen hjälper inte den som inte har några ködagar, den som inte kommer in, den som inte får ett förstahandskontrakt. Förstahandskontraktet är ju en dröm för många av dem som är i strukturell hemlöshet. Det är helt världsfrånvänt att tro att de låga hyrorna kommer dem till gagn. De gör inte det, för dessa personer får andrahandshyror.

Vi behöver se över det här på riktigt, som man gjorde i Helsingfors, där man också har halverat hemlösheten. Vi har minskat hemlösheten med ungefär 15 procent i Stockholm. Jag skulle gärna vilja att vi var mer som Helsingfors.

Anförande nr 205

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): I år ska vi anta en ny översiktsplan. En oerhört viktig politisk fråga är att vi när vi har antagit den ska se till att följa den i varje led, så att förutsättningarna och förutsägbarheten för byggnationen blir mycket bättre. Då slipper vi få projekt som vi en gång är för och sedan backar från och som vi förhandlar bort varje gång vi byter majoritet. Vi behöver skapa förutsägbarhet på byggmarknaden. Det är ett sätt att se till att bygga mer och därmed minska den strukturella hemlösheten.

Anförande nr 206

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag uppskattar ändå andemeningen i den här motionen och inte minst att den påminner oss om det som inleder vår regeringsform: att det åligger det allmänna att trygga rätten till bostad. Det är ett perspektiv som alltför ofta glöms bort. Det handlar inte heller enbart om personer med psykisk eller fysisk ohälsa, missbruksproblematik och så vidare, utan det handlar till syvende och sist om helt vanliga studenter, ensamstående föräldrar, personer som genomgår skilsmässa, barnskötare, poliser, butikspersonal med flera som har oerhört svårt att komma in på Stockholms stads bostadsmarknad.

De här frågorna står högst upp på min, mitt partis och hela den här majoritetens dagordning. Den fråga man dock behöver diskutera är: Är det nu vi ska utreda kostnader, eller ska vi vidta åtgärder?

Jag vill också påminna om vad det är vi faktiskt gör i den här salen. I höstas antog vi de nya riktlinjerna för markanvisningar, och de innebär en smärre revolution. Vi lägger om hela Stockholms stads markpolitik. Det handlar om att premiera aktörer som

Yttranden 2025-01-27

lämnar sina lägenheter till Bostadsförmedlingen och ställer sjysta tillträdeskrav. Genom att ställa tre till fyra gånger hyran i krav för att få tillträde stänger man inte ute en massa nytutexaminerade poliser och anställda på H & M. Det handlar även om att vi ska sätta press på byggaktörer som vill bygga på stockholmarnas mark – de ska också bygga för stockholmarnas behov.

Vidare omfördelar vi mellan lönsamma och icke lönsamma projekt för att på så sätt få fram projekt som är oerhört angelägna, då de bidrar med bostäder som saknas i Stockholm, men där kalkylen kanske inte helt och hållet går ihop. Vi styr mot lägenheter med flera rum på ett sätt som inte har gjorts i den här kommunen på årtal. Det sker både genom allmännyttan och genom exploatering. Som motionärerna säger är det inte bara allmännyttan som ska ta hela det här ansvaret. Men allmännyttan kan göra mycket mer. Vi bygger lägenheter med flera rum. Vi slår ihop äldre lägenheter för att få ihop just lägenheter med flera rum för trångbodda barnfamiljer som inte har råd med nyproduktion. Vi upprustar varsamt för att hålla hårt i just hyresrätterna med låga hyror. Vi ser över förtursreglerna för våldsutsatta kvinnor. Vi använder internkön för att se om vi på något sätt kan bidra till att bryta boendesegregationen.

De här frågorna diskuterar vi vanligtvis en gång per mandatperiod i samband med det som förut hette riktlinjer för bostadsförsörjning och som nu med Karolina Skogs utredning heter handlingsplan för bostadsförsörjning. Jag satt som representant för Vänsterpartiet i den statliga utredning där detta diskuterades. Det här kommer att ställa helt andra krav på kommunerna när det gäller att peka på konkreta vägar framåt. Det här är någonting som vi kommer att återkomma med till den här salen, och jag ser mycket fram emot den debatten.

Anförande nr 207

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Eftersom vi debatterar det här så sällan tänkte jag att jag begär en till replik, Clara Lindblom.

Det är klart att det är bra att vi ser över markanvisningspolicyn och att vi säger att vi jobbar och bygger. Men allmännyttan bygger väldigt lite. Det har du och jag stått och debatterat många gånger. Det har i flera år varit så att våra kommunala allmännyttiga bolag inte startat några byggen och inte fått igång sina planer. Man kan inte bo i en markanvisning. Det tar i genomsnitt sju år från en markanvisning till att det blir en ordinär bostad. En markanvisning är en ganska klen tröst till alla dem som i dag står i bostadskön och är strukturellt hemlösa.

Jag tycker att det är väldigt bra att du, Clara, kan se skillnad mellan akut hemlöshet och strukturell hemlöshet. Det kan inte riktigt det borgarråd som har svarat på motionen. Men borde det inte ligga i Vänsterpartiets intresse att inte bara se till dem som har mest utan faktiskt fördela bostäderna inom allmännyttan till dem som verkligen behöver kunna få en bostad och starta sitt liv?

Yttranden 2025-01-27

Anförande nr 208

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är lite märkligt när man står i den här salen: Å ena sidan blir man beskylld för att gå fram till byggstart alldeles för ofta. Å andra sidan kommer Jonas Naddebo ibland och säger att det är för lite. Jag kan bara konstatera att vi vänder på varje sten för att kunna komma till byggstarter. Om det är några som ska hålla uppe byggandet och ta sitt ansvar är det just allmännyttan.

Vi tittar på flera olika verktyg just vad gäller förmedling. Du kan gärna titta på ägardirektiven från förra året och från i år. Där kollar vi till exempel på hur man kan använda internkön och olika typer av öronmärkningar för att underlätta exempelvis för trångbodda barnfamiljer.

Nu när vi ändå står här och det har varit lite allmän nationell debatt vill jag bara kasta in en sak, om vi nu pratar om att verkligen rikta insatserna till dem som är mest behövande. I Finland har man marknadshyror men samtidigt tre gånger kostnaderna för bostadsbidraget jämfört med Sverige. Jag kan väl ändå konstatera att systemet i Finland kanske inte innebär att man riktar pengarna dit där de behövs utan riktar dem till redan väldigt välförsedda fastighetsägare. Någonstans får vi väl sansa debatten och göra det vi kan här och nu.